

Firuzə Məmmədli

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

I cild

Bakı-2002

M-52

Firuzə Məmmədli

M-52. Seçilmiş əsərləri. I cild. Bakı: “Yurd”
Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, 2002, - 434 səh.

Firuzə Məmmədli müasir Azərbaycan poeziyasının istedadlı nümayəndələrindəndir. Onun bədii yaradıcılığı Beynəlxalq Poeziya festivalının Baş mükafatına və İsa İsmayilzadə adına mükafata layiq görülmüşdür.

Şairin 2 cildliyinə onun şeirlərinin külliyyatı daxil edilmişdir.

İSBN 9952-407-03-7

M 4702060202 Sifarişlə
081 - 2002

© F.MƏMMƏDLİ, 2002

CAVABSIZ SUALLAR

İstedadlı şair doğulmaq özü bədbəxtlikdir. Onda ola ki, sürət zamanında, gərgin dövrandə. Tufanlar əsrində, Sovetlər adlanan böyük bir imperiyada müstəmləkə olan kiçik bir ölkədə, İmperiyanın dağıldığı zamanda, ürəyin boyda kiçik ölkənə caynaqlar uzandığı vaxtda doğulasan. Özü də şair doğulasan. Şair olduğu az imiş, hələ özü də qadın olasan. Bu atıq elə bədbəxtlikdir ki, ona xoşbəxtlik də demək olar. Yəni bu mərtəbədə adi bədbəxtlik, adi xoşbəxtlik yoxdur. Əsil şairlik var. Bir də var-dövlət əvəzinə, bir ömrün cavab tapa bilməyəcəyi suallar? "Niyələr?" Suallar var. Belə şairi xoşbəxt etmək də mümkün deyil.

ŞİLLER "Qaçaqqlar" əsərində obrazın dililə deyir ki "həyat məni bu qədər döyməkdə deyəsən məndən "Adam" eləmək istəyir". Burada "Adam" böyük mənada götürülür. Yəni Filosof, Dahi, heç olmasa, Şair mənasında işlənir.

Böyük DİAGEN sahildə adi bir çəlləyin içində yaşayırdısa, bu artıq "mən dünyaya, onun qanunlarına sığınmam" demək idi.

Əsil şairlərin içində bir didərcin yaşayır. Özünün cənnət deyib vəsf etdiyi dünyada da o didərgindir, cəhənnəm deyib lənətlədiyi dünyada da didərgindi. Cəmiyyətdə, dostlarının arasında da ögeydir, tənhadır. Öz dogma evində, ailəsinin, övladlarının arasında da tənhadı, qəribdi, ögeydi.

Yox! Yox! Yaxşı şairlər tək deyil, onların da yaxın qohumları var; o da şairlər və şairanə oxuculardır. Qədir bilən şairanə oxucuların hesabına Nizami, Füzuli yaşayır. Böyük şairlər belə qohumlarının hesabına əsrlərdən-əsrlərə yaşayır, ucalır. Sağlığında tənhalərin, qəriblərin zaman keçdikcə doğmaları, qohumları tapılır, artır. Firuzə Məmmədli bu mərtəbədə yaşayır, şairlər və tənhalər mərtəbəsində. Bu mərtəbədə yaşayanlar arasında dedi-qodu olmur. Çünki onların qarşısında o qədər "niyələr" var ki, onlara cavab tapmaq üçün ömür azlıq edir.

"Niyələr" bağlı qapı kimi qarşısında peyda olur. Əlləşir-vuruşur cavab tapır və qapını açır, yeni bir qıfıllı qapı ilə üz-üzə dayanır. Firuzə xanım 1992-ci ildə yazdığı "Niyə" şerində deyir:

***Sürülər yol boyu şişə çəkilir.
Bir kənd bir sağlığa başa çəkilir.
İştahlar təzədən daşa çəkilir,
Qeyrətlər əlinə daş almır niyə?***

On il keçib bu şerin yazıldığı vaxtdan Firuzə xanım bu suala cavab tapıbmi? Bəlkə oxucular tapıb? Mən tapa bilməmişəm!

Firuzə xanımın seçilmiş əsərlərinin iki cildindən götürmüşəm bu şeri. Elə həmin şerdən başqa dörd misranı oxuyaq.

**Çırtlayan çiçəkdir satqın anası.
Solur "İgid" kimi adın anası.
Dilənir dünənin xatın anası,
Görən gözümüzdə yaş olmur niyə?**

Bəlkə Firzuzə xanımın bu sualına cavab tapmışıq? Şəxsən mən cavab tapa bilməmişəm. Həmin şerdə sonuncu bəndi oxuyaq.

**Bu yollar, bərələr daşqına düşüb,
Yurdsuz, işsiz, qaçqına düşüb,
Bəndələr Allahlıq eşqinə düşüb,
Ay Allah, göyündə daş olmur, niyə?**

Mən də soruşuram, niyə? Mənim cavab tapmağa yaşım imkan verməz. Siz, məşallah cavansınız, qəlbiniz alovlandır. Hələ bu sualları çox qoyacaqsınız və çox cavablar tapacaqsınız. Yeddi bəndlik şerin yalnız üç bəndini misal gətirib təhlil etməyə çalışıram; bu qədər yazdım, yenə təhlil edə bilmədim. Sizin iki ciltliyinizdə toplanmış şerlərin hər biri belə təhlilə layiqdir. Hər kupletə bu qədər söz yazsam, mənim yazdığım ikiciltlikdən qalın çıxar. Oxucu da mənim yazımı oxuyub yorular, şerləri oxumağa vaxtı qalmaz.

Əziz oxucu, elə bilin ki, bu kitabdakı, hər bir şeri mən kitaba giriş sözümdə misal gətirmişəm. Bu şerlərin hər biri belə diqqətə layiqdir. Oxuyun, diqqətlə oxuyun. Siz hər şerin axırında mənim xırıltılı səsimi eşidəcəksiniz.

"Niyə?"

**Fikrət QOCA
xalq şairi.**

ÖMRÜMDƏN KEÇƏN BAHAR

Bu uzun yolların sınağı öndə,
Öndə arzuların inadı vardı.
Ömür-gün bir mavi nağıldı onda,
Onda yolların da qanadı vardı.

ONDA

Bizim nəslə

Bu uzun yolların sınağı - öndə,
Öndə arzuların inadı vardı.
Ömür-gün bir mavi nağıldı onda,
Onda yolların da qanadı vardı.

Bir qarış addım da uğurdu onda,
Bir addım cığır da yüksəliş idi.
Yollar cığırlardan doğurdu onda,
Cığırlar tanrıdan göndəriş idi.

Durmuşduq ətəkdə, başıhavalı,
Zirvələr bığaltı qımışırıdılar.
Xəyal elçimizin yoxdu zavalı,
Zirvəyə yollar da gümüşüydülər.

Gümüşü nurlara qanad açırdıq,
Yollar qanad idi, qol idi onda.
Yurdda qaynasaq da, yola daşırdıq, -
Bəndlər, bərələr də yol idi onda.

Biz bəxtəvər idik
gənclik içində,
İçimiz, çölümüz bəxtəvər idi.
Yuxular görürdük
dinclik içində,
Hələ kövrək idik vaxta var idi.

Vaxt isə yollardan açdı qapını,
Yuxu döyüşlərdən doymuşduq onda.
Ümid yorğunuyduq, -
haqqa tapınan,
Haqdan əlimizi yümüşduq onda.

Biz üz görməmişdik haqqın üzündə,
Haqqın bizə gələn yolları bağlı.
Zaman pərdə-pərdə qalxdı üzündən,
Durduq haqq önündə qolları bağlı.

Bu uzun yolların sınağı varmış,
Varmış arzuların inadı onda.
Hər nəslin öz nağıl yumağı varmış,
Varmış yumağın da qanadı onda.

1991

VAXT GERİYƏ DÖNƏRMİŞ

*Məzunların "20 ildən sonra
görüşünə*

Fırlanarmış tərsinə Yer kürəsi,
Vaxt geriyə qayıdarmış, dönərmiş.
Bu ömürlər hiss edirmi görəsən
İyirmi il geri dönmək hünərdi.

Budur - açıq qapıları
"əlli"nin,
Bu qapıdan çapacağam haçansa.
Heç bilmədim haçan sıxdı əlimi,
Haçan düşdü "otuz"la - "qırx" küçəsi.

Haçan düşdü "otuz"la - "qırx" küçəsi.
Haçan geydim ahıllığı əynimə.
Kimi dedi - "xala", "bibi" necəsən?
Kimi dedi- "qızım", "bacım" göynəmə.

Mənim kimi yol üstədir dost-tanış,
Mənim kimi at üstündə çapır vaxt.
Bu dünyanı quraşdıran ustanı
Gərək tapıb bu məclisə qaçırdıq.

Cilvələnib o şuluqçu qızımız,
Bu qocanın elə qatsın başını,
Unudulsun saatların düzüümü,
Mən unudum, o unutsun yaşını.

Xatirələr bizi min-bir fənd ilə
Lap təzədən xəlbirləsin, ələsin.
Baxaq görək qabaqdadır sən demə
Taleyin də mükafatı, hədəsi.

Hələ ömrün "otuz"u var, "qırx"ı var,
Mənə doğru gəlir illər, fəsillər.
Qabaqdadır otuz hasar, qırx divar -
Yollarımı əllyəcən kəsiblər.

"Əlli" ildə otuz yazı, qırx yayı
Qəm ələyib, yoğuraram sevinc mən.
"Əlli" ilin "otuz" payı, "qırx" payı
Mükafatmış, heyif çıxdı əlimdən.

"Əlli"yəcən - əlli düşmən itirib,
Əlli də dost qazanaram güman ki.
"Əlli"yəcən - əlli imkan itirib,
Əlli misra yazammaram güman ki...

Hələ açıq qapıları "əlli"nin,
Bu qapıdan çapacağam haçansa.
Heç bilmədim haçan sıxdı əlimi,
Haçan düşdü "otuz"la "qırx" küçəsi.

Fırlanarmış tərsinə Yer kürəsi,
Vaxt geriye qayıdarmış, dönərmiş.
Bu ömürlər hiss edirmi görəsən
İyirmi il geri dönmək- hünərdi.

1988

QIZLAR

*Bir zaman tələbəm olmuş
qızlara*

Bu yaxın keçmişin dəcəli qızlar
Hərə bir ocağı isidir indi.
Bir zaman qubalı, gəncəli qızlar,
Məndən ünvanınız gizlidir indi.

Gedirsiz - fikrimi, intizarımı
Obadan-obaya yönəldirsiniz.
Mənim mənzilimin divarlarını
Çəkib, addım-addım genəldirsiniz.

Orda əməyiniz, hünərinizcə
Burda gəncələşməyim, qocalmağım var.
Sizin arzunuzca, əməlinizcə
Mənim enməyim var, ucalmağım var.

Ay tələbəm qızlar,
barı qoymayın -
Qəlbimi uşaq tək sizə açım mən.
Sizdən nigaranam,
sizdən arxayın,
Sizə həsrətliyəm görün haçandan.

Nola, bu dünyanın dəcəli qızlar -
Qırıb uzaqlığın surğularını,
Sərtliyin, tərsliyin qulunclarını,
Yığışıb, axışıb bizə gələlər.

Arzudan, ümiddən, gümandan çıxıb,
Küləkdən, yağışdan, dumandan çıxıb,
Sürüşə-sürüşə gələlər yenə,
Gülüşə-gülüşə gələlər yenə.
Gələlər - ümidim, təsəllim kimi,
Gələlər - tələbə -
müəllim kimi!

Qonalar gözümə -
təbəssüm olub.
Donalar gözümdə -
təbəssüm olub.
İllərin, ayların qayğılarından
Sivişib, axışib gələlər kaş ki...

Sıxılıb, sığınıb qaranquş təki,
Bir miz arxasına onu sığısa.
Bir şeytan
sevincə qalanmış təki
Küncə düşdüyünü görüb
qımışa...

Pıqqıltı pırtlaya ağızda, əldə.
Məsələ açıla -
gülüşmə düşə.
Küncə düşdüyündən
"qorxan" gözəl də
Güzgüyə oğrunca bir nəzər salıb,
Gahdan sakitləşə,
gahdan pərtləşə...

Eh, hələ dünənin dəcəli qızlar,
Bu cilvəli qızlar, işvəli qızlar
Hərə bir ocağı isidir indi...
Bir zaman qubalı, gəncəli qızlar,
Məndən ünvanınız gizlidir indi.

1978

ÜRƏYİM SƏNƏ DÖĞRU

Mən sənə doğru
ürəyimlə,
gözlərimlə,
əllərimlə yüyürmüşəm.
Səni
ürəyimin,
gözlərimin,
əllərimin
ikicə addımlığında görmüşəm.
Susub əllərim,
susub gözlərim:
Əlimin əlinə ərki çatmayıb,
gözümün gözüne ərki çatmayıb.

Ürəyim o qədər dinib səninçin,
O qədər özünü danıb səninçin,
O qədər yüyürüb sənə doğru ki...
Bu qədər sürüyüb məni, doğrusu,
İkicə addımda dayanıb, durub,
İkicə addımı keçə bilməyib -
Ürəyim göylərdən enib səninçin.

Bilirsən nə qədər nəsihət görüb,
Nə qədər töhmətlə dağlanıbdı o?!
Nə qədər söz-daşdan əziyyət görüb,
Nə qədər göz altda saxlanıbdı o?!
Bu qədər töhməti, bu qədər gözü.
Bilmirəm heç necə yenib səninçin?

Bir ömür əzab keçib,
yol keçib o,
yüyürüb sənə doğru,
İkicə addımda dayanıb durub,
İkicə addıma ərki çatmayıb.

1977

AYRILIQ

Yavaş-yavaş öyrəşərəm bu ayrılığa,
Üzükərəm əzabımdan, həyəcanımdan.
Çala bilməz məni sarı simində daha,
Bu ayrılıq qətrə-qətrə çıxar canımdan.

Öyrəşərəm sənsiz gülüb sevinməyə də,
Sənsiz açan səhər məni ovutmaz yəqin.
Hər müdrikdən təzə sözə, təzə öyüdə
Ürəyimdə həvəs olmaz, od olmaz yəqin.

Bu ayrılıq hardan-hara əzabım olar,
Qarışdırar vaxtlı-vaxtsız yuxularımı.
Səndən gələn bir hənir də əsəbim olar,
İtiləyər hisslərimi, duyğularımı.

Günah billəm bu yaşında bu həsrəti də,
Ovutmağa, uyutmağa ürəyim gəlməz.
Tale kimi başım üstə bu qismətin də
Bu tanrıdan duzu gəlməz, çörəyi gəlməz.

Bu musiqi həzin-həzin axar qəlbimə,
Ürəyimdə sənsizliyin daşı ağlayar.
Mən bükərəm dözüümümə yuxa qəlbimi,
Alışaram bu qəmindən naşı ağrıya.

Çarə yoxdu, mən bu ömrü daşmalıyam,
Bir ömrü ki, ömür boyu gördüm eləcə.
Sənli, sənsiz, fərqi yoxdur, yaşamalıyam,
Ölsə, yəqin qəlbimdəki dərdim öləcək.

1988

SƏNİN TELEFON NÖMRƏN

Sənin telefon nömrən
dənələnib,
rəqəmlənib
fikirlərimin təsbehində.
Aşiq kimi aşılanıb,
rənglənilib
ovucumun sehrində.
Rəqəm-rəqəm
didəcəyəm,
parça-parça edəcəyəm
mən onu.
Tullayacağam
"doqquz"u
doqquz dağdan
o taya -
(qara daş kimi)
"Yeddi"ni
yeddi dəryanın dibinə. -
(qaravaş kimi)
"Altı"nın başına
altı batmanlıq
dəyirman daşı salacağam.
"İki"ləri
iki yerə bölüb,
iki qutuya quylayacağam. -
(ilan əvəzi)
"Bir"i saxlayacağam

kipriklərimin ucunda -
göz dağı,
göz dustağı.
Bir sözlə,
sənin telefon
nömrəni -
bizə bağlı, biz soraqlı o teli
qıracağam,
dara çəkəcəyəm.
Cib dəftərimdə
sənin üstündən
qara çəkəcəyəm.
Çəkəcəyəm üstünə
kədərimi,
matəmimi,
təəssüfümü.

1978

LİRİK ŞER

Xəyalın -
həzin bir sükutdu bu gün,
Yolların -
itkimin süvarisidir.
Gözlərim yaş dolu buluddu bu gün -
Gözlərim yolunu suvarısıdır.

Elə yalqızam ki,
tanış qəmimlə, -
Bu gün dostu-yadı dolaşdırıram.
- Alo, eşit məni,
danış mənimlə, -
Mən səni fikrimlə calaşdırıram.

Həsrətim -
həzin bir mahnıdır, gülüm,
Sənin pianonun dilində susur.
Yanar, -
barmaqların ağrıdar, gülüm,
Qoy yatsın dillərdə, -
bir az soyusun.

Bilirəm, -
o sənin yaxın həmdəmin, -
Sevgi anlarında dillənəsidir.
Mən vaxtsız-vədəsiz
sevginəm sənin,
Məni pianonun başına çevir.

Elə yalnızam ki, tanış qənimlə,
Qorxuram qəlbimi yada oxuyam.
Alo, fikrindəsə danış mənimlə, -
Bu gün yad orbitə düşəm qorxuram.

1977

YADDAŞ

Çıxar yaddaşından, poz yaddaşından,
Bu adda, bu dadda sevgin yox imiş.
O yazı, o yayı üz yaddaşından,
Yox imiş ömründə, o gün, yox imiş.

Yox imiş o günün isti baxışı,
O günün həsrətli əli yox imiş.
Bu yaddaş huşuna yoxdan axışıb,
O günün yaddaşı hələ yox imiş.

Sənin öz əlinmiş o isti əllər,
O ilıq hənirlər öz ovcundaymış.
Gah həzin, gah müdrik, gah hirsli əllər
Sənin xəyalının gücündə imiş.

Yox imiş o günlər, yox imiş axı,
Məni bu yoxluqla doyurmaq nəçin?!
Haqq imiş o günlər, haqq imiş axı,
Məni öz haqqımdan ayırmaq nəçin?!

Gözümün dibində həsrət ağlayır,
Ağlayır qəlbimin o yox günləri.
Ürəyim gözümdən xəlvət ağlayır,
Başlanır ömrümün soyuq günləri.

Əcəl yaşındayam ayaqdan-başa,
Məni bu yaşında ovutmaq olmur.
Ay Allah, de mənmi, dünyamı çaşıb? -
Özümü özümdən soyutmaq olmur.

Hovxurma ovcuna qəmli yaddaşın,
O ki öz yükünü alovdan tutub.
Bu soyuq fəsilin, bu soyuq yaşın
İsinmiş qəlbini qoyun ovudum.

Çökmüşəm dünyanın əzablarına,
Bir qərib həsrətin qəbir daşıyam.
Qəlbimə yük olan əsəblərimə
Mən səbr daşıyam, cəbr daşıyam.

Mən cəbr daşıyam bu ayın, ilin,
Fələyiin ətəyi əlimdən qaçır.
Bu dünya bu ömrü havayı bilib,
Bəs niyə bu ömür ölümdən qaçır?

Bu dünya bu ömrü havayı bilib,
Havayı-havayı çürüyür bu can.
O göyü Allahın saryı bilib,
Məni pillə-pillə sürüyür bu can.

Qaldırır, endirir pillələr məni,
Aylarım, illərim ələnir hədə.ər.
A bəxti durulmuş, sillələ məni,
Sillələ, özümə gəlim bir qədə.ər.

A bəxti göyərmiş,
silkələ məni,
Ayrılım bu qərib xatirələrdən.
Quyla bu torpağa,
yürgələ məni,
Quyla ki, göyərirm xatirələrdə.

Gərəksiz bir ömür durub qəsdimə,
Məni dilimləyir qismətin əli.
Sən də canım-gözüm, məni istəmə,
Sən də kəs ömrümü, əsməsin əlin.

1981

DÜNYA BÖYÜKDÜR

Fikirli gəzirsən, qəmli gəzirsən,
Çiyindənə atsana möhnət yükünü.
Bir ulu məqsədi ələ gətürsən,
Duyarsan dünyanın böyüklüyünü.

Bilirsən, haqqı yox indi gileyin,
Susursan, önümdə dilin gödəkdir.
Bu qəmi-kədəri gül-çiçək bilib,
Ömrünün bağında sən özün əkdin.

İndi ümidini töküşdür ara,
İndi acığını çıx həsrətindən.
Götür taleyini çırp qayalara,
İnci qismətindən, küs qismətindən.

Ara gümanını əl havasına,
Daha o günlərin məramı - bəlli.
Çək məni yenidən qəlb davasına,
Andını sinənə çırp ikiəlli.

Andından uzağa getmir düşüncən,
Bəxtinin hardasa batıb gəmisi.
Bu qədər tanışlar, dostlar içində
Sən elə tənhasan, elə qəmlisən.

Qır tök fikirlərin dörd divarını,
İndi varlığın da dünyaya yükdür.
Sarıl genişliyin duyğularına,
Sarıl, görəcəksən dünya böyükdür.

1980

DUYGULAR

Nə yaxşı ayrılıq düşdü araya,
Yoxsa bu yaxınlıq udardı bizi.
Nə yaxşı sayıqlıq uçdu haraya,
Biri-birimizdən qurtardı bizi.

Sən məndən qurtardın, gözlərin aydın,
Qurtardı dünyanın gözəlləri də.
Məndən uzaqlaşan izlərin aydın,
Qoydun öz yaxamı öz əllərimdə.

Məni öz-özümü də döyüşdə qoydun,
Qoydun əllərimi qoynumda, neynək.
Ağlımı hissimlə savaşa qoydun,
Görünür haqqın var boynumda, neynək.

İpək gülüşünün isti dalğası
Gör hardan-haraya qarsır hirsimi.
Ay mənim könlümün sirli ağası,
Azca gül, azca gül, mənə istidir.

Qəmdir çiçəkləyən budaqlarımda,
Bu qəm budağımdan sən sevinc istə.
Qoparıb adını dodaqlarımdan,
Qoyum bir daş altda, biri də üstə.

Nə sənin həsrətlə baxanın olum,
Nə yanımda beləcə uzaqlığımda.
Vallah, istəmirdim yaxının olum,
Durmuşdum öz məğrur ucalığımda.

Soyuq vüqarımla hamıya yaddım,
Yaddım qəlbimdəki diləklərimə.
Yada doğmalığda axı nə tapdım,
Nə tapdım günahkar istəklərimdə?!

Daha yorulmuşam ümid çapmaqdan,
Ümid talamaqdan bezmədi səbrim.
Səni ümidində endirdi taxtdan,
Səni ümidində gizlədi səbrim.

Mən nöqtə qoymuram bu şerimə də,
Uzansın sahilsiz məhəbbətim tək.
Sənin yerinə də, öz yerimə də
Sahilsiz bir həsrət daşıyır ürək.

Sən arxayın yaşa, sən asudə göz,
Sənin yerinə də yananın vardır.
Gündə bir duyğuda, bir arzuda göz,
Mənim duyğularım talanıb artıq.

1988

GÖRÜŞ

Bu baharla üz-üzəydik, göz-gözə,
Gülümsədi ümid bizə, bəxt bizə.
Ovcumuzda, qəlbimizdə tərtəzə
Qızılgülər, bənövşələr öpüşdü.

Yada düşdü ötən illər, fəsillər,
Bizə çatıb, bizi ötən nəsillər.
Ürəyimdə səsi, ünü kəsilən
Nəğmələrim dilə gəlib ötüşdü.

Sinəmizdə çiçəklədi söz bizim,
Od bizimdi, ocaq bizim, köz bizim.
Nə yaxşı ki, taleyimdə, əzizim,
İki iqlim, iki dünya görüşdü.

Yavrusuyuq bir baharın, bir qışın,
Qanadları biz imişik bir quşun.
Qismətimiz gümanlardan yığılıb,
Bir arzuda, bir ümiddə qovuşdu.

1989

GƏL ÖMRÜMƏ

Gəl ömrümə, gözəl sevgi,
Gəl ki, yanıb külün olum.
Gözəlliğin mənə gəlsin,
Gəl, gözəl sevgilin olum.

Yolunda can qıymadılar,
Səni mən tək duymadılar,
Yolkəsənlər qoymadılar,
Gülşənində gülün olum.

Gözəl sevgi, gəl ömrümə,
Ol bir nağıl il ömrümə,
Gün-gün, ay-ay dol ömrümə,
Yar boynunda qolun olum.

Dünyaya yürüşüm sevgi,
Ömürlə görüşüm sevgi,
Ayağına düşüm sevgi,
Ürəklərə yolun olum.

Minlərdən birinəm sənin,
Ömürlük sirtinəm sənin.
Ən gözəl dirinəm sənin,
Ən gözəl də ölün olum.

Qəlbimdə daş olmaqdan sa,
Gözümdə yaş olsan, - gözəl.
Bu sevgidən ölsəm, - gözəl.
Gəl ömrümə, gözəl sevgi.

1996

CANIM SEVGİ

Ganım sevgi, anam sevgi,
Məndən bir diləyin yox ki?
Göylərin mələk-mələkdir,
Bu gün bir kələyin yox ki?

Açdım gözümü, göylər də
Uçdu, gözümə sığmadı.
Canım sevgi, yum gözünü,
Eşqi gözümə sığmadı.

Ömrün soyuq bucağından
Ha boylanım, boyum çatmaz.
Canım sevgi, o göylərə
Bu sevginin göyü çatmaz.

Qəlbimdə bir mələk yaşar,
Sən biçimdə, mən biçimdə.
Canım sevgi, götür apar,
Qoyma qala qəm içində...

1996

Canım sevgi, köçün olum,
Məni mənə qıyıb getmə.
Yollarında keçid olum,
Sən ömrümün toyu, getmə.

Mən ki, sənə and içmişəm,
Getdin, məni diri sanma.
Əlindən yüz fənd içmişəm,
Ölərəmsə, biri sanma.

Məni dilə-dişə salan,
Sabahını at üstümə.
Canım sevgi, qayıt mənə,
Günahını at üstümə.

Canım sevgi, anam sevgi,
Üzündə üz görən - mürtəd.
Varlığın - dərd, yoxluğun - dərd,
Səndən üz döndərən mürtəd.

1996

SONUNCU SÖHBƏT

Səninlə bir daha danışam gərək, -
Sonuncu olağaq, fəqət,
bu söhbət.
Sonuncu söhbəti qoruyuram
özümdən də,
səndən də.
Sonuncu söhbətdə sən varsan, axı -
səni qoruyuram
sonuncu söhbətdən də.
Bilirəm, bu söhbət
ayrılığındır,
bilirəm, bu söhbət
necə çılgındır.
Bu söhbətin sonu -
bizi ayıran
dərin bir uçurum,
keçilməz bir dağ.
Sonuncu söhbətə doğru
gedirik,
Sonuncu söhbətdən qaçırıq
ancaq.
Mərmiyə bənzəyir
sonuncu söhbət -
Sonuncu güllə tək
sıxılacaqdır
sənli kədərimə,
sənli ağrıma.

Körpəyə bənzəyir
sonuncu söhbət -
sonuncu günədək
sıxacağam
bağrıma.

Sonuncu söhbətdə
giley-güzarım,
acığım, kinim gizlənib.
Qəlbimdə gizlənib
sonuncu söhbət,
qəlbimdə sonuncu günün
gizlənib.
Sonuncu gününü qorudum bəlkə.

1978

SƏN BELƏ DEYİLSƏNMIŞ

Sən belə deyilsənmiş,
necə olub, bilmirəm, -
mən səni öz ömrümə,
taleyimə qatmışam?
Sənli işıq qəlbimə
hardan dolub, bilmirəm, -
Səni fikirlərimdə
mən belə yaratmışam.

Bu aldanış, bu riya
heç bilmirəm gözümdən
necə oğurlanıbdır,
necə doğrulanıbdır?!
Necə olub, mən səni
qəlbi təmiz sanmışam?
Belə əziz sanmışam?
Sən belə deyilsənmiş -
səni fikirlərimdə
mən belə yaratmışam.

Səni xəyallarımda
necə yaratmışamsa, -
fikrim, sözüm, söhbətim
elə sənə başlayıb,
elə sənə qurtarıb.
Guya ki, həqiqətin,
mərdliyin, ləyaqətin,
ağılın, gözəlliyin

ilki sənə başlayıb,
sonu sənə qurtarıb.
Səni mən xəyalımda
necə yaratmışamsa,
Ağılda daha üstün,
daha nurlu sanmışam.
Özüm açdığım yolu
sənin adına çıxıb
işə bax ki,
uğurlu sanmışam.
Səndən öyrənməyi də
mən ehtiyac bilmişəm.
Hətta səadətimi
sənə möhtac bilmişəm.
Fikrimdə sual doğub
fikrinə göndərmişəm.
Duymamışam sorğuma
özüm cavab vermişəm.
Ürəyimdə səninlə
o qədər danışmışam,
o qədər
"öyrənmişəm" səndən ki,
mənimçin -
mən - kim, sən - kim?
Eh, bilmirəm mən sənə
hansı rəngdə çatmışam.
Sən belə deyilsənmiş, -
səni duyğularımda
mən belə yaratmışam.

1978

VƏ SONRA

*«Sənin telefon nömrən»
silsiləsindən.*

Kədər məni təkləmişdi,
Qəm məni ətəkləmişdi.
Təkliyəmin kədəni bir yana,
Kədərimin təkliyini
çəkə bilmirdim.
Hara zəng elədimsə,
hara ərək elədimsə,
"Səsim sənə çatmadı".
Çatmadı ərək sənə,
Çatmadı dərdim sənə.
Axırda
didim-didim didişdirdim
yaddaşımın
doqquz dağ aşıb,
yeddi dəryadan səsi gələn
dəmir əsalı,
dəmir çarılıq ümidini:
Doqquz dağdan qayıdan
"üç" əks-sədada
altı batmanlıq
dəyirman daşını
"Səkkiz" nəfəsə qaldırdım.
"Yeddi" dəryanın dibini
"üç" gün ələk-vələk elədim.

Kipriyimin ucunda
asıla qalmış
göz dağı,
göz dustağını görməyə
"iki" göz də
satın aldım.

Ömrü - tərəddüdlə,
İnadla
Sürüyüb gətirdiyim
"dörd" yol ayrıcında
qaldım;
Heyif!..
Sən hardaydın?
Kim idin?
bəlkə mənə qayıdan,
bəlkə məni ayıldan
elə öz səsini idi?!
Yetmədi qədim sənə,
Heyif, güvəndim sənə!..

1979

BAHAR FƏSLİDİR

Səsinə səs verim, ay bulaq, sənin,
Boyuna boy verim, ay budaq, sənin.
Ömrünə od düşsün, ay sazaq, sənin -
Bahar fəslidir.

A bağça, çiçəyin, gülün hardadır?
A zirvə, dumanın, tülün hardadır?
O tər bənövşəni - görün, hardadır? -
Bahar fəslidir.

Ay səhər, şhindən bizə də göndər,
Ay külək, mehindən bizə də göndər,
Ay Günəş, sehrindən bizə də göndər -
Bahar fəslidir.

Qaçaq yaşıllığın tünd yaşılına, -
Şəhər yaşılından kənd yaşılına.
Qaçaq çəmənlərin ən yaşılına -
Bahar fəslidir.

Səsinə səs verək, ay bulaq, sənin,
Boyuna boy verək, ay budaq, sənin.
Ömrünə od vuraq, ay sazaq, sənin -
Bahar fəslidir.

1981

BU GÜLLƏR

Arzularım söz bağından gül dərər,
Burda nərgiz, burda inci mənimdir.
Ətirindən kim məst olar, bilmərəm,
Bu güllərin
gül sevinci mənimdir.

Bu güllərin rənglərini siz deyın,
Səma düşüb, dəniz düşüb baxtına.
Ağlığında yeddi rəngi gizləyib,
Yeddi rəngdə duruluğa baxsana.

Bu güllərin fəsilləri mənimdir,
İstisindən, şaxtasından qaçmaram.
Uğurları, kəsirləri mənimdir,
Ögey, doğma baxmasından qaçmaram.

Bu güllərlə yay adladım, qış aşdım,
Ağarası saçım daha qalmadı.
Hər addımda dincliyimə iş açdım,
Töküləsi dişim daha qalmadı.

Bir sərtlikdə
tikan olub kiminə,
Bir tənədə
məni süzüb gözucu.
Səbrim alıb bu minnəti çiyinə,
hey daşıyır,
hey yaşayır özüyçün.

Arzularım söz bağından gül dərər,
Burda nərgiz,
burda inci mənimdir.
Ətirindən kim məst olar, bilmərəm,
Bu güllərin
gül sevinci mənimdir.

1985

BU QIZ

Bu ünvana bir qız köçüb gəlibdir,
Bu ünvana bir naz köçü gəlibdir. -
Nəğmələninib pəncərələr, qapılar -
Bu qız deyən nəğmə içib gəlibdir?!

O, sevincin, o, nəşənin tacıdır,
Deyir - bütün oğlanlara bacıdır. -
Bir oğlan da elə yanar, yaxılar...
"Bu qız neçin belə diliyədir?!"

Cilvəsində - bərə qurmuş torçudur,
Cəsarət də, məlahət də ovcudur.
Sanki dünya bu gözələ tapınar, -
Bu qız bəlkə ovsunçudur, ovçudur.

Bu ünvana bir qız köçüb, o gündən,
Düşüb bura bir naz köçü o gündən.
Qonşu oğlan gedib, - çətin tapıla...
Bu qız deyən kədər içib o gündən.

O yollara baxan gözdə nəm nədir?
O baxışda kolgələnen qəm nədir?
O qollar da sinə üstə çatılar?!
Bu qızın ki, gülüşü də qəmlidir.

Susur nəğmə, susur qapı-pəncərə,
O işvələr, o cilvələr dincələr.
Darıxacaq mərtəbələr, qonşular,
Gəl, bu qızın xiffətinə qoşulaq.

Bu ürəkdən o ürəyə yol çəkək,
Bu sevgiyə, bu vüsala qol çəkək.
Deyək-gülək, qanadlı bir quş olaq, -
Gəl, bu toyun karvanına qoşulaq!

1978

ƏLİM İŞİĞİN ƏLİNDƏ

Üzümə gecənin işığı düşüb,
Üzümü işığa tutub gedirəm.
Gecəyə girirəm - üzümdə işıq.
Məni sevindirən, məni güldürən
Bir səhər doğacaq başımın üstdə.

Açdığım qapılar "qismət"miş hələ,
"Qismət"im özümə güvənə bilmir.
Yastıq təriflərə, təsəllilərə
Gözümün çimiri ovuna bilmir.

Günəşə əllərim uzalı qalıb,
Mənim əllərimə düşür bu gecə.
Qarşımda vərəqlər yazılı qalıb,
Səhərə daşacaq işim bu gecə,

Gecədən səhərə yaşıl bir yolam, -
Misralar düzlənib keçəcək məndən.
Bu qədər mənimlə baş-başa qalan
Xəyallar, duyğular köçəcək məndən.

Üzümə gecənin işığı düşüb,
Üzümü işığa tutub gedirəm.
Gecəyə girirəm - üzümdə işıq,
Məni sevindirən, məni güldürən
Bir səhər doğacaq başımın üstdə.

1984

MİRVARİ YETİRƏN QIZ

Gündoğandan bir qız endi gözümə,
Yanağında dan yerini gətirdi.
Şəfəq endi, ulduz endi gözümə -
Cilvələri, işvələri ətirli.

Dil ayırıdı,
fəqət hər gün qarşıma
Dostluğunu baxışıyla tökdü o.
Yanağıma, gözlərimə, saçıma
Əllərinin hənirini çəkdi o.

Gözlərində ölkəm adlı bir maraq,
Həqiqəti öyrənməyə gəlmişdi.
Çətirvari hücrəsindən çıxaraq,
Səmaları bürünməyə gəlmişdi.

Əllər, qollar, işarələr
dil açdı;
Şirin-şirin söhbətlərə qapıldıq.
Üzümüzdə təbəssümlər
gül açdı,
Ürəyimiz bir-birinə tapındı.

Baxışında kölgələnən bir ahı
Gizləsə də kirpiyinin çətiri,
Bilirdim ki, onun ana torpağı
Düydən çox
yənə şüa bitirir.

Cəlladlığı hünər bilən ordudan
Bir qatili nişan verdim, -
tanıdı.
Gözlərinin ram olmayan odunda
Xirosima, Naqasaki yanırdı.

O qız getdi,
deyilməmiş sözləri,
Oxunmamış nəğmələri qalıbdır.
Üfüqlərin arxasında
dan yeri,
Ürəyimdə
onun yeri qalıbdır.

1974

DƏNİZÇİLƏR

Gecələri ulduz-ulduz
yollarına döşənər,
Gündüzündə
Günəş boyda ümidi var onların.
Yuxuları gecələrin qayğısında isinər,
Qayğısında dəniz-dəniz
öyüdü var onların.

Yelkən-yelkən arzularla
qanadlanıb uçarlar,
Günlərinə gah lal sular,
gah tufanlar yerləşər.
Sevinci də, kədəri də
dəniz kimi udarlar,
Ürəyinin tutumuna okeanlar yerləşər.

Yerişində ləngərlənər,
yırğalanar dənizlər,
Baxışında səma-səma
qağayılar qıy vurur.
Tufan-tufan acılayar,
ləpə-ləpə əzizlər, -
Söhbətində ümmanların
mətahı var, duzu var.

Gəlişləri, gedişləri
qanadlansa sübh ilə,
Günəş kimi
şəfəqlərə boyanarlar üfüqdə.

Dəfələrlə ayrı düşüb,
qovuşduğu sahilə
Həsrət ilə, heyrət ilə
boylanarlar üfüqdən.

Gəmilərin sinəsində
parçalanan, yarılan
Sular - ayna -
qırıldıqca zərrin-zərrin səpilər.
Yola düşən gəmilərin izlərində
sanıram
Göy sulara dəniz boyu
meridianlar çəkilər.

1975

SALAM SƏNƏ,
AY İŞIĞI

Salam sənə, Ay işığı,
Salam sənə, alma işığı,
Salam sizə, dayı uşağı,
əmi uşağı.
Ürəyimi gətirmişəm isindirməyə
istinizdə,
ışığınızda.

Salam sənə, çəmən ətri,
Salam sənə, nənə ətri,
bacı həniri, qardaş həniri...
Canımda əsrin soyuğu,
isinməyə gəlmişəm,
gözünüzdə,
sözünüzdə,
üzümə toxunan nəfəsinizdə.

Salam sənə, bulud qatarı,
Salam sənə, durna qatarı, -
Ümid qatarı,
hərəkət qatarı,
bərəkət qatarı.
Baxışlarım ardınızca düşüb
hara gedib, -
bilmirəm.
Heyrətimi yığışdırmağa gəlmişəm
sürətinizdən.

Salam sənə, sünbül sığalı,
anadil nəvazişi,
bülbül sığalı.
Dedi-qodudan qulağı sırğalı
illərimi, aylarımı
gün-gün əzizləməyə,
gün-gün təmizləməyə
gətirmişəm
səsinizə,
ününüzə.
Salam sizə!

1981

PAYIZ

Oxşadıqca yarpaqları sərt külək
yanaqları allanar.
Təbiətin qulağından sırğatək
qızıl payız sallanar.
Köynəyini dəyişdikcə sıx meşə,
ışıqlanar cığırılar.
Yaxındamı, uzaqdamı həmişə
qərib quşlar çıxırar.
Qara bulud göydən elə alçalar,
gəlib yerlə öpüşər.
Göylər tez-tez şaqqıldayar, əl çalar,
dərələrə səs düşər.
Yolda, izdə gediş-gəliş azalar,
biyabanı andırar.
Çördən, çöpdən yığıb-yığıb ayazda,
yolçu tonqal yandırar.
Külək gəlib pülədikcə gizlicə -
yaş kösövlər fışıldar.
Ocaq yanar, yuxu dolar gözlərə,
kolda xəzəl xışıldar...
Küçələrdə külək görcək, yel görcək, -
salamlayar xəzəllər.
Örpəyinin arxasından günəş tək
gülümsəyər gözəllər.

1969

İŞIQLI YUXULAR

İşıqlı yuxular görür gözlərim,
Görür ki, gündüzü uzanıb gedir.
Göylərdə ulduzlu yollar közərir,
İşıqlı göyüzü uzanıb gedir.

Uçuram - küləklər qolumu tutub,
Qanadım dirənib üfüqlərəcən.
Üçuram - göyüzü yolunu tutub.
Uçuram, uçuram
ümidləyəcən.

Məndən uzaqlaşan, məndən ayrılan
Ayların, illərin ipi əlimdə.
Əllərim fələyə çatır az qala,
Günəş hərarətlə öpür əlimdən.

İlıq bir təbəssüm qonur üzümə,
İlahi duyğular baş alıb gedir.
Baxıram - yolların yönü üzümə,
Baxıram - ömrümün quşları gedir.

1980

İNDİ

İndi xırda ümidlərə inam yox,
İndi böyük arzularla yola çıx.
Əldə qılınç yol üstündə duran yox,
İndi böyük əməllərə yol açıq.

Müdriklərin yumruğunda düyülüb
Dəliqanlı həvəslərin örkəni.
Bu müdriklər
ucalıqda göy olub,
Bu həvəslər
bu göylərə söykənib.

İgidlər də pələngdimi, şirdimi -
Boy-buxunu çinarlara kölgədir.
Di gəl, durub xoşbəxtliyin sirrini
Bir körpənin gülüşündən öyrənir.

İstəklərin, əməllərin saflığı
Səadətə, ağ günlərə tuşlanıb.
Ömürlər də acı-şirin,
dadlıdır,
Ömürlər də baharlıdır, qışlıdır.

Gözəllərin gözlərində nazlanır.
İgidlərin baxışları
indi də.
Cəsarətin çılgın, dişli aslanı
Gözəllik tək alqışlanır indi də.

Batıb xırda ümidlərdə itən yox.
İndi böyük arzularla yola çıx.
Tikan olub yol üstündə bitən yox,
İndi böyük əməllərə yol açıq.

1985

**BU YOLLAR GERİYƏ
QAYIDAN DEYİL**

Dağlara üz tutub, yaxşı-yaxşı bax;
Bu yollar qıçına geyildi daha,
Sənin ayağında yeyildi daha.
Tozunu, dəmini çək ayağına,
Otunu, nəmini çək ayağına.
Səninlə başladı yola çıxmağı,
Səninlə yoldaşdır son mənzilədək.
Ya bir şimşəyində - oda yaxmağı,
Ya bir küləyində vurub yıxmağı,
Bu yolun yeganə nəvəsidir.
İndi ki çıxmısan, -
Nə sən, nə əyl;
Bu yollar geriye qayıdan deyil.

Çökəcək ağrına, əziyyətinə,
Çökəcək hissinə, xasiyyətinə,
Sənin biçiminə, boyuna dolub,
Səndə yeni bir "sən" oyadacaqdır.
Ayın da, ilin də borclususansa,
Sözündə, gözündə, təbiətində,
İşində, duyğunda, hərarətində
Neçə yol sarsılıb, neçə yol ölüb,
Dirilib yenidən boy atacaqdır.
O səni təzədən yaradacaqdır.
Çiynində keçəcək fəsillər daha,
Çiynindən uçacaq əsrlər daha.

Gəl, dəlisov ömür - gəl, dəlisov sel,
Bu yollar geriye qayıdan deyil.

O öz qayğısında, yüksəlişində,
Axır ki, səxavət əlini açar,
Sənsə bir bu qədər sərvət içində
Bir ümid möhtacı, təsəlli acı.
Uyma nə şöhrətə, nə ada uyma,
Uyma bu sərvətə dünyada, uyma.
Qəlbindən açılıb sərilibsə, bil,
Bu yollar geriye qayıdan deyil!

1980

SEHRLİ ÇIRAĞIN
QARA QULLARI

Sehrli çırağın qara qulları
Sehirli istəyin qarovulları,
Səni əsir edib bura gətirər;
Uzaq əsrlərin əhdini üzər,
Uzun fəsillərin əhdini üzər -
Qırar damarını ağır yolların,
Tutub,
qollarını burar gətirər.

Çıxaram qarşına üzümdə qürur,
Duraram qarşında kefim dupduru.
Qəlbimin günəşi gözümdə gülər.
Üzünə vurmaram keçənləri də,
Üzünə durmaram ötən günlərin.
O gündən qəlbimdə çadrını qurub
Məni qaya bilən,
məni daş bilən dözümlə gülər.

Ondaca bilərəm dözümsüzəmmiş,
Ondaca bilərəm nə "gücsüzəmmiş".
Nə kövrək duyğular şıltağıyammiş!
Ondaca bilərəm dəcəl taleyin
Sevincə susamış,
qəmə küsənmiş
Vüqara sığınmış uşağıyammiş.

1970

ƏLLƏRİM, ƏLLƏRİN

Əllərim əllərinçinin
yaman darıxıb, gülüm,
Əllərim əllərinə
ümidlə baxıb, gülüm.
Bu hərarət, bu istək
elə şirin duyğudur -
Ürəyimə əlindən,
əlimdən axıb, gülüm.

Əllərim əllərinin
həsəətindən alışar,
Əllərim əllərinin
xiffətindən danışar.
Danışmağı, sevməyi
necə öyrəndi əlim?
İndi də...
özü gəlib
əllərinlə qovuşa.

Əllərim əllərinçinin
elə darıxıb, gülüm -
Elə bil ki, qəlbimi
ovcunda sıxıb, gülüm.
Bir az məni sürüyüb,
bir az səni səsləyib, -
Əllərim əllərinlə
görüşə çıxıb, gülüm.

Çıxıb ümidlərinin
yollarında
görüşüb.
Ümidinə gün düşüb,
arzusuna gün düşüb.
Mənə məhəl qoymadan,
məni saya salmadan
Əllərimdə üzə bax-
əllərlə öpüşür.

Əllərim əllərinçin
yaman darıxıb, gülüm.
Əllərim əllərlə
görüşə çıxıb gülüm.
Çıxıb ümidlərinin
yollarında görüşüb,
Ümidinə gün düşüb,
arzusuna gün düşüb.
Əllərim əllərini
ovcunda sıxıb, gülüm.
Əllərim əllərini
qoynuna sıxıb, gülüm.

1971

AD GÜNÜ

Otağın - dünyanın gündoğan yeri,
Çarpayın rəngarəng qövsi-qüzehdir.
Bu gün ad günüdür;
bu gün dan yeri
Sən yaşayan evdən söküləcəkdir.

Bu gün sənin üçün açacaq səhər,
Günəş sənin üçün güləcək, qızım.
Bu gün ad gününə tökülüb gələr
Bir nəsil,
dilində "mübarək" qızım.

Çiçəklər bağçadan,
ulduzlar göydən
Ananın əlilə üzüləcəkdir.
Bu gün yer üzündə quş südü desən -
Tapılıb, süfrənə düzüləcəkdir.

Təbiət dönəcək öz adətindən,
Başqa cür yanacaq od-ocaq bu gün.
Sənin bayramından səadətindən
Hərəyə bir qədəh çatacaq bu gün.

Bu gün sənin üçün açacaq səhər,
Günəş sənin üçün güləcək, qızım.
Bu gün ad gününə tökülüb gələr
Bir nəsil, dilində "mübarək", qızım.

1974

ÜMİD HEYKƏLİ

Yox, acıq etmədin,
səfərə çıxdın.
Hələ qulağımda ayaq səslərin.
Sən bircə anlığa şəhərə çıxdın,
Üstündən gün keçir
dəqiqələrin.

Üstündən gün keçir ümidlərin də,
Arzuda soyumuş bir acığam mən.
Dönməsən,
bir ömrün görüş yerində
Ümid heykəli tək
qalacağam mən.

Ürəyəm -
nəbzın də döyüntümdədir,
Ömrünün köksündən asılasıyam.
Həzin bir şer olub,
sətirbəsətir
Sənin xəyalına yazılasıyam.

Mənli ümidlərin
neçə ki, sağdır,
Ayaqdan salacaq mənsiz yolları.
Neçə yol qapıdan qayıdacaqdır
Mənsiz küsülərin,
mənsiz vüqarın.

Gün keçir üstündən ümidlərin də,
Həsrətdə soyumuş bir acıgam mən.
Dönməsən,
bir ömrün görüş yerində
Ümid heykəli tək qalacağam mən.

1975

O GÜN

O gün
mənim dilimdəydi sənin adın,
əlimdəydi sənin əlin -
əllərini geri aldın.

Baxışını görməmişdim belə qəmdə;
çıxıb getdin - məlul-məhzun, -
baxışların qaldı məndə.

O gün mənə əl elədi əllərinlə;
əllərindən
yollar düşdü aramıza,
aylar düşdü aramıza.

Əllərini qaytar gəlsin bu günümə -
Aylar gün-gün muştuluğa qaçan olsun.
Qaytar, -
sənli qatar gəlsin bu günümə, -
Sənli səhər
qapımızı açan olsun.

1975

BİR DƏFƏ

Bir dəfə baxsan mənə,
doğacaqdır günəşim
nurlu baxışlarından.
Yağacaqdır sevincim
həsrət yağışlarımdan.
Bir dəfə baxsan mənə,
təzələşəcəyəm mən,
gözəlləşəcəyəm mən.
Bir dəfə baxsan mənə,
dünya gözəlləşəcək
mənim gözəlliyimdən.
Baxışlar dənizində
"Ümid limanım" mənim,
ay mehribanım mənim,
haçansa, haradasa
bir həsrətin gözündən
nür ələnir üstümə, -
qədəminə səpirəm.
Baxışından ulduzlar
səpələnir üstümə, -
ulduzları öpürəm.

1973

BİR YAĞIŞ, BİR ÜMİD

Arzum yağışları yığar ovcuna,
Yağar ümidimə bu günlər mənim.
Çıxaram yağışda yolayrıcına, -
Ümidə bürünən görsünlər məni.

Keçərsən, izlərin düşər yağışa,
Qıymaram izindən bircə qəm keçə.
Salaram əksimi şüşə yağışa, -
İzlərin əksimin üstündən keçər.

Bilməzsən kim idi,
bilməzsən neçin
Atdı sevincini qədəmlərinə.
Sənin sakitliyin səssizcə keçib
Tələsər,
bəlkə də görüş yerinə.

Qalarıq
bir yağış, bir ümid, bir mən...
Beləcə qırılar əksim "şüşədə".
Səni qısqanaram "dilsizliyimə",
Səni qısqanaram
o görüşə də.

1975

O SEVİRSƏ

Düşüb tərslik kəməndinə,
qayıtmaz...
Ay dolanar, il sovuşar ömürdən.
Qürurluyam, vüqarlıyam mən bir az,
İnadlıdır, inamlıdır o deyən.

Bilirmi ki, dözümlüdür həsrətim,
Gözləyəcək son ümidi sonacan?!
Davamlıdır, dözümlüdür xisləti...
Fəqət,
hissim vüqarımda donacaq.

Donacaqdır zərif-zərif əllərim
Onu gözən ümidlərin qoynunda.
Xiffətimi əsən mehlə bölərəm
O pərişan söyüdlərin qoynunda.

Qarışaram yarpaqlara, şivlərə,
Pöhrəlikdə məlul-müşkül itərəm.
Nadan əllə doğransam da yüz kərə,
O yollarda söyüd olub bitərəm.

Vüqarımdır sevgimin də ünvanı,
Sınamaqçın onu qırmaq nə gərək?!
O sevirsə, öz inadı bir yana,
Vüqarımı sındırmayıb gələcək.

1976

NƏĞMƏ

Mən nə deyim o günə,
mən nə deyim o ana, -
bir suqovuşanında
düşdük bir burulğana.
Sevinc - sənin qismətiin,
sevinc - mənim qismətim.

Mən nə deyim o aya,
mən nə deyim o ilə, -
Araz düşdü araya, -
döndük iki sahilə?!
İndi görüşmək - çətin,
indi qovuşmaq - çətin.

Harayıma ümid ver -
harayına yetişim.
Çıx Aydan məni səslə,
ürəyimlə eşidim.
Ümidin üzülməsin,
ümidim üzülməsin.

1976

HƏVƏS

Çəkə həvəs bu dağları gəzməyə səni,
Axtardığın yollar-izlər dolaşmaq düşə.
Duman sinə,
yalquzaq tək izləyə səni,
Sürü keçə, -
yollarına bir işıq düşə.

Qarışasan qoyun-quzu mələrtisinə,
Dördgöz ola ürəyində qorxuyla dözümlü.
Qoyun iti qəfildəncə gələ üstünə, -
Kəsilmə heyin
yetə çabanın özü.

Baxışından minnətdarlıq oxuya çoban,
Sağ-salamat qalmağına fərhlənəsən.
Çomaq çəkə qəlbindəki qorxuya çoban, -
Bu dağların vüqarıyla zirehlənəsən.

Dura çoban uşaqları
gözündə maraqlı,
Yaxınlaşıb saçlarını sığallayasan.
"Qız oyanıb" -
anasına çətinca soruq
Tez yetirib beşiyini yırğalayasan.

Zirvələrin gümüşündən gözün qamaşa,
Sərinliyin çeşməsində təzələşəsən.
Bir qüzeydə bir leysanla düşüb savaşa,
Bir günəyin qırımında gözəlləşəsən.

Varlığında - dağ vüqarı, qartal həvəsi,
Qayıdasan
başə vurub bu səyahəti.
İnamına qonub gələ dağların səsi,
Hisslərinə hopub gələ dağların ətri.

1974

YOLUMA BAHAR DÜŞÜB

İlk bahar...
Həvəsim kəndə üz tutub -
gedib çiçəkləri qarşılamağa,
gedib şimşəkləri qarşılamağa.
Yolu tonqalların qoynundan düşüb,
yolu "Qapı pusdu" oynundan düşüb.
Qayıdıb pusulmuş ümidlərilə.
(O ki, bir qızılmış ümidlərilə!)
Kəndin meşəsini, kəndin bağını
dolanıb gəlib.
Kəndin baharına
boyanıb gəlib.
Qonub gözlərinə
sözlü bənövşə,
heyreti Şahdağdan ünvan alıbdır.
Bu yazdan gəlmişə,
kənddən gəlmişə
həsədim,
həsrətim
heyran qalıbdır.

1975

A QIZLAR

*Zaqatalanın qızılgül
bəsləyən qızlarına*

Sizi güldən, gülü sizdən seçməyən
Sözlü könlüm izə düşüb, a qızlar.
Yurdumuzu neçə yerə bölmüşük -
Çiçək payı sizə düşüb, a qızlar.

Bu torpağın nəğməsi-gül, sözü- gül,
Gül bəsləyən gəlini- gül, qızı- gül.
Ləçəyində şəh saxlayıb qızılgül -
Ətirlənmək bizə düşüb, a qızlar.

Kürlük etsə, bura cala oğlanı,
Gülə qala, oda qala oğlanı.
Qızılgülə ünvan alan oğlanın
Qəlbi burda közə düşüb, a qızlar.

Siz incəsiz, çiçək - inci, söz inci -
Axtar indi, topla indi - döz indi.
Sətirlənib Firuzənin sevinci,
Dağa düşüb, düzə düşüb, a qızlar.

1977

QƏLƏBƏ SEVİNCİ

Bu oğlanın nəşəsində bulaqlar daşır,
Görən ona nə olmuş ki, sevinir belə?!
Yəqin yenə haradasa
pəhləvanlaşıb
Çətinliyin kürəyini vurubdur yerə.

Gülüşünə toxunmayın -
qırıla bilər,
İndi onun həvəsinin atlı çağıdır.
Ədasından, qürurundan vurula bilər -
Adiləşər gözlərində
ucalmağı da.

Duya bilməz heyretin də nağıllığını,
Adiləşər,
sevinməyi yadırgayar o.
Dözə bilər sal daşların ağırlığına,
Dözə bilməz soyuqluq tək bir ağrıya o.

Gəlin onun sevincini bölüşək, gülək,
Heyrət görsün hünərinə gözlərimizdə.
Qürur dolu baxışını zirvələşdirək -
Zirvələr də, sevinclər də öz əlimizdə.

Bu oğlanın nəşəsində bulaqlar daşır,
Yoxsa sevir, sevgisindən sevinir belə?!
Bəlkə yenə haradasa pəhləvanlaşıb
Çətinliyin kürəyini vurubdur yerə.

1976

GÖRÜŞ

Rastlaşdıq - dıksindik,
baxdıq qımışdıq,
Hər gözdə yüz ilin savaşı vardı...
Mənim gülüşümdə -
bir udum acıq,
Sənin gülüşündə göz yaşı vardı.

Duymazsan,
soruşma sən əbəz yerə -
Nədir gözlərimdə bu düşmənçilik.
Məndə - o günlərdən acı xatirə,
Səndəsə - bir dərin peşimançılıq.

Mən -
itən ömrümün intiqamında,
Sən -
ötən səhvinin yalvarışında.
Mənim məsumluğum -
sənin yanında,
Mənim ilk baharım -
sənin qışında.

Yox,
Nə acıqlanar, nə saxlaram kin;
Vermərəm
qəlbimdə sənə yer daha.
Sən də yoxluğunu qoru mənimçin,
İnanma - görəsən mənə bir daha.

Yoxsan,
yoxa çıxdın öz varlığında,
Bir duyum yoxluq var məhəbbətimdə.
Varsan duyğuların bezarlığında,
Varsan buza dönmüş hərarətimdə.

1971

SƏNİN AD GÜNÜN

Nə yaxşı bu həyata
Sən gəlmisən mənimçin.
Mənim bayram günüdür
Sənin doğulduğun gün.

Nə yaxşı bu həyata
Mən gəlmişəm səninçin.
Sənin bayram günüdür
Mənim doğulduğum gün.

Qəlbimin şad günüdür,
Həsətin yad günüdür,
Eşqimin ad günüdür -
Sənin doğulduğun gün.

1970

MƏN Kİ...

Mən ki sənə darıxıb
Səndən uzaqlaşmışdım,
Sənsiz darıxdığımı
Yenə kim dedi?
Bir peşiman, ümitsiz
Qəmlə qucaqlaşmışdım,
Xiffətdən için-için
Qəlbimi sıxdığımı
Sənə kim dedi?
Biz tərəfdən yürüyüb,
Zirvəli dağlar aşan,
Bahar üzlü vətənin
Səmasını dolaşan,
Torpağını dolaşan
Buludmu dedi sənə?
Dumanmı dedi sənə?
Yoxsa tənha dayanıb,
Sahilində gizlicə
Köksümü ötürdüyüm
Ümmanmı dedi sənə?
Sənsiz darıxdığımı
Bəs necə duydun, necə?
Qəlbimi sıxdığımı
Bəs necə duydun, necə?
Görünür,
ürəyimdən
Sənin qəlbinə yol var:
Sən demə bir-biriylə
Bağlı imiş bu yollar...

1970

SƏNƏ

*Kölgədə bəslənmiş quzey qarısan,
Baharın nəfəsi tez dəyər sənə.
Qurbani*

Deyərdim, baharın özüsən, ay qız,
Heyif ki, qorxuram söz dəyər sənə.
Bəlkə gözmuncuğun olum ömürlük,
Götür apar məni, göz dəyər sənə.

Üzündə gün doğub, yaz açılibdır,
Hüsnünə min heyran göz açılibdır,
Qoy deyim, indi ki, söz açılibdır,
Qorun ki, bəd nəfəs tez dəyər sənə.

Nə odlu baxışsan, nə şux çiçəksən!..
Sözlü ürəklərdə xoş bir diləksən.
Sən ki cəlvələnən bir kəpənəksən;
Qonma çiçəklərə toz dəyər sənə.

Səndən uzaq olsun bədnəzər gözü,
Əyilsin səcdənə Günəşin özü.
Belə gözəlliyi Firuzə, düzü,
Gözəllər tacına düz, dəyər sənə.

1971

DAMLA

Damla -
Üzölməmiş ümiddən iz,
min il damsə, - göl, dəniz.
Damla -
Səhrada sudan sorəq,
çiçəklərin sırğası.
Damla -
Daşın sinəsində oyuq,
qışın qapısında: - Tıq, tıq...
Damla -
tabla;
damla-damla -
bir səhəng ağ gümüş topla!

1969

BİR ARZUNUN KƏMƏNDİYƏM

Bir arzunun kəməndiyəm -
Qayalara atılmışam;
Qüzeylərdə azıb qışım,
Güneylərdə itib izim.
Arayıram dizin-dizin -
Harda bitib gülüm mənim?

Bir şirincə gümandayam.
Ağarası saçım -öndə,
Səfərdəyəm, köçüm - öndə.
Nə olsun ki, ağırlıdır,
İşıqlıdır, uğurludur
Ayım mənim, ilim mənim.

Mən göyəmsə, həmin göyəm,
Mən Yerəmsə, həmin yerəm -
Bölüm-bölüm, tirə-tirə...
Yüzillərdən, minillərdən,
Dözümlərdən sinirlərdən
Keçiribdir elim məni.

1977

BU YOLLARDA

Sıyrılan qılıncını qına qoyub qəzəb, kin,
Kölgəmi uğursuzluq
addım-addım izləmir.
Bu dünya başdan-başa sevinc olub
mənimçin,
Hara qədəm qoyuram bahar məni gözləyir.

Bahar məni izləyir, qəlbim dolu baharla,
Əllərim yarpaqlayıb,
əllərim çiçəkləyib.
Arzularım baş alıb qanadlanıb daha da,
Bir budaq sevinc verin gözlərimə çəkməyə.

Əlbəyaxa fikirlər durulub bulaq kimi,
Seçməyə, seçilməyə deyəsən vaxtım da var.
Qəlbimdə söz kələfi açılır yumaq kimi,
Duyğularım göllənib -
yol verin axsın daha.

Qol verin, ay budaqlar, sayınızca varam mən,
Budanıb qırılsam da, yenidən pöhrələnnəm.
Gərək açan səhərin qapısında duram mən, -
Günəşin bütün zəri üstümə səpələnə.

Üstümdə zərrin şəfəq səhərdən enib gələm,
Enib gələm taleyin adi pillələrilə.
Günün qayğılarına gərək elə bölünəm -
Böyüklükdən, saflıqdan işıq ala hər giləm.

1980

SÖZLƏRİNDƏN ÜMİD DAŞAN QIZ...

Sözlərindən ümid daşır o qızın,
Gözlərini sevinc qıyıb qıyğacı.
Saçlarına şəfəqləri kim düzüb?!
Əllərinə səhərləri kim düzüb?
Görüşündən Gün gizlənib, Ay qaçıb...
Utanıbmi,
qısqanıbmı, bilmirəm, -
Gecə-gündüz dolaşdırıb yolunu.
Uzanıbmi,
qısalıbmi, bilmirəm, -
Dərə-təpə calaşdırıb yolunu.

Arzusundan əməlinə tuşlanan
Bir sürətin özü olub o gözəl.
Əllərində
zərifliyə,
Yerişində
xəfifliyə tuşlanan
Bir cürətin özü olub o gözəl.
Bu cürətdən yolu üstə dağ düşüb.
Bu cürətdən
bəxti-günü ağ düşüb.
Zirvə çıxıb yolu üstə -
zirvələrə dırmanıb;
İnamı var
bu zirvədə durmağa,
Bu düzlərdə hünərdən dağ qurmağa.

Elə yanıb bu hünərin oduna, -
Günəş enib çöhrəsində gizlənib.
Elə yanıb bu şöhrətin oduna, -
Ağ gül açıb ağ günləri düzlərin.

1983

YETKİNLİK YAŞI

Bu gözəlin sevinc tutub gözünü,
Gül açıbdır yanağında gülüşü.
Yer bu qızın ayağından üzülüb,
Bu qız göyün sinəsində sürüşür.

Qollarından qanad açıb bu gözəl,
Hara süzür, hara uçar istəyi?!
Çöhrəyə bax, Ayla, Günə çəkişər,
Saçlara bax, Ayı, Günü gizləyir.

O buludlar topa-topa yundumu? _
Bu qız uçar - buludları daraya.
Alça gülü kəpənəyə döndümü? -
Uçub getdi oba-oba haraya.

Yazın günü çaşıb qaldı qaranquş,
Göyərçinlər heyratından ağardı:
"Uçuşa bax! Elə bircə bu qalmış,
Heç olmasa, bizdən qanad alardı".

Bu qızınsa qanadları qol açıb,
Sevinc olub uçuşunun ünvanı;
Ömrü-günü ilk bahara yol açıb, -
O yenidən tanıyıbdır dünyanı.

Bu gözəlin sevinc tutub gözünü,
Gül açıbdır yanağında gülüşü.
Yer bu qızın ayağından üzülüb,
Bu qız göyün sinəsində sürüşür.

1986

ÖZBƏK QIZI

Nə tez durub daranıbdır bu gözəl,
Sübh şəhindən yaranıbdır bu gözəl,
Hörüyünə sarınıbdır bu gözəl,
Gözlərində qara gölə düşərsən.

Mahnıları həsrətlidir, həzindir,
Bir az onun, bir azı da bizimdir.
Al dütarı, o simlərdə gəzin bir,
Bəm tutarsan,
dönüb zilə düşərsən.

Qonaq oldun,
qohumusan, dostusan,
Süfrəsindən can dərmanı istə sən.
Çıx səfərə,
burda yolun üstə sən
Doğma günə, doğma elə düşərsən.

Çöhərsinin bədirlənmiş ayı var,
Deyirlər ki, bu payızda toyu var.
Xəzərimin o üzündə tayı var.
İki üzdə birgə dilə düşərsən.

1984

KƏNDİMİZİN QIZLARI

İçib tingli dərədəki bulaqdan
Həvəsini,
ilhamını bu qızlar.
Səhəng dolub,
güyüm dolub bayaqdan, -
Kənddə barmaq silkələyir intizar.

Bir igidin "xoş səhəri" gecikdi, -
Ürəyindən nələr keçdi oğlanın!...
Söyüd altda görüşləri gecikdi, -
Baxışları çənə düşdü oğlanın.

Nənələrin hövsələsi - darısqal,
Analar da ev-əsiyə sığmayır.
Bir cavabı haraylayır min sual,
Samovarin su həsrəti sızlayır.

Qanadlanır dərədəki bulaqdan
Cilvələri, işvələri qızların.
Bir lətifə çözlənir bayaqdan,
Axşam düşür,
yox xəbəri qızların.

Birdən vaxtın qarmağına düşürlər, -
Çiyinlərə birdən qonur güyümlər.
Gəlib naxır ayağına düşürlər,
Şər qarışb,
iş qarışb...
Düynlər...

Qürub çağı yanaqlarda dan gülür, -
Sınağından keçib axı gözlərin.
Baxışlardan şələlələr tökülür, -
Bir bulağı içib axı gözləri.

Əməlləri yer şumlayar, gül dərər,
Məhsulları aşıb-daşan dənizdir.
Bir baxışda yüz təbəssüm göndərən
Ürəkləri, amalları təmizdir.

1973

AY İNADIM, NƏ YAXŞI Kİ...

Ayağından daş asılı tərəddüdlərin,
Diliqısa imkanların biri durmadı.
Ay inamım, nə yaxşı ki, daim göyərdin,
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

İndi bir az dözüm gərək, bir az cəsarət,
İndi bir az kürlük gərək, bir az siyasət.
Bir az mərdlik, bir az sərtlik, bir az sədaqət...
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın...

Sürünəcək bu ilanlı, əqrəbli yollar,
Görünəcək istiqanlı, qəzəbli yollar,
Bu əzabdan, bu nəşədən əsəbli yollar.
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

Bu ürəyim demə elə zərbə udanmış,
Bu ümidim zərrə tutan, zərrə udanmış.
Vaxt nə qəfil sıra pozan, cərgə udanmış,
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

1981

BU UŞAQ AYAQ AÇIR...

Bu uşaq ayaq açır -
anasının əllərinə doğru,
atasının çiyinlərinə doğru.
Bu uşaq ayaq açır -
nənəsinin cavanlığına,
babasının gümrahlığına doğru.
Ayaq açır bu uşaq -
dilində açılan çiçəklərə doğru,
səsində oyanaş gülüşlərə doğru,
qəlbində cücərəsi sevgilərə doğru.
Ayaq açır bu uşaq;
Dünyanın Günəşinə,
Günəşin işığına doğru.
(Atom işığı da vardır dünyanın...
Ona doğru ayaq açan
xirosimalı uşağı da).

Bu uşaq ayaq açır;
dünyanın sevincinə,
kədərinə doğru,
İnsanına,
heyvanına doğru,
müdrikinə,
nadanına doğru.
Dünyanın başı üstündə
atom bombası -
Eşidirsinizmi, əmilər?
O bombanın altından keçəsi
yolu var bu uşağın.

1983

OXŞAYIM TELLƏRİNİ

Oxşayım tellərini,
ovuclayım su kimi,
Axsın barmaqlarımdan
süzələnsin, dinməyim.
Rəngini gözlərimə
çəkim
bir yuxu kimi -
Sürmələsin gözümlə
saçlarının ipəyi.

Elə gəzsin baxışım
çöhrənin səhərini,
Yanağında alışan
laləyə meyli düşsün.
Qəlbim keçə bilməsin
tərəddüd çəpərini,
Arzum
ümidlərindən
elə gileyli düşsün.

Yaxınlığın tilsimi
salsın uzağa məni,
Bükülsün gözlərimin
xumarına
diləyim.
Elə yarıyuxulu
bənzət uşağa məni.

Sənə arzularımdan
yaxın düşə bilməyim.

Elə arzularımın
çəpərindən boylanıb
Qəlbimə çəkim səni,
ruhuma töküm səni.
Elə ümidlərimin
şəfəqinə boyanıb,
Xəyalda əzizləyim,
xəyalda öpüm səni.

1982

HƏYAT EŞQİ

M.P. Vaqifə

Bənövşə duruşu olacaq boyum,
Səhərin şəhini içəcəyəm mən.
Yaşayıb dünyanın baharı boyu,
Bir yarpız ətrinə çökəcəyəm mən.
Hardasa, hardasa bir quru çöpüm
Bir çinqi olacaq təzə ocağa.
Yaşamaq,
yaşamaq istəyim ilə
Bir bulaq gözünü oyadacağam;
A dünya, mən sənə qayıdacağam!

Səndə nə görmüşəm -
hesabdan deyil,
Səndə nə çəkmişəm -
hesabdan deyil.
Gördüyüm, çəkdiyim əzabdan deyil.
"Toy-bayram" dözümlü işığım, odum,
Bir udum suyunu, havanı udub,
Kəpənək ömrümü ayıldacağam,
A dünya, mən sənə qayıdacağam!

1982

Kürəyimi günəşə söykəyib
oturmuşam -
üzü kölgəmə.
Sənsə kölgəmlə mənim
aramızdasan.
Səndən danışırıq.

Məni kölgəmə
beləmi qısqanırsan? -
Durmusan aramızda,
Amma unutmusan ki,
gölgəm üzündədir.

1993

Sənə köynək tikirəm
Günəş şəfəqlərindən.
Sənə köynək tikirəm.
Durmusan Günəşlə aramızda,
Kölgən düşür tikdiyim köynəyin üstünə.
Sənə köynək tikirəm,
Köynəyin üstündə-kölgən.
Tikirəm kölgəni köynəyinə.

1993

MƏNİM

Gözümün işığı azalıb, Allah,
Qəlbimin istisi sozalıb, Allah,
Alnıma gör nələr yazılıb, Allah,
Gör nələr yazılıb adıma mənim.

O gedib, əlimin hərarəti yox,
O gedib, qəlbimin məhəbbəti yox.
Bəxtimin ömrümə sədaqəti yox,
Yətəmmir bir kimsə dadıma mənim.

O gedib, işıqlı göyüzüm gedib,
Ardınca dünyanın gündüzü gedib.
Şərimin ən kamil düzgüsü gedib,
Gedəndə salmayıb yadına məni.

Mənə rəva gördü bu sərtliyi o,
Mənə rəva gördü bu pərtliyi o,
Bu qədər mərd ikən namərdliyi o
Caladı, qaladı oduna məni.

Bu gün mən necə də dilavər idim,
Mərtəbə-mərtəbə gilavar idim.
Bir xəbər ardımca canavar idi,
Tutub, basmalıymış orduna məni.

Gözümün işığı azalıb, Allah,
Qəlbimin istisi sozalıb, Allah,
Adıma gör nələr yazılıb, Allah,
Gör nələr yazılıb alnıma mənim.

1981

LÖVHƏ

Bu bahar yolları yığıb əlinə,
Qapısı dinşənib bu ilk baharın,
Arzusu dinşənib bu ilk baharın,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Bu qızın üzünə günəş çəkilib,
Səsinə, sözünə gülüş çəkilib.
İzinə tökülüb durna qatarı,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Tökülüb eşiyə, evi qalмайıb,
Daha yol çəkməyə heyi qalмайıb.
Göydə saxlamağa göyü qalмайıb,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Gilas budağından sallanıb elə
Şeh də nənnilənir belədən-belə.
Açmayıb bir çəmən, bir çiçək hələ,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Tökülüb üzünə teli bu qızın,
Elə gözü üstə əli bu qızın,
Küləklər nazlayır elə bu qızı,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Bu yazın qapısı dinşənib daha,
Ünvanı, arzusu dinşənib daha.
Alnında yazısı dinşənib daha,
Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

1971

NƏ GÖZƏLDİR

Nə gözəldir çiçəklərin mürgüsü,
Sarmaşığın çəpərlərdə hörgüsü.
Arzuların, əməllərin sərgisi
Nə gözəldir, nə gözəl.

Zərif-zərif qırçınlanır tər sular,
Xumarlanır, tumarlanır arzular.
Alnımızda naxışlanan yazılar
Nə gözəldir, nə gözəl.

Bulaqların cilvəsində tər gülüş,
Təzə-təzə səma gülür, yer gülür.
Budaqlarda çıraq-çıraq nar gülü
Nə gözəldir, nə gözəl.

Dünya tərdi, ömür tərdi, sevgi tər,
Tər ilhamın istəyi tər, zövqü tər.
Məni təzə duyğulara sövq edən
Nə gözəldir, nə gözəl.

1973

TÖVSIYƏ

Bu yolu özündən qabağa salma,
Səndən əvvəl gedən tapdaya bilər,
Tapdaya-tapdaya toplaya bilər
Bu yolun dərini, ağrılarını,
Bu yolun haqqını, haqlılarını.
Bu yolu enişdən, yoxuşdan apar,
Enişə, yoxuşa bağla bu yolu,
Özündən sonraya saxla bu yolu.

Salınmış yolların aydınlığında
Sən də bir cığırı tutub gedərsən,
Gedən yolçularla itib gedərsən,
Bu yolu özündən qabağa salma.
Qalxdın, hələ sanma ayaq üstəsən,
Qanadın kövrəkdir, uçmaq istəsən,
Əlinin torpağa dirənməyi var,
Başının dizindən öyrənməyi var.
Hələ çox əngəllər yaxandan tutub,
Köhnə palaz kimi çırpacaq səni,
Günün qarasından, ağından tutub,
Dənləyəcək səni, qırpacaq səni.
Fikir cəmlərində bir siqaretə
Sümürüb atası söz qalmayacaq,
Nəşə qalmayacaq, həzz qalmayacaq.
Bu yolu özündən qabağa salma,
Özündən sonraya sal ki, bu yolu,
Ardınca gələnlə açıq olasan.

Ağrınca gələnin acı olasan.
Bu yolu özündən qabağa salma,
Özündən sonraya saxla bu yolu,
Özündən qabaqda bağla bu yolu.

1997

BƏNÖVŞƏ

Xurşidbanu Natəvana

Boynu bükükmüydü binadan-başdan?
Ayrı düşmüşdümü yardan, yoldaşdan?
Bəlkə də qaçıbmış bir qəlbidaşdan,
Düşüb qar üstündə qara bənövşə.

Belə bitməmişdi heç kol dibində,
Çəkin qəlbinizə bir yol dibindən.
Açılıb həsrətə bir qol dibindən,
Olub tənhalığın yarı bənövşə.

Ay duruşu məğmun, ay ətri incik,
Saldın tilsiminə qocanı, gənci.
Ayrılıq gözləyir əlində xəncər,
Vuracaq qəlbimə yara, bənövşə.

Yazın xəbərini gətirdin, əcəb,
Libasın, rayihən, ətirin - əcəb.
Mənim ürəyimdə xətirin - əcəb,
Gəl ol sinəm üstə aram, bənövşə.

Mən də sənə kimi qəlbidağlıyam,
Nisgil soraqlıyam, qəm çıraqlıyam.
Bir sınıq taleyə elə bağlıyam,
Çəkib varlığımı dara, bənövşə.

1965

Fikirlərim cəm olmadı,
Başqa bir peşəm olmadı.
Sənsiz gün axşam olmadı,
Qaldı uzana-uzana.

Niyə yortduq qəm atında?
Endik simurq qanadından.
Ömrün nağıl cənnətindən
Çıxdıq utana-utana.

Tale yazan cəza verib.
Gətiriblər gözə, verib.
Əziyyəti bizə verib,
Bəxti yetənə-yetənə.

1994

DURNA QATARLANDI

Durna qatarlandı payıza doğru,
İlahi, qəlbimin gözü ağladı.
Uzandı əllərim ulduza doğru,
Uzandı, əlimin sözü ağladı.

Ağrıdı əlimin xatirə yazı,
Gözümdən uzaqda öldü çiçəklər.
Düzdüm durna kimi qatara yazı,
Yazın dibçəyində öldü çiçəklər.

Durna qatarlandı, bir şülək vida
Açıldı qatardan endi qatardan.
Bu qərrib, nigaran, tənha dünyada
Bircə mən qalmışdım indi qatardan.

Bircə mən qalmışdım - sakit, pərişan,
Vida anlarından qayıdıb gələn.
Bircə mən qalmışdım gedən qatardan,
Bircə mən qalmışdım, - payızı gələn...

1995

Dilində bir sözlü qıfıl,
Nə susursan, dillən, tifi.
Bu dünyada kifir-kifir
Üzlər sənə tənə edir.

Gör nə çiçək yağışdır,
Qızlar ömrün naxışdır.
Tut birinin baxışını,
Gözlər sənə tənə edir.

Sən də bir elin toyusan,
Bir "qurban olumun" boyusan.
Durub gözünü döyürsən,
Qızlar sənə tənə edir.

1997

PARAŞÜTÇÜLƏR

Birdən-birə
nöqtə-nöqtə
çıxıb işıq selindən,
səmələrin yaxasında
düymələnib qaldılar.
Sualların,
nidaların arxasında
düyünlənib qaldılar.
Bu nöqtələr,
bu düymələr
yavaş-yavaş
dönüb vergül oldular,
bu düyünlər
bir dəstə gül oldular.
Gül deyilmiş -
yelləncəkmiş -
asılmışdı topa-topa
buluddan,
enirdilər asta-asta
tuta-tuta
sükutdan...
Şəfəqlərin üstü ilə
süzə-süzə
çıxırdılar
sual dolu,
nida dolu atəşdən,
enirdilər

dağa-düzə
Aydan, Marsdan,
Yupiterdən,
enirdilər
Günəşdən.

1977

ƏLİNDƏ

Bu bülbülün səsi həzin,
Oxusun, qəlbim titrəsin.
Aman, bir də inləməsin, -
Haray vəfasız əlindən.

Niyə çıxdım bu sahilə? -
Bülbülləri həsrət gülə.
Dünya bu yorğun könülə
Darlıq edir qız əlindən.

Tanrı bizi xərcə salıb,
Hikmətinə pərdə salıb.
Şairləri dərdə salıb, -
Çırpınırlar söz əlində.

1994

Kimi arayıb axtarım?
Ötdü sevgili vaxtlarım.
Qapandı sevgi dəftərim,
Qapandı gözlərim kimi.

Küylənərəm, haylanaram,
Dosta, yada paylanaram.
Dönə-dönə boylanaram,
Bilmərəm gözlərəm kimi.

İnnən belə külüm qalar,
Boynumda borc ölüm qalar,
Arxamca "sağ olum" qalar
Nigaran izlərim kimi.

1997

Bir qərib ümmana düşüb,
Əvvəlimi sona düşüb?
Ürək sevib qana düşüb
Əllisindən yüzünəcə.

Çıxım dedim bu qəmdən də,
Sevgi adlı aləmdən də.
Ömür kimi qələmdən də
Yol çəkirəm özüməcə.

Çətin daha gülə yazım,
Gülə-gülə gülə yazım.
Allah, elə elə yazım
Dilimin son sözünəcə.

1997

TÜFƏNG SƏSİ

İndi bu ev yaxasını cırası,
İndi bu ev hayqırası dərdini.
Başa çatıb orda bir toy xınası,
Burda isə gözləyirlər gəlini.

Sehrlənib, bəyin gözü yol çəkir,
Şam tuturlar, toy tuturlar gecəyə.
Xırda bacı bədirlənmiş Ay təki,
Hey boylanır, hey uçunur küçəyə.

Hecalanır bir tarixin əvvəli,
Gəlin gəlir, nağıl belə başlanır.
El dağılır, - toy dağılır, nöqtələr,
Toy dağılır? Toy ki, hələ başlanır...

Darınırlar,
Bu gecədən xəbər yox,
Əsəbləri, dözümləri xof alır.
Dillənməyə, danışmağa təpər yox,
Sükuta bax, gəzir başıhavalı.

Sükuta bax, əmək salıb oturub
Qızbacının, Gülbadamın dizində.
Sükuta bax, bir maraqlıdan ötürü
Mürşüləyir nənələrin gözündə.

Gecə keçir, dan yerinə nə qaldı?!
Narahatlıq indi cilov gəmirir.

Bu toy-mağar olmaya bir nağıldı? -
Tapan yoxmu bu tilsimin çəmini?

Talan oldu qanadların həvəsi,
Talan oldu könüllərin sevinci.
Neçə günlük rəqslərin əvəzi
Tövşüyüdü eşik indi, ev indi.

Tövşüyüdü gözlərdəki cəsarət,
Səsi, sözü tövşüyüdü sağdışın.
Gecə keçir, bəyi saran xəcalət
Əllərində titrəyirdi soldışın.

Ana özü saç yolurdu bu dərdə,
Cadu-pitik qanad açıb uçurdu.
Quru çırpı qalmamışdı çəpərdə,
Hürzad qarı həyətdə fal açırdı.

Fal açırdı o yan, bu yan qonşular,
Fal açırdı ən zirəyi qızların.
Baş bəzəyən, paltar biçən, qaş alan
Ayçiçəyin çöhrəsi də qızarıb.

Kənd qulaqda, tufəng səsi susurdu,
Uzaq evlər nə düşünür, nə duyur?
Tufəng səsi açılmasa, qüsurdu,
Tufəng səsi -
son nöqtəsi hər toyun.

Tufəng səsi açılmasa, - qəbahət,
Qız evinin - Tənə yükü, qəm yükü.

Tüfəng səsi açılmasa, - əsarət,
Qız günahkar, qız müqəssir, qız - nökar ...

Amma indi...
Oğlan özü qəm yeyir,
Ovsunlanıb toy evinin hasarı.
Geçə keçir, aydınlaşan dan yeri
Bir ananın gözlərində qızarır.

İndi bu ev yaxasını cırası,
İndi bu ev hayqırası dərdini.
Əllərində qızaran toy xınası
Çöhrəsini kölgələyib gəlinin.

1985

SƏNİ DAĞ BİLMİŞDİM...

Səni dağ bilmişdim ağır anımda,
Demə, öz-özümü aldatmışammış.
Bir qəfil tufanın burulğanında
Mən saman çöpünə əl atmışammış.

Yaxşılıq adında dünyada nə var -
Sənə arzuladım,
pis mənə gəlsin.
"Bəxtim günəş olsa" - dedim - "al apar", -
Duman mənə gəlsin,
sis mənə gəlsin.

Qəfil bir şübhənin izləri üstə
Bəlkə də hiddətlər udmuşdu səni.
Yaxşı ki, dostluğum əlləri üstə
Ən uca zirvədə tutmuşdu səni.

Əslində ufacıq bir çovustandın,
Yel olub ötmədim mən ki, yanından.
Özün mərtəbəni çox uca sandın,
Özün də yığıldın öz ünvanından.

1974

BELƏ DOST...

İndi düşüb səmimiyyət dəryasında çiməsən,
Ən füsunkar təbəssümü yamayasan hüsnünə,
Bu sehrdə bəlkə, desək, xoş gələrsən kiməsə.
Aman-aman, bu görkəmlə gəlməyəsən üstümə...

Gəlməyəsən - əsəblərim sakit düşmüş quzudur,
Gəlməyəsən - bu itkidən alışmaram, yanmaram.
Nə gərəkmış, dostun ola, astarı - bir, üzü bir?!
Nə gərəkmış, beləsinə dostluq üçün yalvaram?!

Ağrı dişdə, sevinc gözdə, kədər qəldə güclüdür, -
Ağrılıdır, sevinclidir, kədərlidir taleyim.
Mənim tənha sığnacağım bir səadət bürcüdür;
Belə sadə səadətlə mən sehrli qalayam...

1979

Nə gündüzdü, nə də gecə,
Qələm dönmüşdü qılınca.
Əl atdım, əlimə keçə,
Qaldım əlimin altında.

Dərdim, qədim üzə durdu,
Bir hayıma yüzü durdu.
Dedim yazım, susub durdu
Əlim qələmin altında.

Tanrım məndən üz gizlədi,
Neçə-neçə iz gizlədi.
Ən gərəkli söz gizlədi
Mənim dilimin altında.

1995

Mən də o gözəl dünyanın
Gözəl yükünə girmişəm.
Baxıb görmüşəm özümə,
Adam kürkünə girmişəm.

Çıxmışam adam içindən,
Biri olmuşam üçündən.
Qalıb bir fikir köçündən,
Sözə sürgünə girmişəm.

Yolumdadır ölüm-dirim,
Gül açmayır mindən birim.
Nahaq Dədə Füzulinin
Şahlıq mülkünə girmişəm.

1999

MÖVQE

Sənə yaraşmaz bu qələm,
Sən bu qələmdən qocasan.
Dur ayağa, qəddini aç,
Gör ki, nə şaxsan, ucasan.

Aç ovcunu, yürüş quşum,
Sənə də bir quruş düşüb.
Bax, qanadın qırıq düşüb,
Aç ki, açılsın, ucasan.

Sən də, a ruhum, fağırsan,
Ağrı, qələmin çıxırsın.
Səni ötənə - cığırsan,
Sənə yetənə - küçəsən.

1997

YAZA DÖĞRU

*Tərəvəzçi qızlarımız Südabə,
Gövhər və Maisə üçün.*

Yaza doğru dartınır
bu qolların həvəsi,
Yaza doğru dartınır
axıb gedən küçələr.
Yenə əkin növbəsi,
yenə alaq növbəsi...
Gündüzün əitəyinə
tikiləcək keçələr.

İş gününün vaxtı da -
dartınmaq həvəsində.
Gözdə xumarlanacaq
yorğunluğun acısı.
Bir ağac kölgəsində,
bir arxın köbəsində
Açılası süfrələr -
xoş günlərə açılsın!

Açılası süfrələr -
xoş üzlərə açılısın
Gündüzün al Günəşi,
gecənin ayı kimi!
Bu əllərdən düşəcək
böl tərəvəz bağçası
Dünyanın dincliyinə
qızların payıdımı?!

Hələ ki, növbədədir
payız, qış qayğıları,
Hələ ki, növbədədir
hünərlərin təzəsi.
Bu qızların ömründə -
hələ yaş qayğıları
Payızın eldən gələn
adətində tələsir.

Toyların, büsatların
bolluğudur bu payız,
Bulaqların gözündə
nişanlı baxışı var.
Bu qızlar üçün yenə
çal-çağırdı bu payız;
Buludların gözündə
toy-mağar yağışı var...

Açılıb süfrələri
payızın ortasında,
Pendir, çörək götürən
əllərdə Günəş yanır.
Bu gün bir əsgərdilər
bu əmək ordusunda -
Sabahın gəlinləri -
təzə toy ünvanları.

1985

XƏYALPƏRƏST

Açar qanadını səmalara o,
Uzağa zillənər, yaxını görməz.
Yumar gözlərini zamanlara o,
Yenə istədiyi yuxunu görməz.

Görməz əllərinə düşən anı da,
Hürküdər fürsətin şahlıq quşunu.
Elə gözüqırıq, - bəxtin yanında,
Elə çeynəmədə ağı huşunu.

Ağlından bir qarış ucala bilməz,
Eşqi dünənlərin keşməkeşində.
Ay ötər, il ötər, qocala bilməz,
On altıca yaşı ağlar huşunda.

Ovutmaz əlibərk qisməti onu,
Döndərər Araza, döndərər Kürə.
Ağladar, güldürər həsrəti onu,
Qəlbində yığılar, qəlbində durar.

Elə isti olar həzinliklərə,
Bir soyuq baxışdan dərdi uçunar.
Neçə yol ölümü gözüylə görər,
Neçə yol çevrilər dərd ağacına.

1988

NEYLƏYƏYDİ MƏLƏK QARI

Arzu, ümid günlərinə zəncir idi,
Danlaq, öyüd boğazında kəndir idi,
İlk gördüyü, son gördüyü kənd yeriidi;
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Əllərini əl içində görəmmədi,
Saçlarını ağ günlərə hörəmmədi.
Qız qaradı, düz qaradı; görən dedi: -
"Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!"

Uşağa da, böyüyə də "Mələk" idi,
Özünə də, özgəyə də dilək idi.
Qız qaradı, - bu da bir cür kələk idi,
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Tüstüləndi, qarsımadı yeri-göyü,
Kişiləşdi əli-qolu, nitqi, boyu.
İnək sağdı, odun yardı, taya qoydu,
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Yaşlıları ona "sərhəd", "qala" dedi,
"Qız qapısı - xan qapısı ola" - dedi.
Subay-salıq cavanlarsa "xala" dedi,
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

1982

ÇƏLƏNG

Yazın qoynundan çırtlayan qız,
Güləş gözlü ulduzlar
üzünü yusun.
Gözlərin
açan güllərə,
güllər
gözlərinə vurulsun.
Səni ağ günlərin aynasına boylanasan.
Günəşin
qəlbində yanan arzular,
Arzuların
taleyin üstündə işıq olsun.
O işığın içindən keçən,
o işığın nuruna düşən
sənin cazibəndə dolaşıb qalsın.
Xoşbəxtlik
ardınca düşən pişik kimi
yalmansın sənə.
Yazın içindən
Gün kimi,
gül kimi,
boylanın qız,
bu dünyada mən
daşın da vurğunu oldum,
divarın da.
Təkcə özümə vurula bilmədim.
Təkcə özümə öyrəşə bilmədim.

Uzaq sevgilərin
kökü var qəlbimdə, -
xatirə ağacı çiçəkləyir hərdən
yaxşılıq görəndə,
gözəllik görəndə.
Baharın qəlbində çiçəkləyən qız,
mənim də haçansa baharım olub,
bir ümid dolusu,
öyüd dolusu,
qəhqəhə dolusu,
sevinc dolusu,
yolları dizimdə,
ayrılığı gözümdə,
ağlı-qaralı taleyi alnımda
şəhərim olub.
Çöküb gözlərimin dibinə
sevinci - kədərilə,
axşamı - səhərilə.
Çöküb huşumun dərinliyinə
sakit küçələrilə,
qarlı gecələrilə,
yosma evləri,
sadə həqiqətləri,
yalanlarıyla...

Mənim haçankı baharımdasa
xırdaca-xırdaca imkanlarıma söykənib
böyük arzularıma, böyük ümidlərimə
qanad açmağım olub.

Baharı gözlərində çağlayan qız,
gözün bulaq görsün,
əllərin səhəng.
Mənim gəncliyimin çiyini
o bulaq üstündəki
səhəngə əyilib hələ də.
O səhəng yerə yapışib,
zamana yapışib,
dövrə yapışib -
qalib mənim çiyini əyili
gəncliyimin qaldığı yerdə.

Baharı saçlarında oynayan qız,
əllərin,
ayaqların "Tərəkəməyə" süzsün,
toyunda çağlasın
ata-ananın,
nənənin, babanın,
elinin, obanın
isti, həzin, coşqun, sakit havaları.

"İnnabı",
"Qəşəngi",
"Bəxtəvəri",
"Naz eləmə",
"Xalabacı",
"Aman nənə",
"Yüz biri" oynatsın səni.
"Vağzal" üstündə köçəsən, qız!

Fəsillər ömrünə
vaxtında gəlsin.
Ən uzun fəslin ömrünün qışı -
nəvəli,
nəticəli,
kötükcəli fəslin olsun!
Elincə,
obanca nəslin olsun, qız!...

1989

QARI

Odur, gəlir asta-asta bir qarı;
Ötən illər addımını gəmirib.
Arxasınca zorla çəkib aparır
Bir ömürün sevincini, qəmini.

Təngişdikcə, darıxdıqca nəfəsi
Xəstəliyi, nasazlığı qarğıyır.
Hələ dünən deyib-gülən həvəsi
Bu gün çöküb iliyində ağrıyır.

Öləziyir yoxsa ömür çeşməsi,
Gecə çökür gözlərinə sərasər.
Dünənindən bu gününə keçməsi -
Səhrədləri adlamağa bərabər.

Səbiridir, təmkinidir obanın,
Bir nəslin əvvəlidir gəncliyi.
Bu gün iftar namazına yubanıb;
Ən balaca nəvəsindən inciyib.

Yola getmir qaş-gözüylə qızların,
Oğlanların saçlarına darılır.
Hamı üçün o utanıb-qızarır,
Hamı üçün - keçmişinə sarılı.

1984

OVÇU MACƏRALARINDAN

Çiçək-çiçək açdı dərə, açdı düz,
Çəsmə-çəsmə daşdı dərə, daşdı düz.
Ayaq altdan
qaçdı dərə, qaçdı düz -
O süzümün izi qaldı havada.

Hənir aldı, sevincindən qışqırdı,
Göz açınca o, hədəfi boş gördü.
Kol dibindən bir pırıltı fişqırdı -
Uçub getdi -
gözü qaldı yuvada.

Ov həvəsi barmağında partladı,
Ovu tutdu, ürəyinə yatmadı.
Tikələri boğazına çatmadı -
Oda döndü,
közü qaldı tavada.

1977

Burda bir dəli-dolu var,
Sağa-sola min yolu var,
Çiyinə yük əl-qolu var,
Görən haçan ağıllanar?

Həddi-buluğu tərləyib,
Azacıq bığı tərləyib,
Gözünüzü çəpərləyin,
Baxışınız oğurlanar.

2001

DÜNƏNDƏN BUGÜNƏ

Yenə bahar havasına qapım - açılı,
Yenə bahar rəyihəsi götürüb məni.
Hələ dünən dözümlə yendim əcəli,
Bu gün alıb təbiətin ətiri məni.

Nə sözüm var bu hikmətə, nə etirazım,
Bir gün döyən, bir gün öyən dünyadı bu da.
Bu sevgiyə, bu nifrətə gümanıb azıb,
Oyunçudur, öz oyununu oynadır bu da.

Deyən Günəş gülümsəyir başımın üstə,
Bu tufandan, qasırğadan çıxıram deyən.
Üğur üstədən uğur gəlsin işimin üstə,
Bəxtim ilə qolboyundur axırım deyən.

Təzələşən təbiətim, ya ömrümmüdür?
Ağlımmıdır, hissimmidir? - Ayırammıram.
Bu duyğular yalanmıdır, ya doğrumudur?
Nədir axı içərimdə bu bayram quran?

Hələ dünən dözümlə sovdum əcəli,
Daha yaxın düşməz mənə yüz canı ola.
Baxıb gördüm, dadi-bidad, dünya gözəldi,
Yaşamağa, yaratmağa imkanın ola.

Baxıb gördüm min yaşda da, milyon yaşda da
Gözəlliyi, xoşluğuyla cavandı dünya.
Sığalla da, dümsəklə də, sev də, daşla da,
Oynamağı bilirsənsə, havandı dünya.

Oynamağı bilirsənsə, utanma, qol aç,
Çalan kimdi, çalınan kim, sənə borc deyil.
Çıx meydana, ətəyindən tutana qol aç,
Tumurcuq ol, bu yaşda da, hələ gec deyil.

Tumurcuq ol, arzu çırtla, ümid çiçəklə,
Səni udan əjdahanın ağzından od qap.
Div önündə iməkləmə, yetir, ətəklə,
Ünvanından ünvan qopar, adından ad qap.

Tumurcuq ol, ömrün qışı, ağ günün gəlir,
Daha qaçar söhbətindən, sözündən ələm.
Neçə illik yasdan çıxıb ruhun dincəlir,
Gözəlləşir, cavanlaşır gözündə ələm.

2000

MİNİ POEZİYA

Hava yanıq qoxuyurdu...
Günəşdən sonra.

Sərçələrin dimdiyi
aralı qalmışdı...
Külək başlamaq bilmirdi.

Yay hamını soyundurmuşdu.
Paltarlıları xoşlamırdı dəniz də.

İsti canına hopmuşdu yarpaqların.
Axırncı yağışı
xatırlayanı qalmamışdı.

Yumruqlarını bir qədər də möhkəm düydü.
Başına dəyən
dəyənəyin ağrısı ovcundaydı.

Dodaqlarını bərk-bərk kipləşdirib,
Dışlərini bir-birinə sıxmışdı, -
canı ağzındaydı.

Gözləri iri-iri açılmış,
Ağzı aralı qalmışdı;
Ruh qəfəsin qapılarını
örtməyi unutmuşdu.

Ölümü özündən çox sevən insan,
Səni kim sevecək,
Özün sevməsən?!

İşığa tutulmuş dəsmal kimidir,
Üzündən-gözündən
yaş süzülür.

Binalar - diz üstə,
yollar övkəş-övkəş,
pəncərələr, qapılar -
ayı mağarası;
Müharibə qurtarmışdı.

Ölümün üstünə
ayı dərisi çəkilmışdi;
Güllə ölümcül imiş.

Duman, özünü asmağa tələsmə,
Qarşıda səni dağ gözləyir.

Çarıqdan çıxdı,
nə qazandı?
Dünya, qayıt çarığının içinə.

Balıqı buraxmışdılar
dəryaya,
Xaliqin isə
bundan xəbəri yox idi.

Bütün yaxşıqlar
çay aşağı üzürdü.
Orda isə heç kim yox idi.

2002

ƏMƏKÇİ GƏNCLİYƏ

Siz ey ucalıqda
Günəşə bizdən yaxın olanlar,
məhəbbətə,
alqışa bizdən yaxın gözəllər,
bizdən layiq oğlanlar,
bizdən layiq igidlər...
Sizi harda axtarım -
pambıqyığan maşında
zirvələri aşanda.
Sizi harda axtarım -
daşlara can verəndə.
Sizi harda axtarım -
dünyanın hər yerində
dağ yaranda axtarım,
yol salanda axtarım,
bağ salanda axtarım.
Siz hər yerdə, hər zaman
quran, yaradansınız,
ümid yarıdansınız,
inam yaradansınız.
Siz, ey şerə, mahnıya
bizdən layiq oğlanlar,
bizdən layiq gözəllər,
hansı səmtə dönürəm -
gözüm qarşısındasız.
Hansı səmtə gedirəm -
süfrəmin başındasız.

Siz bacım boyundasız,
qardaşım yaşındasız.
Arzum arzunuzcadır,
ümidim -
sayınızca.

Sizli duyğularım var -
gününüz, ayınızca.
Siz ey ucalıqda
Günəşə bizdən yaxın olanlar,
məhəbbətə, alqışa
Bizdən layiq gözəllər,
Bizdən layiq igidlər.

1978

BU BAĞÇANIN

Bu bağçanın mehi sərin,
şehi durudu.
Əyildim bir gülün dərim -
əlim qurudu.

Bu bağçanın gülü qönçə,
tülü zərifdi.
Örpəyini səhər öncə
bura sərribdi.

Bu bağçanın barı şirin,
narı məzədi.
Elə gəzdin - qədəmlərin
bağı bəzədi.

Bu bağçanın gülü incə,
dili şirindi.
Dönüb baxdım - gül içində
yerin göründü.

1980

BU MƏHƏBBƏT BƏLKƏ DƏ...

Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi,
Bu məhəbbət bəlkə də belə miskin deyildi.
Belə uzaq deyildi bu torpağa bu göylər,
Belə küskün deyildi bənövşələr ömürdən.
Gəlib, gəlib bu qızın qəlbinə düşənəcən
Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.

O qız kimi sevirdi, o qız niyə sevirdi?
Qəlbindəki işığa, hərarətə sevindi.
Haçandan açdı çiçək, yandı, alıxdı haçan?
Bir körpə həvəs olub ömründən çıxıb qaçan
O cılız, o sısqı qız hayanda qalıb indi?...
Bir ovuc ətir olub,
bir ovuc nəsim olub,
Küçə, qapı, pəncərə zara gəlib əlindən.
Kimdir onun qəlbini
pəncərədə, qapıda, küçədə qoyub gedən?
Neçin düşdü bu oda,
Neçin içdi bu meyi?
Daşa dəyib istəyi,
Qısa düşüb ürəyi.
Leyliyə döndüyünü, harda kimə deyibdi?
Bu qızın ürəyində yanana, bişənəcən
Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.
Arzusunu, sözünü
gizləməyib kimsədən,
İstəyinin izini gizləməyib kimsədən.

Hara gedib, -
ardınca dördgöz olub şübhələr,
mərhəmətsiz, səbirsiz dargöz olub şübhələr.

Qəlbindəki həsrətin ünvanı xəyal imiş,
O hərarət, o işıq, demə qara xal imiş.
Mahnılar həzin-həzin axıb, dolub qəlbinə,
Dənizlər mehvərindən çıxıb, dolub qəlbinə,
O şaqraq ədalardan nə iz qalıb, nə əsər,
Dönüb quru nəfəsə, dönüb uzaq bir səsə.
Gözündən həzin-həzin kədər boylanır baxır.
Dünya baxışlarında qəmə boyanıb baxır.
Yoxsa vaxtsız qocaldı,
Yoxsa vaxtsız əyildi?!
Bu qızın ümidinə, qəlbinə düşənəcəm
Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.

1980

GƏLİN

Bəxti, günü - ağ gəlin,
Sevgisi çıraq gəlin.
Baxışlarda, gözlərdə
Ağappaq zanbaq gəlin.

Təlinə qurban kəsım,
Dilinə qurban kəsım.
Ay belə evdən köçən
Gəlinə qurban kəsım!

Ay gəlin, təzə gəlin,
Götürün bizə gəlin,
Üzərriyi mən olum -
Gəlməsin gözə gəlin.

Ay gəlin, gözəl gəlin,
Məclisi bəzər gəlin.
Kəmərinə asta çək,
Belini üzər, gəlin!

Şəhdən gül əskik olmaz,
Məhdən tül əskik olmaz.
Ay belə gəlin gələn
Evdən gül əskik olmaz.

1978

BAYATI BÖLGÜSÜNDƏ

Xəncərinin qaş düşməz,
Üzüyünün daşı düşməz.
Bu ömrün xoş sifətinə
Bu yerlərin qışı düşməz.
Düşməz, anam, düşməz, anam.

Üzüm əkdim - gözüm qaldı,
Ocaq çatdım - közüm qaldı.
Ürəyimdən diliməcən
Bir kəlmənin izi qaldı;
Gərək udam, anam, udam.

Aman sardı zülüm məni,
Dindirmədi gülüm məni.
İstəyimə çatammasam,
İki yerə bölün məni;
İtmərəm, anam, itməyəm.

Əllərimin yuxusu var,
Yuxuların duyğusu var.
Mən ki, belə yorulmuşam, -
Deyəsən, qış qorxusu var, -
Gələyəm, anam, gələyəm...

1980

NEYNİYİM

Çoban, çalma o neyi, -
Gedən gedib, neyniyim?
O tütəyin istəyi
Məni didib, neyniyim?

Allah, bu gələn yazmı?!
Taleyi gülən azmı?
Mənə düşən yazının
Yazı itib, neyniyim?

Evimiz alaçıqdır, -
Qəlbinə yol açıqdır.
O istəyir qaçıda,
Əmim güdür, neyniyim?

Deməyin ki, Leyliyəm,
Dayımdan gileyliyəm, -
Məni çəkib əyləyən
Yoldan ötür, neyniyim?

Açıla bəxtin qolu,
Bəzənə ömrün yolu...
Anama qurban olum, -
Anam edib, neyniyim?

1977

ZÜBEYDƏ NƏNƏ

Zübeydə nənə,
qoyunların quzuladımı?
Quzuların qızılıdımı?
Qıvrımdımı, qumraldımı,
Zübeydə nənə?!

Zübeydə nənə,
Taxçaların izlidimi?
Çanaqda südün üzlüdüümü?
Açıqdadımı, gizlidimi,
Zübeydə nənə?!

Zübeydə nənə,
Nəvələrin hirslidimi?
Bir-birinə istidimi,
Soyuqdumu, küslüdüümü,
Zübeydə nənə?

Zübeydə nənə,
O yeraltı sərinlərin
Dayazdamı, dərindəmi?
Yenə də öz yerindəmi,
Zübeydə nənə?

Zübeydə nənə,
Sarı fərə yuva gəzir,
Yaman yava-yava gəzir.
Yumurtası tərs gəlibmi,
Zübeydə nənə?

Zübeydə nənə,
Kəklikotu, qüşəppəyi,
Yemlikotu, xınaçıçəyi,
Səhərgülü, məxmərgülü
Çölə qaldı, düzə qaldı.
Dərə keçdik, dağ adladıq,
Yenə ümid Sizə qaldı,
Zübeydə nənə!

1980

MIĞMIĞA

Elə bircə sən əskiksən,
Sən də mənə tuş gəldin.
Neyləyək, ta gəlmisən də,
A miğmığa, xoş gəldin!

Didişməyə kimsə yox,
Mən canla əlləşirəm.
Cəlmisən, canım qurtardı,
Ta sənle əlləşərəm.

Qapım taybatay açıqdı,
Pəncərədən gəlibsən.
Oyunun olsun, a miğmığa,
Hancarıdan gəlibsən?

Dodağında mızıltı,
Sərxoşsan, ya dəlisən?
Dərdivardan yapışma,
Harda "vurub" gəlibsən?

Özünə yazığın gəlsin,
Gəndə dur eləcə sən.
Mən başdan-başa dərmanam,
Dişlədin, öləcəksən.

2002

XATİRƏLƏRDƏN FRAQMENTLƏR

Tənhalıqı qapayaraq üzümə,
Bir mən qaldım, bir dörd divar, bir qələm.
Yenə şükür,
yenə minnət özümə.
Qəlbim məni tək buraxmaz-deyirəm.

Divar-divar gözlərimdə agaran
Tənha otaq sanki məndən qaçırdı.
Sükut-sükut qulağıma çıxıran
Xəyallarım tavan boyu uçurdu.

Yaxın-uzaq xatirələr-ətirli,
Bir könüldə yüz "ətir"in vuruşu.
Məni minnət ayağına gətirdi
Kür boyunda bir ceyranın duruşu.

Şəlaləsi min ömürə nur saçan
Bir zirvənin baxışından güc aldım.
Bir bağbanın bəslədiyi bağçadan
Bir fəhlənin hünərində ucaldım.

Elm yolu açar verdi əlimə,
Yol-uğurlu, yol-uğursuz, yol-çətin.
Sual oldum neçə-neçə alimə;
Süfrə kimi açıb tökdü hikməti.

Yolum düşdü arana da, dağa da,
El gücündə-səllər məni apardı.

Açıq alnım, bəyaz üzüm daha da
Bir kəndlinin pambığında ağardı.

Bu dünyanın "ölümü", ya "olumu"
Bir tarixin daşlarında küsmüşdü.
Ulduzlara səfərimin yolunu
Qobustanda timsah qaya kəsmişdi.

Açılmışdı marağımın məcrası,
Gah Xəzərə, gah Göy-gölə boyandım.
Neft daşları - möcüzəmin aynası,
Həsrətimdən, heyrətimdən boylandı.

Yaxın-uzaq xatirələr-ətirli,
Bir könüldə yüz ətirin vuruşu.
Ürəyimin buzlağında itirdim;
İndi hamı onu məndən soruşur.

1973

ÇATACAQ SƏSİN

Axır
yetišib intizarın
sahilinə,
atılacağam qoynuna
görüşünün.
Yoxalacaq
həsrətinin çırpıntısı.
Bir sevinc töküləcək
o gün
səadətimizə.
Bir hıçqırıq qırıntısı
sıçrayacaq
sevincimizə.
Çağıracaqsan
ahəstəcə adımı.
Qırıq-qırıq
hıçqırıq
qasırqasında
batacaq səsin.
Batacaq,
batacaq,
axır bir qırıntıda
təsəllimə çatacaq
səsin.
Kiriycəyəm
istiliyində o səsin.

Tələsəcəyəm kirməyə
"Bir də itməsin"...
Sonra bir şaqraq
gülüş dalğasından
sınacaq səadətimizin
ayna sinəsi.

Tutub əl-ələ
vuracağıq özümüzü
gülüş dalğalarına.
Toplayacağıq
bütün görüşlərimizi,
bütün qırıq
səadətlərimizi
yan-yana qoyacağıq.
(Bir səmimiyyət baxışı
oxuyacağıq)
Günahlarımızı
bir-bir yuyacağıq.
Bütövləşdirib səadətimizi
atılacağıq
aldanışsız qoynuna.
Sonra da...
Doyunca güləcəyik
bir sevginin
gecikmiş
toyuna.

1969

İki şəh damlası -
üzüm giləsi;
Gilənin qəlbinə yerləşərikmi?
Mən bir sirr açası -
sən dinləyəsi...
İki damla kimi birləşərikmi?

1969

SƏSLƏ MƏNİ

*"Salamat qal" şerinin
müəllifinə*

Qəlbində zərrəcə ağrı duyanda
Vətən, səsle məni, el, səsle məni.
Küləklər telindən kənar dolansa,
Dalğa, səsle məni, sel, səsle məni.

Görmək istəyirəm sənin hüsnünü,
Kaş ki, gözlərimlə öpüm o günü.
Körpülər alanda Araz üstünü
Müjdələr gətirən yel, səsle məni.

Bu qədər hicrana ürəkmi dözər?!
Bacı qardaşıyla görüşməz məgər?!
Təbrizi Bakıya qoşub bir səhər
Danışiq xəttində, tel, səsle məni.

1968

GÖZÜMÜZDƏN BAXAN VƏTƏN

Kimdir orda keyfə baxır?
Boğazında kəfən, baxır.
Unutduqmu, Vətən baxır
Gözümüzdən uzaqlara!

VƏTƏN

Günəş də vurulub ana yurduma,
Burda gecələyər, burda qışlayar.
Çiyinə tikilən ulduzlu səma
Bu oddan yoğrulmuş yurdu xoşlayar.

Hər gur şəlaləsi -
bir gümüşü nur,
Araz, Kür sədası odlu bir nərə.
Şimşək qəhqəhəsi, çay gülüşü - nur.
Odlu damarından pay düşüb nara.

Bax, qartal qanadlı o zirvələrə;
Qaşında min illik baxışı saxlar.
Şimşək qılıncı bəlkə min kərə
Vüqarlı köksündə sınayıb dağlar.

Dağı dağ eyləyən qayalar, daşlar
Bizə səngər olub, yada - göz dağı.
Çiyindən üzlən düşmən başları
Burdan diyirlənib üstədən aşağı.

Bağrında tükənməz atəş qaynağı,
Adında "can" kimi şirin sözü var.
Bahar gəlişində - ana qucağı,
Qışa baxışında Günəş gözü var...

1970

SİZDƏ, DAĞLAR

Bir yanda çoban - qaya,
Sürülər gəlməz saya.
Qoçun kərəsi sizdə,
Kürəsi sizdə, dağlar.

İsti lavaş sac üstə,
Tez nənənin qaç üstə.
Nənə hanası sizdə,
Nehrəsi sizdə, dağlar.

Çiçəklər gəlin-gəlin,
Çiçək toyuna gəlin.
Gülün nəfəsi sizdə,
Şirəsi sizdə, dağlar.

Buludlar xəyal-xəyal,
Şimşəkdən od misra al.
Sözün dəryası sizdə,
Bərəsi sizdə, dağlar.

Gələr göylərin təbi,
Çağlayar təbil-təbil.
Saz eydirməsi sizdə,
Ney səsi sizdə, dağlar.

Nəğmədən axar bulaq,
Dodağından bal dadaq.
Dərdin dərmanı sidə,
Çarəsi sizdə, dağlar.

Uca dayanıb vüqar;
Ağ sinəsi gümüş qar.
"Qüdrət qalası" sizdə,
Zirvəsi sizdə, dağlar.

1970

QOBUSTAN HAVALARI

Burda bir az dəcəlləşdim uşaq tək,
Burda bir az kövrəkləşdi qəlbim də.
Neçə əsr gözlərimdə yumaq tək
Çözələndi -
ipin ucu əlimdə.

Bir daş alıb Qavaldaşa toxundum,
Cingirdağa sancıldım bir ox kimi.
Böyükdaşda şəkil-şəkil oxundum,
Kiçikdaşa "nəmər" verdim qəlbimi.

Təpələrdən nizə kimi boylandım,
Zağalarda yoxa çıxdım büsbütün.
Yamac-yamac oyuqlara quylandım,
Nizə kimi ötüb keçdi bir günüm.

Əsrləri yükləyərək tonqala,
Xəyalımda bir dağ kəli qovurdum.
Çataçatda sıldırım da az qala
Qəlpə-qəlpə,
ovum-ovum ovuldu.

Bircə hovur nəfəs aldım dərindən,
Bəlkə, bəlkə yanılmışam, çaşmışam...
Demə tutub xəyalımın əlindən,
Eraları birnəfəsə aşmışam.

1973

AZIX MAĞARASI

Arxeoloqlara

Mağaralar,
mağaralar...
İndi məni
bir səs olub,
bir ün olub
çağırılar,
çığırılar,
bağırılar...
Marağımdan,
diqqətimdən
heyrətimə boylanaram,
heyrətimdən
damla-damla oyanaram;
Bura demə -
ilk insanın ilk beşiyi.
Bura demə -
ilk idrakın körpəliyi...
Bu beşikdən,
bu köşkdən
bəlkə bircə nəfər çıxıb,
bəlkə bütöv bəşər çıxıb...
Əsrlərlə,
nəsillərlə
arzuları,
əməlləri
yaşa dolub;

daş alətlə,
daş idrakla
yaşad olub...
Hanı görən
ilkin əməl,
şüur adlı inqilaba
ilkin sübut,
İlkin təməl?!
Kömürləşib,
torpaqlaşib...
Bu aləmin,
bu dünyanın
hay-harayı
bir öküzün,
bir qabanın
arxasınca
qaçıb-qaçıb -
uzaqlaşib...
Bu beşikdə
bəlkə elə
ilk bəşərin
ilk sakini,
bəlkə elə
icmaçılıq
zirvəsindən düşüb
itən
süqutunu qoyub gedib -
axtarmayıb.
Bir gərəksiz

əşya kimi
sükutunu qoyub gedib -
aparmayıb.
Külünləyin,
çilikləyin
bu sükutu.
Yaxasından tutun
bərək-bərək
silkələyin.
Qoyun desin -
haçan onu atıb gedib?
Varlığını dəvəyəmi,
mamontanı
çatıb gedib
buranın son sakinləri?
Daş baltanı,
daş çəkici,
daş nizəni
necə yonub?..
Burda deyən
sükut özü
daşa dönüb.
Külünləyin,
parçalayın,
çilikləyin bu daşları.
Qəlpələyin,
sığallayın
sükut dolu yaddaşları.

1974

QOBUSTAN

Bir nəhəng timsahmı, ya qurbağamı,
Bir nəhəng dəvəmi burda hər qaya?
Əfsanə zağalar,
nağıl zağalar
İstəsən, səninçün şərq oxuyar.

Qılınc zirvələrin mamırlı qını
Sürüşdün,
əl atıb
tutacaq səni.
Əjdaha yarğanlar açıb ağzını,
Bir göz qırpımında udacaq səni.

Burda hər qarış yer bir qıfılbənddir;
Bağlayar kimini,
açar kimini.
Qayalar,
qayalar bir himə bənddir -
Başlaya min illik nağıl himnini.

Düşər hər baxışım bir nişangaha,
Düşər hər addımım bir binə üstə.
Burda sirlər -kaha,
tilsimlər -kaha;
Yatır Qobustanım xəzinə üstə.

1974

QALA HARAYI

Burda qədim bir qala
Yatır daşlarının çopurlarında.
Yatır divarının uçuqlarında.
Başında -
yel olub ötən əsrlər,
məğrur qüllələrin söküklərindən
bir dişləm qoparıb keçən əsrlər.
Tufanlar azıbdır burda yolunu -
bəlkə də bir
külək çaparı keçib.
Dolaşıq,
çarpaşlıq dolaylarından
canını bir təhər qurtarıb
keçib...
Burda öz ömrünü sayır bir qala,
Burda öz ömrünü yatır bir qala.
Çopur daşlarında bir giley yatır,
Uçuq hasarında mürgülər yatır.

Yatır əfsanəsi,
yatır harayı:
"Məni axtarın,
məni arayın".

1975

İÇƏRİŞƏHƏR

Qollarım arasında qalan
Şəhərim mənim.
Keçmişimə səfərim mənim.
İçərişəhər -
əsrələrin sınağında
zəfərim mənim.
İçərişəhər -
Əsgəri - mənəm.
hələ yazılmamış
əsərim mənim.
Pillələr,
pillələr...
Bu da İçərişəhər!
Küçələr,
küçələr...
Əsrlər burdan
necə
keçərlər?!
Döngələr...
döngələr...
Ordan çıxarlar
burdan dönsələr.
Bura çıxarlar
ordan dönsələr?
Əsəblərindən
itmək istəsən,
gətirməzlik
səbəblərindən
azmaq istəsən,

qalx pillə-pillə
bu qədim qəsə.
Düş birdən-birə
neçə on əsrə.
Ensizliyindən
keç küçələrin.
Əkizliyindən
keç küçələrin.
Döngələri tut,
Dola qoluna.
Hər dalan boyu
qolun dolanar.
Sarıyar səni
dəhlizlərinə,
səslilərinə,
səssizlərinə.
Sinəsi daşdır,
Qəlbi daş deyil.
Əsəblərinlə
 oynayacaqdır.
Çıxmaq ümidin,
tapmaq ümidin
minarə olub
haray salanda
Qız qalasından
boylanacaqdır.
İçərişəhər -
Əsəri mənəm.
Əsgəri itmiş,
Əsgəri mənəm!

1975

BU YERDƏ

Burda səadətin köksü qabarıq,
Burda genişlikdən böyüklük istə.
Səni insanlığın sehri aparar -
Yaxşılıq göyərər yolların üstə.

Axar neçə kənddən, neçə şəhərdən,
Ululuq, müdriklik dolar qəlbinə.
Elə ucalarsan, dərinləşərsən,
Bu dağlar, dərələr qovuşar sənə.

Özünə o qədər yaxın olarsan,
Ömrünə o qədər doğma olarsan,
Bir isti-ışığı axın olarsan,
Yönü yaxşılığa doğru olarsan.

Pisliyin kölgəsi burdan uzaqdır,
Burda yaxşılıqdan sakitlik istə.
Nə minnət qoyacaq, nə umacaqdır, -
Ululuq çıxacaq yolların üstə.

1981

GƏLMİŞƏM

Ətəyini öpə-öpə o dağın
Günəşinə, kölgəsinə gəlmişəm.
O dağ üçün mən bir körpə uşağam, -
Hikmətinə, ülfətinə gəlmişəm.

Çəmən kimi ayağına döşənib,
Üz sürtərəm torpağına, daşına.
O gədiyin, o qayanın, meşənin
Zaval yoxdu pələnginə, quşuna.

Zaval yoxdu zirvələrin buzuna,
Zaval yoxdu dəli-dolu sellərə.
Dedim - bəlkə bu şairə qızına
Bu dağ özü təmkinində yer verə.

Demə mənə qəzəblidi kölgəsi,
Hey bir ucdan yollarıma qar tökür.
Dırmanıram, duman lələ yol kəsir,
Dayanıram,
sevincə - kür, dərdə - kür.

Əllərini ova-ova ümidin,
Bağlanıram ürəyimə damana.
Bu inadla
gün üstündən gün ötür,
Mənə qalır həyəcanlar, gümanlar.

Əriyərsə qəzəbində, kinində,
Dağ yerinə bir adicə daş qalar.

Bir qocaman müdrikliyin çiyində
Bir zirvənin yeri-yurdu boş qalar.

Açsın dedim bu dağ mənə sirrini,
Bəlkə elə gəlişimlə haqsızam.
Bildiyinin bəlkə mində-birini
Çözələyəm, ipə-sapa mən düzəm...

Ətəyini öpə-öpə o dağın,
Günəşinə, kölgəsinə gəlmişəm.
O dağ üçün mən bir körpə uşağam,
Hikmətinə, ülfətinə gəlmişəm.

1986

ƏSRİN O TAYI, BU TAYI

Sərhədlər - yolumun sönmüş çırağı, -
Ömür sərhədlərdə dolaşib qalıb.
Əsrin o tayına bir Araz yağıb -
Əsrin bu tayında tələşi qalıb.

O tay ayırandı - o tay yıxandı,
O tay dağıdandı, sökəndi o tay.
Bu tay ümidlərə elə yaxındı...
Olmaya o taya söykəndi bu tay?

Bəs necə o taya söykəndi bu tay?
Bəs necə o taydan öyrəndi bu tay?
Elə sabahlardan boylanırıq biz -
Elə görürük ki, dünəndi bu tay.

Elə görürük ki, dünəndi bu tay, -
Nə bir qımıldanan, dinəndi bu tay.
Dünyanın gələn-gedən qədər
Səbrə, dözümə güvəndi bu tay.

Çırağı sönməsin yollarımızın -
Qayalar dayanıb çiyin-çiyinə.
Bu qollar - Babəkin qolundan uzun,
Bu dağlar - Koroğlu igidliyində;
Bəs nəçin o taya söykənsin bu tay?

1982

YURD YERİ

Bu nədir, bu həmin yurd yeridirmi?
Bir elin "beşgünlük" səfəridirmi?
Bu kərpic, bu ocaq ötəridirmi?
Bu hasar ömrünü kəməb dərinədə.

Qədri bilinməyən bir şəhərdi bu,
Qəbri bilinməyən bir şəhərdi bu,
Səbri bilinməyən bir şəhərdi bu,
Qalib bir uğursuz bəxtin əlində.

Yatır ulusunun yerinə, yatır,
Səsində yüzlərcə qərinə yatır.
Ləpiri özündən dərinədə yatır,
Özü şəhidlərin sümüklərində.

Burda bir ürəyin təlaş qalib,
Süd daşib, qazanı bulaşiq qalib.
Bir tarix - kələfi dolaşiq qalib,
Bir tarix eləcə sayır yerində.

Qəfil çapqınlarda dözümlü gedib,
Dünəndən bu günə özülü gedib,
Məcməyi-məcməyi qızılı gedib,
Gedib acgözlərin nəfslərində.

İşləyən əlinə vurulan olub,
Atına, kəlinə vurulan olub,
Bir zaman gülünə vurulan olub,
Külünə vurulan mənəm hələ də.

O külün keçmişi yandıra bilər, -
İzini, özünü andıra bilər,
İnandıra bilər, qandıra bilər,
O külün keçmişi özcə elimdi.

1985

SAHİLLƏRİN HƏSRƏTİ

Mədinə Gülgünə

Cana doyub sahillərin həsrəti,
Üzə durub bu ayrılıq haçandı.
Ümidləri yumruğunda gizlədib,
Bu diş bizə gülə-gülə qıcandı.

Bu dil bizi deyə-deyə uğundu,
Şirinləşdi kürsülərdə yerimiz.
Bu hiss bizi döyə-döyə doğuldu,
Arxasınca yerimədi birimiz.

Ümid olub qapı açan fələyi
Ayrılığa çıraq tutan görmüşük.
Sözdən - işə!
Çox vaxt hünər diləyib,
Arzuları küyə uçan görmüşük.

Qıymamışıq budağını əyməyə, -
Bu torpağın palıdları kövrəkmiş.
Haçan döndü bu pələnglər əmliyə?! -
Palıdların kövrəlməsi gərəkmiş!...

Bir barmağa -
dünya üzük - qızıldan,
Bir hiddətin himə bənddir daşması.
Bu düyün də
nəsil-nəsil qıfılənd -
Qan diləyir bağlaması, açması.

Cana doyub sahillərin həsrəti,
Üzə durub bu ayrılıq haçandı.
Ümidləri yumruğunda gizlədib,
Bu diş bizə gülə-gülə qıcandı.

1983

DANIŞAN QAYALAR

Bir qaya önündə düşüncəliyəm;
Öküzlər, adamlar, oxlar, qayıqlar...
Orda bir aslanı salıb tələyə,
Tülkülər rahatca parçalayırlar.

Orda - iki barmaq, tək bircə çiçək,
İki cüt arxayın, bəxtiyar ləpir.
Bir cüt göz, bir nizə, ulduzlu gecə, -
Keşikçi yolları gözüne təpir...

Bir qədər kənarda - uçuq bir məzar,
Başdaşı yerində - bir quru kəllə.
Kim imiş, nə imiş, görünmür gözə.
Kömülüb ürəklə, qazılıb əllə.

Durmuşam qayayla kəllə-kəlləyə,
Durmuşam kəlləylə daban-dabana,
Durmuşam çiçəklə burun-buruna,
Durmuşam istəklə dodaq-dodağa.

Bu günə gəlmişəm - çiyni yabalı,
Babamın çuxası - başımın üstdə.
Babamın əlində əsrin qabarı,
Babamın əcəli - qaşının üstdə.

Macalı olmadı "otuz yeddidən",
Bakılı, şuşalı, gəncəli oldu.
Sürüldü keçmişə, qayaya, daşa
otuz yeddidən.

Bu qaya özünü atardı bəlkə,
Bu kəllə ömrünü kəsərdi bəlkə,
Bu çiçək bu əldən küsərdi bəlkə
otuz yeddidə...

1984

BURA UZUN ÖMÜRLÜLƏR
ÖLKƏSİ...

"Kəndimiz" silsiləsindən

Başı üstə Şahdağın kölgəsi,
Sinəsində -
Pirbəhyənin odudur.
Bura - uzun ömürlülər "ölkəsi",
Bura - böyük məqsədlilər yurdudur.

Şöhrətinin gözü elə doyub ki,
Taxtı-tacı yaraşdırmaz özünə.
Bağ-bağatı yol üstündə qoyub ki,
Mermeyvəsi xonça-xonça düzülə.

Çilçıraqdan boyunbağı bağlayan
Küçəsi var -
qaldırımlı, döngəli.
Qocasında, cavanında çağlayan
Ədaları bir-birinə tən gəlir.

Çiçək yağıb payızına, yazına,
Yağış dəyib -
daşı dönüb inciye.
Burda səs-küy yaşmaq çəkib ağzına;
Qorxur -
birdən ağsaqqallar inciyər.

İgidləri çox özündən deyəndir, -
Söz-söhbəti eldən-elə düşübdür.

Çeşməsində göz var imiş bu kəndin -
Gözəlləri pərən-pərən düşübdür.

Qızırqanmaz o meyvədən, o bağdan -
Yolun düşər - özün görüb duyarsan.
Qorxuram ki, elə durub uzaqdan
Gözdölusu baxmağınla doyasan.

Dağlarında ürəyincə göz-dolan,
Əl uzadıb Günəşi üz, gülü üz.
O zirvənin qurşağında bənd olan
Ağ kələğay dumanı üz, tülü üz.

Başı üstə bu zirvənin kölgəsi,
Ürəyində - bu Günəşin odudur.
Bura - uzun ömürlülər "ölkəsi",
Bura - böyük məqsədlilər yurdudur.

1980

KƏNDİMİZDƏ

Qayalar da təpələr də otlanıb -
Yaman düşüb yazın əli bu kəndə.
Yamacları yaşıl-yaşıl qatlanıb,
Görən deyər bir də gəlim bu kəndə.

Zəmilərin dizəcəndir dalğası -
Sünbüllərin sırasına az qalır.
Qızıllanır asta-asta albalı -
Budaqların sırğasına az qalır.

Ağaclara çıraq-çıraq qonacaq,
Baxışlarda daşınacaq almalar.
Göz-göz olub yanağından yanacaq,
Yarpaqlarla yaşınacaq almalar.

Heyif sizə, ay qırılan meşələr,
Heyif sizə, ay uçulan yuvalar.
Yurdunuzu haçan qarğa eşələr -
Həsrətqulu tüfəng qapar qovalar.

Həsrətqulu bostañçıdır, neyləsin?!
Qurddan-quşdan qorxusu yox kişinin.
Tərəvəzə "it nəfsi" dəyməsin -
Gecə-gündüz
yuxusu yox kişinin.

"Sabah plan baş alacaq gələcək" -
Qayğı basıb
bostañçının başını.

Dolu gedib,
boşalacaq gələcək.
Hüseynin "QAZ-53" maşını.

Məhəmmədşah atıb Yasin - Quranı,
Ülgüc çəkib saqqalına, bıığına.
Neçə vaxtdır ölçür dağı-aranı, -
Gözətçidir yenə giləs bağına.

Tavat xala doxsanını adlayıb,
Hara qaçır arxasınca küləyin?
Söz gəzirmiş - "körpü yenə çatlayıb" -
Dözə bilmir,
elnən gedir ürəyi.

Qovladılar bu il kənddən Vəlini,
Gedənəcən yenə "tövbə" deyirmiş.
Ağsaqqallar kəsəcəkdi dilini, -
Deyirlər ki, haram tikə yeyirmiş.

Dünən Səfər güllə atıb bülbülə,
Saray nənə haray salıb görəntək:
"Quş ömrünü qəfil kəsən o güllə
Bu zalımı institutdan kəsəcək".

1975

Bu bahardır,
 ürəyimdə titrədi
Acı-şirin xatirələr düzümü.
Kəndimizdə yaxşı nədir, pis nədir
Qələmimdən beləcə də süzüldü.

1975

QAYITSAM O YERLƏRƏ

Mən elə bilirəm ki,
məsum körpəliyimi
qoyub gəldiyim yerə
qayıtsam qonaq kimi,
hər döngədə qarşımı
kəsəcək uşaqlığım.
O mavi baxışlara
baxmasam bircə kərə,
uşaq kövrəkliylə
küsəcək uşaqlığım.
Dönüb giley-güzara
gözlərimə qonacaq.
Bir soyuq baxışından
üşüyəcək, donacaq,
uşaqtək dodağını
büzəcək uşaqlığım.
Mən elə bilirəm ki,
o yerlərə qayıdıb,
o günlərə dəyməsəm,
qar ələnmiş başımı
gileyli bir körpənin
qarşısında əyməsəm,
ümidini, əlini
üzəcək uşaqlığım.
Hər addımda arxamca
boylanıb acı-acı
ağır qədəmlərimi

süzəcək uşaqlığım...
Mən elə bilirəm ki,
qayıtsam o yerlərə
mavi gözlü bir uşaq
kəndin girəcəyində
düz qarşıma çıxacaq.
Bir cüt mavi baxışla
mavi suallar verib,
dinləyəcəkdir məni.
İllər ayrısı kimi
bir cüt mavi baxışla
danlayacaqdır məni.
Qoy danlasın,
mən ona
borcluyam gəncliyimi,
rahat nadincliyimi,
narahat dincliyimi.
Kəsir, kəssin qarşımı
bir uşaq vüqarıyla.
Təngə gətirsin məni
mavi sorğularıyla.
Hər addımda qarşımı
kəsən körpəliyimin,
küsən körpəliyimin
qadasını alaram.
Anasının dilində
bir vaxt yarımçıq qalan
laylasını çalaram.
Min sorğulu, suallı

mavi baxışlarını
öpərəm gözlərimlə.
Narahat ürəyinə
rahatlıq vurğuları
səpərəm gözlərimlə.

1969

BU GÜN DAŞKƏND

Bu gün Daşkənd zirvəsindən doğulur,
Arzusunun səmalarda gözü var.
Qəhrəmandır hər xatını, oğulu,
Göy üzündə imzası var, izi var.

Göy üzünə çəkir bizi binalar,
Göy üzündən asılıbdır istəyim.
Körpələri göy üzündə analar
Göy oğlu tək, göy qızı tək bəsləyir.

Asa bilsəm əllərimi göyündən,
Mən bu yurdun işığına dönərəm.
Bəlkə elə şöhrətindən deyim mən,
İşıq olmaq deyil, axı hünərim.

Bu doğuluş bənzəməyir bir kəsə,
Bu gələcək tutulacaq alqışa.
O binaya bəzək vurur bir gözəl,
Bu binada tora düşüb qalmışam.

Bu bəzəyin, bu düzəyin görümlü
Bir sehirlili, bir şəkilli nağılımı?
Bu gün Daşkənd zirvəsindən hörülüb,
Əsil özbək gözəli tək doğulur.

Gözlərimdə uçuşu var göylərin,
Mən bu yerə göydən uçub gəlmişəm.
Göy üzündə tutub məni evləri,
Yerdən uçub göyə düşüb gəlişim.

1984

DÜZLƏRİN

Qızılqum düzlərinə

Payız budağında Xəzələ dönnəm.
Bir hörgü daşında özülə dönnəm.
Qumuna qarışıb qızıla dönnəm,
Mən ollam ən sadıq qızı düzlərin.

Burda bir kölgəcə quyu - qızılmış,
Ovcunda bir içim suyu - qızılmış,
Karvan yürüşündə boyu qazılmış,
Çökmüş tarixinə tozu düzlərin.

Bəxtim çıraqlı imiş - taleyim boyu,
Alışdım bir simurq lələyi boyu.
Sarıdım yolları biləyim boyu,
Asıldım boynundan qızıl düzlərin.

Dəvəsiz karvanlar keçdi gözümdən,
Karvansız sarbanlar keçdi gözümdən,
Günahsız qurbanlar keçdi gözümdən,
Qondu üz-gözümə izi düzlərin.

Gəlmişdim Qızılqum həvəsi ilə,
Görüşdüm ilanı, kələzi ilə.
Qarşımda siçanı, dəvəsi ilə
Durmuşdu büsbütün özü düzlərin.

Mən keçən yolların qolları üstə,
Tarlaları üstə, kolları üstə,

Mən keçən zamanın əlləri üstə,
Çiləndi çiçəyi, yazı düzlərin.

Şirincə bir yazdı, ötüşdü bu yaz,
Gör harda mənimlə öpüşdü bu yaz,
Qayıtdım, qəlbimə çökmüşdü bu yaz,
Daşdı ürəyimdən sözü düzlərin.

1988

AZMAN QALA

"Qala harayı" silsiləsindən

Otaqların sükutuna hörümçək qonub,
Divarların süqutunda tora düşüb vaxt.
Ötüb keçən xatirələr qalıb yuxulu,
Burda bəlkə dastan yatır - oyandıran yox.

Neçə əsrin kürəyini vurubdur yerə,
Özülünə igidlərmi çiyini verib!
Neçə əsr ötüşəcək başından hələ:
Bu qalanın hər daşında dözüm cöyərüb.

Qapıların, mazğalların ünvanı - bəlli,
Gedəni yox, gələni yox, gözləyəni yox.
Bu daşlara biganədir tişənin əli,
Zaman keçir - bu qasidin izləyəni yox.

Qılınclaşma meydanıymış bu divar üstü,
İndi orda buynuzlaşır dəcəl keçilər.
Bir ordunun o qülləyə yetməzmiş səsi,
Burda indi süfrə açıb yolçu küçələr.

O əzəmət dizi üstə düşüb, amandır,
O qürurun qollarından tutun, qaldırın.
O, bir elin tarixini udan azmandır,
O tarixin yollarını işıqlandırın!..

1981

AY İŞİĞİ - SÜD KİMİ

Qış çağ, ya yaz çağ
Gecənin ayaz çağ
Feyzi çıxardı "ova".
Ürəyində çırpınan
Qorxunu qova-qova.

Yığardı-yağmalardı,
Torbasına salardı
Yumurtadan, toyuqdan.
Oğruydu -
oğurlardı
Kiminin yuxusunu,
Kiminin qorxusunu.

Yuxusu oğurlanmışlar
Qorxu tufənglərini
Boşaldardı oğruya.
Feyzi bu qorxulardan
Kölgəsini qoruya-qoruya
Yol salardı
bir gecədən
gündüzə.
İzləri qalardı bizə-
İzlərini apara bilməzdi.
Feyzinin əvəzinə
Səhər
izlərini tutardılar.

Bir müddət
Feyziyə qəzəblərini
Unudardılar.
O belə yaşayardı -
Gecələr
cəbhə xəttini
kişisiz kəndimizə
daşıyardı.

Daha öyrəncəliydik
Bu ayaz gecələrdə
sülənən
yad nəfəsə.
Göydə Ay görünən tək
Biz verərdik səs-səsə;
"Ay işığı - süd kimi,
Feyzi gəzir - it kimi".
(O isə tülkü kimi gəzirdi)
Bir gecə də
izlərini yumaqlaya-yumaqlaya
çatdılar
Feyzili bir talaya.
Aldılar araya,
tutdular...
Adamlar
Feyzinin pisliyini
bölüşdülər.
Gördülər ki, hərəyə
lap bir zərrəcə düşdü -

gölüşdülər.
Özünü də,
Pisliyini də unutdular.
Bizə isə
aylı gecələrin
Feyzili mahnısı qaldı:
"Ay işığı - süd kimi,
Feyzi gözür it kimi".

1976

BİR QARIŞ UCALIQ

*Alimlərin dediyinə görə, kəndimizin
yaxınlığındakı köhnə qəbristanlığın
bir neçə min il yaşı var.*

İgidliyin çəkisini, ölçüsünü görənlər,
Cəsarətin, ləyaqətin külçəsini görənlər,
Bir yay olub qollarımda gərilin,
Bir od olub yollarıma sərilin.

Bu yolların alovunu ürəyimə köçürürəm,
Bu qolların ağrısını çörəyimə köçürürəm.
Varlığımı bu daşlara əllərimlə qazaram,
Bu torpaqdan bircə qarış uca durar məzarım.

Bu bir qarış ucalığı kimsə qoşar boyuna,
Bu bir qarış ucalıqda kimsə durub boylanar.
Baxar, -
"Görən hansı dərə uddu yenə sürünü".
Baxar, -
"Bəlkə sevgilisi kənd yolunda göründü".

Bu bir qarış ucalığı ayağına qoşan, hey,
Sən hər kimsən, tanımıram, haçan hardan
göyərdin?
Bir tarixin sirlərindən, ya xəyalıdan göyərdin,
Bu bir qarış ucalıqda özün olub dayan, hey,
Dözüm olub dayan, hey...

1976

YARALI BAYRAQ

*Bir neçə il bundan əvvəl
Tehranda ölümə məhkum
edilmiş Mərziyə Uskuhiyə.*

O bayrağı ayaq üstə saxlayın -
Ayağının altında qan - gölmədi.
Yaraları - əsgərində ağrıyır -
Əsgərləri döyüşlərdən dönmədi.

O, döyüşdə yaralandı sinədən,
Sinəsinin yarasında sargı yox.
O ağrını alışdırın yenidən -
O sinənin yarasında ağrı yox.

O ağrıya köz sarıyın, duz qoyun -
Duz yandırar, qoy yandırsın ağrını.
Bu ürəyə kim bu qədər buz qoyub? -
Gör haçandan söndürübdür yangını!

Bu tonqallar alışacaq bəs haçan?
Bu bayraqlar o yıxılan oldumu?
Bu qapının taleyini kim açar?
Bu qapıya qıl vuran oldumu?

O bayrağı ayaq üstə saxlayın -
Ayağının altında qan - gölmədi.
Yaraları - əsgərində ağrıyır -
Əsgərləri döyüşlərdən dönmədi.

1975

ƏLİM ONA YETƏNMİŞ

Qonaq idim, dost tək düşdüm evinə,
Demə elə xoş qılıq da Vətəndi.
Allah, mən ki, o dünyada deyiləm,
Uzatsaydım, əlim ona yetəndi.

Bəs nə imiş bizi çəkən, saxlayan?
Hasarlayan, budarlayan nə imiş?
Elə yandıq qəlbimizdə şaxtaya,
Nisgil oldu "xanımımız", "bəyimiz".

Necə oldu könlümüzə yaxını
Uzaq-uzaq diyarlarda aradıq?
Dərdimizə, odumuza yaxılan
Qardaşlardan durduq elə aralı?

İçimizin Ulduz üzü, Ay üzü
"Oraq-çəkic" astarına açıldı.
Ömrümüzün yazı, yayı, payızı
Qışı kimi ağırlıydı, acılı.

Köksümüzdə qərib-qərib oxuyan
Sevdalardan ölməmişik, ilahi!
Elə "Cənnət" dediyimiz o diyar
Türkiyəymiş, bilməmişik, ilahi!

O diyarı qarış-qarış gəzənlər,
Mənim duyğum, mənim qəlbim sizlədir.
Yollar yoran bəzirganlar, ozanlar,
Deyin, bizi kim beləcə gizlədi?

Dünya daşım, ocaq daşım, yurd daşım,
Doğu, Batı türk elimə vətənmiş.
Minillərdən varıb gələn qardaşım,
Uzatsaydım əlim sənə yetənmiş.

Uzatsaydım, kəsilərdi əlim də,
Sayıq idi qadağalar, qorxular.
Girov idi torpağım da, elim də,
Ömrüm vardı, ittiham tək oxunan.

Öz içimi qısıb durdum, odur ki,
Zaman-zaman öz oduma közərdim.
Taleyimdən kəsüb durdum odur ki,
Bəxt əli də o vaxt məndən bezardı.

Nə yaxşı ki, qərib-qərib oxuyan
Sevdalardan ölməmişik ilahi!
Elə "Cənnət" dediyimiz o diyar
Türkiyəymiş, bilməmişik, ilahi.

1992

MƏNZƏRƏ

Xalısını kim toxuyub bu kəndin? -
Mənli günü bu xalıdailmədi.
Ürəyimdə bir sükunət tərpendi,
Baxışında kim ağladı, bilmədim.

Kim bağladı dəstəsini bu gülün?
Ləçəyində - bülbüllərin göz yaşı.
O bənlər dan yerindən sökölüb,
Hər çiçəkdən duyğu daşır, söz daşır.

Ağ buludlar xaşalanıb yun kimi,
Dürməkləyib zirvələrin səfini.
Ağ çiçəklər düyü kimi, un kimi
Çəmənlərin yaşılına səpilib.

Bulaqları kim beləcə hönkürüb? -
Gözlərindən ceyranları öpəmmir.
Sarı simi ilmələrə kim hörüb? -
Hey çağırır, bayatısı tükənmir.

Çətirlənib, başım üstə göyləri,
Ulduz-ulduz qənd əzilib dilinə.
İndi kimdən ulduz dili öyrənim -
Şərimdə də şirinliyi bilinə?!

İlmələnib ürəyimdə sözlərim,
Qələmimin ustad əli - hörmədə.
Hər ilmədən bir möcüzə gözlədim,
Bu kənd kimi bir möcüzə görmədim.

1986

GÜNƏŞİN ÜNVANI

Mən Günəşin ünvanını almışam,
Mən Günəşin qonağıyam bu gündən.
İstəyim var -
bu qayğıdan alışam,
İstəyim var -
bu qayğıya bürünəm.

Bu acını damla-damla içərəm,
Bu istini köçürərəm qəlbimə.
Bu vurğunu qollarımda ölçərəm,
Bu qayğının körpəsi - mən,
gənci - mən.

Mən Günəşin ünvanını almışam, -
Bir neçə vaxt seçilərəm ömrünə,
Bir neçə vaxt biçilərəm boyuna, -
Xəzərlənər günlərimin havası.
Balıqlardan oğurlayıb dənizi,
Yosunlardan oğurlayıb dənizi,
Addımında daşıyaram qoynuna.

Mən Günəşin ünvanına düşmüşəm, -
Şəhirlənib günlərimin sayı da.
Ümidlərim Ulduzlanıb, Aylanıb.
Soraq düşüb
Saxalindən, Riqaya,
Soraq düşüb
Kamçatkadan Qubaya ...

"Günəşli"nin Günəşi də, Ayı da
Ünvan olub,
Yer üzünə paylanıb.

1978

"Günəşli" anatoriyası

ÖZBƏKİSTAN TORPAĞI

Bu torpağın sevgisini suçludur?
Beşiyində yürgələyir xalqını.
Öz əlilə tarixini uçurdur,
Silkələyir, yırğalayır xalqını.

Əsrlərlə igidləri döyüşdə,
At üstündə qılınc səsi doğranıb.
Yağmalanıb mal-davarı örüşdən,
Dəvələri karvanında dağlanıb.

Bəlkə,
insan naləsiymiş bu torpaq,
Hər addımda bir inilti dəfn olub.
Əsrlərin kinlisiymiş bu torpaq,
Bu sükunət, bu sakitlik səhv olub.

Qərinələr - qəzəb üstə, inadkar,
Neçə-neçə xəzinəsi məhv olub.
Tarix boyu -
öldürənlər günahkar,
Tarix boyu ölənlər də səhv ölüb.

Dəyanətlər, dözümlərmi tükənib, -
Bugünündə silkələnir sabahlar?!
Bu torpaq ki, şöhrətinə söykənib,
Nə deməkmiş bu "təbii günahlar?!"

...Gözlərində yuxusunu ovacaq
Hələ neçə axşam çağı, səhər çağı.

Silkələnir,
deyirlər ki, bu torpaq
Sinəsindən dağ püskürür, dağ doğur.

Zaman-zaman qəzəb onu təkləyib,
Üzə çıxıb qəlbindəki od kürə.
Keçmişlərin sinəsinə çəkdiyi
Dağları da gərək indi püskürə?!

Bu torpağın sevgisini suçludur?! -
Beşiyində yürgələyir xalqını.
Öz əlilə tarixini uçurdur.
Silkələyir, yırgalayır xalqını.

Silkələyir tarixini hirsində,
Daha demir gəncliyini oyadır.
Hər sarsılan rahatlığın üstündə
Bir gələcək dincliyini oyadır.

1984

KƏNDİMİZİN DASTANI

Kimin sözü tutdu görən bu kəndi, -
Zəmisinin buğdasına qarğıdı?!
Ağsaqqalı, ağbirçəyi tükəndi,
Qazanının dovğasına qarğıdı.

"Xəyal varmış - Saray xala adında" -
Qara xəbər qapı-qapı gəzirdi.
Həmin ildə gedəcəkmış atam da, -
Yazıq atam - yorğan-döşək əsiri.

Qəlbim onu zülüm-zülüm ağlasın,
Barı soyuq üzünə də çatmadım.
Elə qarsdı bəd xəbərin dalğası -
Dedim: - Yəqin ürəyimi partladar.

"Xəyal varmış - Tavat nənə yaşında " -
Qara xəbər yel atında çapırdı.
Bu torpağın ocağının başında
Bəlkə yenə bir ağbirçək tapıldı.

Ağsaqqallıq həvəsindən uzaqlar
Kimə uydu, - kəndimizi qarğıdı?
Küyə düşüb, -
böyükləşib uşaqlar -
Bağban bağa,
bağ bağbana yağdı.

Həsəratqulu hələ kefi saz gəzir,
Yaşı onu at üstündə yoxlasın.

Musa kişi ağır gəzir, az gəzir,
Qulağında dülgərliyin sırğası.

Məhəmmədşah saqqal qoyub - yaşica,
Baxsan, ulu babaların tayıdır.
Neçə para kənd dolanır başına,
Deyən köhnə peşəsinə qayıdıb.

Neçə para kəndin bircə mollası
Axı əski savadlıdı, yaşlıdı.
Bir də gördün, üzə vuran olmasa,
Bir surəni ortasından başladı.

Ulu-ulu ərənlərin ədası
Bu dağlardan ağır sayıb mollanı.
İndi qəfil ölənlərin sədası
Bir-birindən oğurlayır mollanı.

Eh, bir kəndin yaşarıdır bu dastan,
Bu dastanın əvvəli yox, sonu yox.
Mənlə birgə köçəridir bu dastan, -
Məndən ayrı, məndən uzaq anı yox.

1982

ATA YURDUM

Bu dünyanın iynə gözü yerisən,
Çölün, düzün, çiçəklərin - adicə.
Dağın yoxdur, yüz ağacdən görükə.
Arıların, milçəklərin - adicə.

Qoyun-quzun, inəklərin - adicə,
Tarlaların bircə tikə seçilmir.
Şorun, kərən, dürməklərin - adicə
İndi daha bulağından içilmir.

Yollarının daşı, tozu həməndir,
Yaşılığın yolunubdu bir az da.
Qızlarının qaşı-gözü həməndir, -
Öğlanların - həməən arzu-murazda.

Baş aparır məhlə-məhlə çəpərin,
Binaların daş geyinib əyninə.
Həyəət var ki, sinəsindən dəbərrib,
Göz dikibdir yollarının eninə.

Adicədir gəncliyinin hüsnü də,
Adicədir sevinclərin, dərdlərin.
Namərdlərin - lap adicə pusquda.
Lap adicə qayğıdadır mərdlərin.

Qeyri-adi bir istəyim var mənim,
Qəlbim, gözüm adiliyə can atır.
Gəncliyimin sovurulmuş xırmanı,
Ata yurdum, ana yurdum Canaxır!..

Demirəm ki, odun daha istidir,
Demirəm ki, suyun daha dadlıdır.
Məni soyuq torpağın da isidir,
Mənə
acı küləyin də bal dadır.

1986

KƏND AXŞAMLARI

Arıların qanadında düşdü bu axşam,
Qarıların deyilməyə vaxtı olmadı.
Çöl-bayırdan ev-çəiyə köçdü bu axşam;
Bu şər vaxtı şər deyənin baxtı olmadı.

Həyət-baca, oğul-uşaq yerbəyer oldu,
Axışdılar talelərin çal-çağırına.
Bilinmədi heç nə zaman dərbədər oldu
İş gününün qollardakı ağırlığı da.

Mal-qaranın gövşəyində - otlaq iştahı,
Toyuq-cücə hündürlüyün çiyinə sindi.
Alabaşın gözlərində dondu
qışdakı
Tülkü himi, çaqqal himi, canavar kini.

Bu gecənin sükutuna süzülüb axdı
Qumruların, ilbizlərin gecə nəğməsi.
Boz keçinin buynuzunda ayağa qalxdı
Qara qoçun şərə-şura süzən ibnəsi.

O buzovun gözlərindən qara-qorxusu
Zillənibdir bağ-bağatın qaranlığına.
"Darvazanın o üzündə oğrumu pusur?
O xoruz da
qorxusundan tara sığınar..."

Yatdı çöllər, yatdı quşlar, yatdı çiçəklər,
Kırpıqlar da - gecələrin mürğü bağları.
Bir quzunun gecəsi də özü kimi - tər;
Yuxusunda aşıb-daşdı süd bulaqları.

1987

AYLI GECƏ

"Kəndimiz" silsiləsindən

Bir azdan bu kəndə düşəcək gecə,
Bir azdan əl-ayaq yığısacaqdır.
Bir yol uzanacaq Aydan bizəcən,
Şəfəqlər axışib
Dünyayla birgə
Mənim otağıma sığısacaqdır.

Bir dəli marağın bağrını söküb,
Ay da boylanacaq pəncərəmizdən.
Bəlkə heyvətindən lap yerə çöküb,
Gəzəcək damımda dan üzünəcən.

Dan üzü
ulduzlar düşəcək küyə -
bir kənd səhərinə xəbər çatacaq:
"Bu gecə yığışib bütün şəfəqlər
nurunu bu evə səpələyibdir.
Bu ev süd gölündə üzür bu səhər,
Bu evdə Ay özü gecələyibdir".

Bir azdan bu kəndə düşəcək gecə,
Bir yol uzanacaq Aydan bizəcən.
Bir azdan əl-ayaq yığısacaqdır,
Şəfəqlər axışib Dünyayla birgə
Mənim ünvanıma sığısacaqdır.

FÖVQƏLADƏ VƏZİYYƏT

Qadağan mundiri geyib küçələr,
Döngələr marığa yatan pişikdir.
Qüllələr boyunu qısib içinə,
Qısılib içinə qala - keşikçi.

Əprimiş, qartımış ağrılar üçün
Saxta nəzakətlər bazarı, -bağlı.
Qərəzlər, qatillər, yağılar - üstün,
Qayğılar, qanunlar - "nəzəri ağrı."

Nəzəri qıtlıqda - əməli aclıq, -
Növbələr tövbədən doyub qayıdır.
Sırtıq vədlərin boş əli - açıq, -
Yetən qəpiyini qoyub qayıdır.

Qısıb taleyini bu çək-çevirdə
Ölümün gözündən baxan təsəlli.
Çapır ölümünü nəbəldə burda,
Çapır, qollarında tanrı qəzəbi!

Çəkib taleyini başına damlar,
Sökür varaq-varaq qərinələri.
Ağrısı gözündən daşan adamlar
Ağrıdan-acıdan cərimə verir...

Bağlı pəncərədən boylananı yox,
Şəhər qan içində yatdı o gecə.
Xəbərdən-xəbərə paylananı yox,
Dişi qana batmış
qurddu o gecə.

Gəldi qismətlərin ortağı oldu,
Ay düşdü, il düşdü o qanlı dişdən.
Bir qətlın biçinçi orağı oldu,
Biçildi sünbülüm tufanlı qışda.

Qadağan mundirli - indi küçələr,
Döngələr marğa yatan pişikdir.
Qüllələr boyunu qısıb içinə,
Qısılib içinə qala - keşikçi.

1991

DOST CİBİNƏ GİRƏN ƏLİ

Nifaq qaranlığı çökür ölkəmə,
Yenə yerli-yersiz qaralanıram.
Düşüncə qılıncım enir kölgəmə,
Fikir döyüşündə yaralanıram.

Fikirdən ağrıya ötdü bu yara,
Bu ağrı yarası yırtar dözümlü.
Haçansa gözümlü örtüdü bu yara,
Bu günsə qan kimi tutar gözümlü.

Yetər, qaytarmıram, dursun aldığı,
Yetər, Göycə gölün dadını yedin.
Məndən pay dilənib, umsuq aldığı
Dağların, düzlərin adını yedin.

Dönüb İrəvanım "Yerevan" oldu,
"Bayandur" ad kimi çıxdı əlimdən.
"Xanım" - öz əlimlə "Stepan" oldu,
Şuşam qardaş deyib, sıxdı əlini.

Dost kimi oturub dost süfrəmizdə,
Qazax tikəm üstə dalaşan oldun.
Nə üzlə, nə adla çıxdın təmizə?
Qara göl qəlbimdə qara qan oldu.

Alışdın-verişdin ilkin izimlə,
Mətləblər, məqsədlər uzandı burda.
Göycə göz yaşımdı, sildin gözümdən,
Bir kənd də

201 "Şaumyan"

Mərkəzdə ortaqsan "Tərəkəmə"mə,
"Vağzal"m üstündə gəlinin köçür.
Haçansa minmisən mənim gəximə,
Qəbrimdə yatmışan, -
ölənin üçün.

"Uzundərəm" bəlkə Dilican dərəsi,
Ona da, buna da əlin uzalı.
Sənin ki nəğməməyin ürəyin əsir,
Tamsınma balası, babamdan qalıb.

Bir dinlə durduğun torpağın altda
"Heyratı" çağırır əcdadım, xalqım.
Yurdumun Zəngəzur papağı altda
Ərənlər qəbrini geyinib qalxır.

Gəmi özümündür, gəmiçi mənim,
Dənizi daşacaq kinimdən çəkin.
Haqqın Zöhhakına dəmirçi mənim,
Qılıncım sıyrılar qınından, çəkin!

Yaşa istəyincə, arzunca yaşa,
Fəqət torpağımın cibinə girmə.
Nəvənçin, oğlunçun, qızınçın yaşa,
Gəl mənim səbrimin küpünə girmə.

Dostsansa, gəl otur, istimə qızın,
Sənə "ana" deyib sevəndən utan.
Ocağım başında gəlidir qızın,

Satqının, daşnakın, aravuranın
Ölkəmə tuşlanan barmağı olma.
Qatma bir-birinə dağı-aranı,
Keçmişin paslanmış qarmağı olma.

Əlim ətəyində min bir diləyin,
Ömür bu yollarda çapır qılınca.
Hər qarış torpağım - Allah ətəyi,
Əllərim kəsilər o kəsilincə.

1988

BU YAZ XƏBƏRLƏRİ

Bu yaz yollarının qaçarağında
Xəbərər çırpınıb yordu özünü.
Döydü gecələrin pəncərəsini,
Açdı gündüzlərin qapılarını,
Qol atıb, əl atıb cırdı üzünü.
Yoldu saçlarını qəmli xəbərər,
Çapıb yel qanadlı yaz yollarını,
Məkrdən, qəzəbdən endi xəbərər.
Endi təmkinimə, səbrimə endi,
Yüz il bundan belə qəbrimə endi.
El ilə, sel ilə gəldi bu qəm də.
Dincliyin, ülfətin ahıl yolunda
Atını belədən-beləyə çapdı,
Adını belədən-beləyə çırpdı.
Çırpdı hikkəsini, çırpdı odunu.
Uşağı, böyüyü, qızı, qadını
Barıta döndərdi, oda döndərdi...
Bu yaz yollarının qolları üstə
Bir dəstə günahsız lələ atıldı.
İçindən kükrəyən selə atıldı.
Suyu süzüləsi günahlar üstə
Neçə günahsızın qanı süzüldü.
Səbəbkar, davakar, günahkarınsa

Bir ani baxışla

Tələ quranların tələsi qaldı,
"Sonrası", "görəyi", "hələsi" qaldı.
Qaldı "sabahların" "get-gəli" açıq,

Qaldı süfrələrin çəngəli, acı.
Barmaqlar ucunda, qapı dalında
Pusqular, küskülər, güzgülər qaldı.
Artdı məzəndəsi qapıların da,
"Özünkülər" keçdi, "özgələr" qaldı...

Sevinc - bir adamlıq, dörd ümumdür,
Gözlədik dörd gözlə bir qart ümidi.
Bu bahar yolları - sözlü, xəbərlə;
Pələng kim, tülkü kim, qarışqa kimdir?
Haqlını, haqsızı, mərdi, namərdi
Gəl xəbirlə indi, arıqla indi.
Ruhunuz şad olsun, xəlbir babalar.
Ey dilbir babalar, əlbir babalar,
Dünən "yüz" sayırdıq, bu gün "min" saydıq,
Biz də xəbirləndik, gözüünüz aydın!

1988

QANLI ŞƏNBƏ

Başımız nə yaman qarışdı bizim,
Ölüm ömrümüzə daraşdı bizim.
Gözümüz necə də alışdı bizim
Tökülən qanlara, axan qanlara.

Biz belə yaxından tank görməmişdik,
Biz belə yaxından qan görməmişdik.
Biz belə ürəkdən and görməmişdik,
Tutduq üzümüzü şəhid andlara.

Bu qəmin içindən keçidimiz yox,
Bu qanın içindən keçidimiz yox,
Bu ahın içindən keçidimiz yox,
Sarmaşdıq ahlara, hopduq ahlara.

Çölüm-biyabanım oğlum, qızımdı,
Bağım, xiyabanım yolum, izimdi.
Ay ömrü gülləyə ünvan olanlar,
Siz ey cavan qızlar, cavan oğlanlar,
Toxtayın, dayanın,
ölüm bizindir.

Sizi ayaqlayan o yollar - qatil,
Tırtıllı, zirehli "oyunlar" - qatil,
Xarici, Mərkəzi

"düynlər" - qatıl,
Dünyanın ən qatıl ili bizimdir.

Çökdü ömrümüzə ən qatıl gecə,
Sökdü yaxasını ən asi gecə.

Fitnənin, fəsadın imzası gecə,
Səndən ayaq açan zülüm bizimdir.

O bizim nəğmədir, inlədi, susdu.
O bizim "doğmadır" dinlədi, susdu.
Ərzimə baxmadı, kinlidir, susdu, -
O qatıl bizimdir, zalım bizimdir.

Gözümüz necə də alışdı bizim
Tökülən qanlara, axan qanlara...

1990

HARAY

Hər addımda mina əkib, qəlpə becərən
O dağları, dərələri yürüyənim, hey!
Ömür adlı qıl körpüdən sayıq keçərək,
Qədəmində azadlığı sürüyənim, hey!

Addım-addım yol açırsan "qələbə" yolu,
Hər addımın düşmənlərin qatından keçir.
Oğul yolun, əsgər yolun, tələbə yolun
"Vətən" adlı bir bayrağın altından keçir.

And üstündə, tank üstündə, top arxasında
Dağ vüqarın yaraşıqdı, işıqdı, nurdu.
Yürü, gümüş zirvələri qopar pasından,
Qoy parləsın o zirvədə doğmaca yurdun.

Yürü oğlum, hünərvərim, milli mənliyim,
Murdarların nəfəsindən tarixi qurtar.
Dəliqanlı, intiqamlı, kinli mənliyim,
Mir Möhsünü, Natəvanı, Vaqifi qurtar.

Gözü yolda Şuşam elə, Laçınım elə,
Xankəndimin qollarında qandalı qalıb.
Kür daşıyır gözlərimin yaşını elə,

Sabahımda "Araz"

adlı and-aman qalıb.

Yürü oğlum, dağ yürüsün, düzən
yürüsün,
Bu yürüşün, bu mərdliyin - tale hikməti.
Addımında Babək kimi izin yürüsün,
Qollarında Koroğlunun zəfər qisməti!

1992

QURBAN SƏNƏ

Sükutunam, bir məni
Dindir, a qurban sənə.
Bu gün dərdi daşmalı
Gündür, a qurban sənə.

Kimdir bizi kuyləyən,
Min bir yerə teyləyən?
Səni məndən eyləyən
Kimdir, a qurban sənə!

Sevinc qəmə diz çökür,
Dəyirmanlar duz çəkir.
Məni qəmli söz çəkir
İndi, a qurban sənə.

Mənəm ömrü təklənən,
Qəm şələsi yüklənən.
Qəlbim dərdə köklənən
Simdir, a qurban sənə.

1990

FİKRİM MƏNİ GÜLLƏLƏYİR

Çoxlarının kədərinə yamaq vuruldu,
Çoxlarının üzə gülən qılığı itdi.
Əsr boyu çözlənən yumaq qırıldı,
Qapıların şeşlənən qulağı itdi.

"Yeni dünya" dediyimiz o xam müştəri
Aldı, satdı öz-özünü can verə-verə.
Zaman adlı intiqamın qızdı şişləri,
Köhnə dünya üzə durdu, qan verə-verə.

Kimi kimə yamayrdı saxta pinəçi? -
Millətdə qan qarışığı yaman olurmuş.
Biri - könül həsrətlisi, biri - kin acı, -
Barışmazın barışığı yaman olurmuş.

Boğma-boğma "doğmalardan" əlim üzüldü,
Dağım-düzüm köynək geydi alca qanımdan.
Qan hönkürən qız üzüydü, gəlin üzüydü,
Sərilmişdi ayaq altı xalça qanımdan.

Binə qurub, yurd saldığım, toy
gözlədiyim,

döyüş meydanı oldu.
Sazım, sözüm görüşümlə əzizlədiyim,
Dünya mənim faciəmə biganə oldu.

Susub durdum dörd divarın sıxıntısında,
Ömür məni sıxcaladı tənha beşikdə.
Heç bilmirəm niyə qorxdum, kimə sığındım,
Fəqət, özüm evdə idim, sözüm eşikdə.

Gördüm məndən-mənə qədər
hissim ağırlı,
Gördüm dərddən-dərdə qədər
həvəsim qalıb.
Əllərimi söz çağırır, qələm çağırır,
Əllərimdə ötən şerin əvəzi qalıb.

Qalıb şərim əllərimdə xatirə kimi,
Nə yazıram, qan qoxuyur sətirbəsətir.
İlk sətirdən lap sonuncu sətirə kimi
Gördüm qansız düşünmək də,
yazmaq da çətin.

Qan çilənir vərəqlərə şer əvəzi,
Fikrim məni güllələyir fərari kimi.
Hisslərimdə Qarabağın tufanı əsir,
İnləyirəm, qıvrılıram yaralı kimi...

Xəyanətin taleyimdə izləri - dərin,
Nə yaş o yaş, nə göz o göz, nə can o
candır.

Mən dünyaya

doğulandan dözürlər əllərim,
Dözə bilmir qollarımda qan intiqamım.

Fikrim məni güllələyir fərari kimi,
İntiqamı "qan", qışqıran bir hədəyəm mən.
Vətənimin ağrısına yararlı kimi
Sətir-sətir, misra-misra cəbhədəyəm mən.

1992

LAL QAYALAR , SAL DAŞLAR

Qədim insan - kahalara bələdçi,
Bələdçisi yoxa çıxıb bu yurdun.
Yol bələdçi, yol qədimdir hələ ki,
Qədimliyə üz tutanlar buyursun.

Sıra-sıra sıralanıb duruşu,
Yaddaşında tariximi kömübdür.
Heç bilmirəm o dağlara nə düşüb, -
Əsrlərin yurddaşına dönübdür.

Daş dövründə daş olmadı insanı,
İnsanlaşma dünənəmə gəlirdi.
Daş dövrünün insanına inanıb,
İnsan oldum, dişlədim öz əlimi.

Öz əlimin göynərtisi - dişimdə,
İnsan idim dünənəmə, doğrusu.

Dünənəcən insan

idim işimlə,
Bu gün tarix, bu gün ünvan oğrusu.

Unut, neynək, gəl yığışaq, unudaq,
Mən vətənin bir çöpünə dəymərəm.
İnsanamsa, bu yanğıya, bu oda
Köksüm altda daş da olsa, göynərəm.

Lal qayalar, sal daşlara beşikdir,
Bu qayada bu daşlara yapıllam.
Mən duraram tariximə keşikçi,
Mən olaram daş dövründən tapılan.

1988

QİSMƏT

Divarı hörgülü,
hörgüsü mürşülü,
hündürlüyü çiyinə örüklü
bir qara gecə
aldı başına məni,
çırpdı daşına məni.
Divarı hündürdü,
elə astanadaca
arzularıma hürdü,
ümidlərimə hürdü bu qara gecə.
Hürdü bütün keçmişimə,
gələcəyimə bu qara gecə.
İstədi divarına hörə məni,
qara daşlarından biri kimi
görə məni.

Eləcə "var" ilə "yox" arasında
saxladı.
Bu nə ölüm idi,
nə həyat.
İstəyirsən yaşa,
İstəyirsən öl.
Nə gecəyə çırp özünü,
nə gündüzün gözüne gir.
Bu yer, bu göy, bu işıq, bu zülmət
ovcunun içində, sə,
tut ovcunu bəxtinə,
ya qismət...

1986

AZADLIQ ƏSGƏRİ

O gün dodağında inqilab andı,
Qaynayıb çalxanan izdiham idin.
Yaxası duz tərlı, kürəyi qanlı
Köynəyin
tarixin ittihamıydı.

Alov püskürmüşdü onda üzünə,
Baxışın, duruşun mərdanə idi.
Qolunda gərilən səbrə, dözümə
Bir zaman mütilik pərvanə idi.

İndi aç ömrünün xoş səhərini,
Keçmişı döyməyə qolunu qaldır.
Dünənın alnından silib tərlını,
Bugünün sabaha

Əsrlik həsrəti yanır düzlərin,
Yanır o dağların əsrlik qarı.
O kolun ardında keçmiş gizlənib,
Külüngə sarılma,
tüfəngə sarıl.

Sıxıl qollarında gərilən gücə,
Qaldır o dağ boyda hünəri,
qaldır.
Bugünün zəfəri - sabaha müjdə,
Dünənün diz üstədə, -
dünəni qaldır.

İndi əlindədir bahar da, qış da,
Dözümü, inamı saxla ayaqda.
Ocağın başında gizli, ya aşkar
Düşməni pusqudadır, düşməni oyaqdır.

Sən - yenə bəxtinin körpə yaşında,
Bir əlin dağıdır, bir əlin qurur.
Hələ qayğılısan süfrə başında,
Hələ ki, keçmişlər üzünə dürür.

1986

BU YERDƏ

Hər şeyin bahası çıxdı, ay Allah,
Hər şeyin ağası çıxdı, ay Allah,
Darğası nə yaman çoxdu, ay Allah,
Bir udum havanın, suyun bu yerdə.

Saxtalar, yalanlar üzə çıxandan,
Qırğınlar, talanlar üzə çıxandan,
Qatillər, qurbanlar üzə çıxandan,
Başladı ayrı bir "oyun" bu yerdə.

Düşdük dabanına fitnə, fəsadın,
Kükrədi bazarı, şişdi kasadı.
Doğrunun oğrudan boynu qıسادı,
Qoyun qiymətinə - toyuq bu yerdə.

Cibi tək qəlbi də, deyən, talanıb,
O kəsən igidin,

susan xalanın.
Kəsilib ayağı qonaq-qaranın,
Döyür qapıları soyuq bu yerdə.

Enib səxavətdən ərlər, ərənlər,
Çöküb vicdanlara hərzə, haramlar.
Gözdən tük qapanlar, ümid qıranlar,
"İnsafdan", "mürvətdən" doyub bu yerdə.

Düşmüşük "səbr elə", "döz" tələsinə,
Bir ölkə qırılır öz gülləsinə.
Kədərdən oyulmuş göz giləsinə
Bir qanlı abidə qoyun bu yerdə.

1991

ATƏŞGAH

Donub burda
oda heyrət,
alova heyrət,
istiyyə heyrət...
Bu divanə istəyə -
heyrət!..
Bu məbədin Günəşi var -
bu odlarda dualanıb
qalxar bir cida boyunca.
Bu məbədin atəşi var -
dilim-dilim doğranıb
qalxar bir cida boyunca.
Adamları var bu məbədin -
cida boylu;

doyunca,
içməzlər doyunca.
Alovlara baxmaqdan
baxışları alov saçar.
Oxlova bənzər
qolları, qıçları.
Ulu nənələrin
pırtlaşıq düşmüş kələfidir
saqqalları, saçları.
Bu məbəddə çiçək açmaz -
haramdır.
Bu məbəddə xatun girməz -
haramdır.

Bu məbədi quranlar da -
insanlar,
Bu ocaqda qurbanlar da -
insanlar...
Bu istidə, bu atəşdə
ışığı görənlər,
yaxşılıq görənlər
eynlərinə almaz
ömürlərinə çökən qaranlıqları;
ışığa -
xeyrə səcdədə bulunarlar -
gündə yüz yol
müqəddəs odların
başına dolanarlar...
Oda hey-rət,

1978

QURTARIN

Bu xəbərin ayağından
Bu daşı qoparın, axı.
Bu uşağın yanağından
Bu yaşı qoparın, axı.

Nə gözlərsiz, babam oğlu?
Nə gözlərsiz, atam oğlu?
Ümidlərdə donu qalan
Bu qışı, qurtarın, axı.

Çaşmışam, yolun sonudur,
Sağdakı solun unudur.
Əl tutan qolun unudur.

Bu işi qurtarın axı,

Dərd üzlərdə qalxan gəzir,
Əcəl hərzə-hədyan gəzir.
Al qanına qəltan gəzir,
Bu leşi qurtarın, axı.

Satan satır, alan alır,
Küçə gedir, dalan qalır.
Gündən-günə artır qalı,
Bu başı qurtarın, axı.

Yas gedib, mağarı qalıb,
Toy gedib, nağara qalıb.
Ağara-ağara qalıb,
Bu dişi qurtarın, axı.

Nə gözlərsiz, babam oğlu?
Nə gözlərsiz, atam oğlu?
Bu işi qurtarın, axı.

1995

AĞI

*Ermənistana yardım üçün
uçan təyyarədə həlak olan
şəhidlərin analarına*

Bu məclisin dərdi daşdı,
Qəm selləndi, bərə uçdu,
Ana, sənin qəlbin daşmı? -
Gözündən bir damla düşsün.

Bu qandır, düşüb araya,
Ovut bu səssiz harayı.
Gözünün yaşı quruyub,
Qəlbindəki qanla düşsün.

Ana, sənin səbrin dağmı?
Ölüm, itim oyuncaqmı?
Ağrı diddi ağrı,
Dilindən bir cümlə düşsün.

Göyə baxma, göylər zülmət,
Fikirlərin ilmə-ilmə.
Oğlun göydən enmək bilməz,
Get oğlunu danla, düşsün.

Baxma ora, belə baxma,
İnadına qara yaxma,
Göylərin üstünə yıxma,
Varmı orda canlı - düşsün?!

İgidlər getdi, dönmədi,
Ümidlər itdi, sönmədi,
Uçanlar göydən enmədi,
Bəs o dönüb kimlə düşsün?

Səbrin olsun, miskin ana,
Taleyindən küskün ana.
Qarışdı hüsnün, ana,
Ağla, bəlkə inlə, düşsün.

1989

"YAD" ÖLKƏ

Bir dildir ki, biləni yox,
Bir yoldur ki, gələni yox.
Uğrunda öləni yox,
Bu necə ölkədir belə?

Dosta arxa duran - qəhət,
Düşmən boynu vuran - qəhət,
Öldün, Yasin, Quran - qəhət,
Bu necə ölkədir belə?

Gedəni qalana qənim,
Doğrusu yalana qənim,
Bir quru salama qənim,
Bu necə ölkədir

belə?

Yoxuşundan enişə çox,
Quyusundan qamışı çox,
Əzrayilla tanışa çox,
Bu necə ölkədir belə?

Əzabına qıvrılındı,
Yol-yol, bənd-bənd qırılındı.
Ölümə də vurulandı,
Bu necə ölkədir belə?

Həsəratını çəkən olmaz,
Səbrinə diz bükən olmaz.
Bu uzunda örkən olmaz,
Bu necə ölkədir belə?

1996

DEYƏ

Bizə görə bu dünyanın
Ağası nə, nökrəri nə?
Cəhrəsinə, təkərinə
Sarınmışdıq "çörək" deyə.

Bölünmüşdük ağrıların
Ayığına, keflisinə,
Şeytanına, iblisinə
İnanmışdıq "mələk" deyə.

Kökəlmişdik, yekəlmişdik,
Darlıq edirdi Yer üzü.

üzük -
Yığışmışdıq bölək deyə.

Başımız işlə bişmədi,
Gözümüz yaşla qızmadı.
Heç kim bizi durğuzmadı,
Yıxılmışdıq ölək deyə.

Biləmmədik yıxan kimdi?
Sökülürdük, dağılırdıq,
Söyüşürdük, bağırırdıq,
Savaşırdıq bilək deyə.

Başımızda Göy - qaçaraq,
Ayağımızda - uçurum.
Üzümüzdən şırım-şırım
Axıb getdik "fələk" deyə.

Səbrimizə Yer xoş idi,
Göyə nə düşdü, bilmədik.
Qovdular da, çəkilmədik,
Getdik, bir də gələk deyə.

1995

Kündələdi zaman bizi,
Qəlbimizə daman bizi.
Buraxmayın, aman, bizi
Özümüzdən uzaqlara.

Haqqa çırpılmış qapırıq,
Çoxumuz balta sapırıq.
Başa qaxınc tək çatırıq
İzimizdən uzaqlara.

Kimdir orda keyfə

baxır?
Boğazında kəfən, baxır.
Unutduqmu Vətən baxır
Gözümüzdən uzaqlara?

1994

HİRLƏN, ALLAH EŞQİNƏ

Döyüşçülərimizə

Qalx mənim hünərimdən,
Sıçra mənim qanımdan.
Qılınca dön əlimdə,
Sıyrıl intiqamımdan.

Yar düşmənin bağrını,
Yuvasını tala keç.

Bağçasını, bağını

Tonqallara qala, keç.

Ayaqla, keç qəlbində
Mərhəməti, himməti.
Oyat şimşək təbində
İntiqamı, hiddəti.

Qisasçı ol, dönməz ol,
Vermə aman düşməyə.
Qeyrətindən sınımaz ol,
Kükrə, Allah eşqinə.

Hirslən, Allah eşqinə,
İçimizdə kütlüyə,
"Qorxaq" adlı itkiyə,
"Qaçqın" adlı kütləyə.

Hirslən, Allah eşqinə,
Tamah altda tələyə,

Şeytan izli mələyə,
Rüşvət üzlü kələyə.

O yurdunda qalanan
Yağı ocaqlarına,
Yağmalanan, talanan
Gəlin otaqlarına
Hirslən, Allah eşqinə.

İsməti tapdalanan,
Qisməti tapdalanan,
İzzəti tapdalanan,

Gəlininə, qızına
Hırlən, Allah eşqinə.

Hırlən, Allah eşqinə, -
Düşməninə düşmən ol.
Yumruqları daşdan ol,
Mərhəməti daşdan ol.
Hırlən, Allah eşqinə!

1993

ƏMR ELƏYİR KOMANDİR

Açıl mənim ümidimin qapısı,
Oyan bəxtim, dur ayağa, amandır.
Avtomatım əllərimdən yapışıb,
"Hücüm" deyə əmr eləyir komandır.

Sinə- sinə gədiklərə, yollara,
Od yağdıran o minomyot kimindir?
Gecə qara, qaya qara, yol qara,
"Hücüm" deyə əmr

eləyir komandır.

Sağ cinahım, sol cinahım - hücumda,
Şəhid qardaş, qalx ayağa, amandır.
Görürsən nə təlatümlər içində
"Hücum" deyər əmr eləyir komandır.

"Hücum" deyər əmr eləyir komandır,
Qarabağın "ağ gününə" irəli!
O, dağ deyil, mənim donmuş qanımdır,
Öz qanıma, öz dinimə, irəli!

1994

"QANLI ŞƏNBƏ" ŞERLƏRİ

I

Bu gündən bir daş qopdu,
Daşdan ağır nəydi ki?!
Bu daş boyda bir qorxu
Belimizi əydi, ah.

qopdu,
Yaşdan acı nəydi ki?!
O yaşın ağrısına
Fələk bizi qıydı, ah.

Bu ildən bir qış qopdu,
Qışdan kəskin nəydi ki?!
Bu qışın soyuğuydu
Bizi ağlar qoydu, ah.

II

Qara gündən gələn qar,
Üzün ağ olsun.
Soyuğuna söykənən
Sözün ağ olsun.

Sənə ağaran üzə
Yağa bilmədin.
Yağdın da, dost bilmədin,
Yağı bilmədin.

Qara gündən gələn qar,
Yolumdan yığış.
Vallahi, qəzəbliyəm,
Qolumdan yığış.

Sənin ağ yalanına
Büküldüm, bəsdı.
Sifətimə sillə tək

Qara gündən gələn qar,
Ağın-təsəlli.
Sən-uzaq ümiddəki
Yaxın təsəlli.

İçindəki zülməti
Görmüşəm daha.
Gərəyim də deyilsən,
Ölmüşəm daha,
Qara gündən gələn qar.

1996

XAÇMAZ

Xaçmaz "Qübbə"dən aşırılmış
tavadı-
üzü yuxarı.
İçində minbir milləti,
Minbir millətin minbir zilləti.

Qatar ayağına

çıxanları var,
Bazar ayağına çıxanları var.
Atları yəhərli saxlayar Xaçmaz,-
Hər gələn minər gedər,
Hər gedən minər gələr.
Dərdi - içində qıyma-qıyma.
Səbrinə gedən yollara düşüb
Yalvaran deyil,
yalmanan deyil.
Əyləndə də
əli belində əyilər.
Papağını gün də dələr,
güllə də.
Yol üstündə dursa da,
Yolvuran deyil Xaçmaz.
Yolvuranları;
Yolqıranları
Uzaq-uzaq diyarlardan gələr
Xaçmazın.
Dizinə söykəli üzündən kövrək,
Üzünə söykəli dizindən kövrək
Dərd bölüşdürəni yox Xaçmazın.

Oğullarından,
Qızlarından heç nə düşməz Xaçmaza.
Elə Xaçmazdan da
oğullarına,
qızlarına.

Özünün deyil

Əlləri çiçəkləməz,
qabarlayar.
Əməlləri baş alıb gedər
İşə-gücə,
zavoda, bazara, tarlaya.
Belə baladı Xaçmaz.
Atadı, anadı, qardaşdı,
Bacıdı, xaladı Xaçmaz.
Hayıma çatmasa da,
Payıma çatmasa da,
Üzü yoladı Xaçmaz.
Sərtəm, sərtliyim onundur,
Mərdəm, mərdliyim onundur.
Bir gün canımı istəsə,
üzündən keçən deyiləm.
Mənə balamsan deməsə,
ağrım alansan deməsə,
izindən keçən deyiləm...
Belə oğuldu Xaçmaz.
Həm sözünün ağasıdı,
Həm sözünə quldu Xaçmaz.

1996

LAÇIN

Bu dağ bu şəhərin tapıntısı?!
Bu şəhər bu dağın yapıncısı?
Ordan bir çay axır - qapıçımı?!

yaman yaraşır.

Küçələr - eləcə səflənib gedir,
Məhlələr gədikdə təklənib gedir,
Bu dağ bir şəhəri yüklənib gedir, -
Bu şəhər bu dağa yaman yaraşır.

Bu şəhər ümiddən, arzudan düşüb,
Çınqıdır, aşığın sazından düşüb.
Loğman təbiətin yazından düşüb,
Bu yaz bu şəhərə yaman yaraşır.

Evlər - qayalarla qoşa, - deyirəm,
Dolub dərələrə, daşar, - deyirəm.
Bu şəhər bu dağı aşar, - deyirəm, -
Bu daşqın bu dağa yaman yaraşır.

Qılıncı, qalxanı yox bu igidin,
Yoluna xoş üzlə çıx bu igidin,
Duyğuna, ruhuna yığ bu igidi, -
Xoş üz bu şəhərə yaman yaraşır.

Bu dağ bu şəhərin tapıntısını?!
Bu şəhər bu dağın yapıncısını?!
Ordan bir çay axır, - qapıçıldımı?!
Bu şəhər bu dağa yaman yaraşır.

1985

Bu türbənin tövbəsi yox,
Səbrində qarğalar ötür.

Əl öpməyə

növbəsi yox,
Əlini ağrılar öpür.

Hansı sirrinsə heykəli,
Dayanıb dərdə söykəli.
Dönüb taleyin təkəri,
Ömründən yağılar ötür.

Yolu karvandan üzülüb,
Ovsarda dəvəsi - ölü.
Qürubadır ömür yolu,
Bir dünya nağılı itir.

1995

Bütün ümidlərin

237

yolu,

Bütün igidlərin yolu,
Bütün cigitlərin yolu -
Qərbdən -Şərqə, Şərqdən - Qərbə.

Söküldü həsrət çəpəri,
Çəkildi sərvət çəpəri.
İndi də - qismət çəpəri -
Şərqdən - Qərbə, Qərbdən - Şərqə.

Biz bilirik nə çəkmişik,
Ər başına ləçəkmişik.
Hey tələsib gecikmişik,
Qərbdən -Şərqə, Şərqdən - Qərbə.

1992

Bir qoca ki gəncliyini ötürüb,
Əlli üstədən aşırıbdır əllini.
Ayaq altdan özülünü götürüb,
Çaşdırıbdır ağıllını, dəlini.

Nəyi vardı, nəyi yoxdu - özüymüş.
Çoxdu, azdı, azdı, çoxdu - özüymüş.
Çuxasının kürəyindən süzülmüş
Al qanıyla bəsləyir bir zəlini.

Səmənisə, Novruzu yalanmış,
Karvan-karvan dağı-düzü yalanmış.
"Ata" sözü, "ana" sözü yalanmış,
Qoşmaybmış öküzünü, kəlini.

Ulu-ulu öyüdləri yox imiş,
Dəli-dolu igidləri yox imiş.
Talış, lahıç hibridləri yox imiş,
Görməyibmiş əl üstündə əlini.

Qılınc, qalxan sözlərinə yad imiş,
Yağı, düşmənlərinə yad imiş.
Yurdun qala dizlərinə yad imiş,
Araz dərdi əyməyibmiş belini...

Ömrü boyu qurbətdə bəxt aradı,
Nə bəxtindən, nə ömründən yaradı.
Son nəfəsdə yad küləklər daradı
Bu qəribin təkəm-seyrək telini.

1982

Gəldim, elimə qarışam,
Özəcə gülümə qarışam,
Bir qart ölümə qarışam,
Düşəm anam qəbristanına.

Ağlayam qənim boyunca,
Gözümün yaşı doyunca.
Ömür qədəmin qoyunca
Özüm ənəm qəbristanına.

"Bir qarış" boşluğa dolan
Anam, salam, atam, salam.
Gəldim ki, sizinlə qalam,
Köçəm nənəm qəbristanına.

1993

BURDA HƏVƏS GÖRDÜM

Bu torpaq nə yaman tumar götürən,
Bu torpaq nə yaman ərəkəşyündür!
Sahmanı,
sığalı, ətiri ilə
Bu torpaq sevinir,
Bu torpaq gülür.
Sənin əllərinlə oxşanır deyə,
Əllərin zəhmətlə qoşadır deyə
Torpağın sevinci çırtlayır yenə.
Eləcə çiçəyi çırtlayıb gülür.
Əllərin ovduqca, sıgalladıqca
Torpağın elə bil sınır quluncu,
Torpağın əlindən düşür qılınçı.
Sənin o zəhmətdən xınalı əlin,
Şaxtadan, günəşdən tumarlı əlin
Torpağın dilini öyrənən olub...
Əlinin hünəri hopub canına,
Yoxsa bu torpaqda bu hünər hardan?! -
İlbəil ucalan zirvələr hardan?!
Bu qızıl payızın qızıl günündə
Burda həvəs gördüm -
qolu çirmalı.
Gördüm tarlalardan Günəş boylanır.

Firuzə Məmmədli

Bərəkət yükləri tıqlanıb gedir,
Tərəvəz yükləri tıqlanıb gedir...
Burda əllərinin sehrini duydum.
Qaldırdım gözümün üstünə qoydum, -
Torpaqda əlinin mehrini duydum.

1987

Obası - yad, elatı - yad,
Qəribə dərd-qəm də - qəhət.
Bu necə Dünyadı, Allah, -
Ölməyə Vətən də - qəhət.

Adam var ki, vaxt aparır,
Elə bilir baxt aparır.
Kimisi tac-taxt aparır,
Kiminə kəfən də - qəhət.

Həsreti - düşmən çəpəri,
Buğdasından qan cücərir.
Zaman - köç, məkan - köçəri,
Bu yoldan keçən də - qəhət.

1995

Bazar - evimin içində,
Evim bazarın içində,
Qaldım hasarı içində,
Qaçası yerim yox daha.

Çox tutdular, çox atdılar,
Dərd-səri çoxaltdılar.
Boğazımdan çıxartdılar,
Soyulası dərim yox daha.

Bu da mənim alın yazım -
Nə bir oğlum, nə bir qızım.
Bir özüməm, bir də dözüm,
Qəmim-kədərim yox daha.

1998

Qoynundan yağısı daşan,
Gözündən ağrısı daşan,
Cibindən oğrusu daşan
Bir zamana qul olmuşuq.

Çaşdırmışیق gümanları,
Ürəklərə damanları.
Qurutmuşuq ümmanları,
Damlalara gül olmuşuq.

Salışdırıb millətləri,
Oyatmışیق minnətləri.
Dağıtmışیق cənnətləri,
Cəhənnəmə yol olmuşuq.

1997

Kəsilməşdi güman yolu,
Yox idi bir inam yolu.
Nə uzunmuş iman yolu,
Səbrinə qurban gedərəm.

Bir qapı aç keçim daha,
Yolda qalan köçəm daha.
Görürsən ki, puçam daha,
Cəbrinə qurban gedərəm.

Yaratmışan, öz qulunam,
Yerdə qalası ölünəm.
Sal ayağına, yoluna,-
Qəbrinə qurban gedərəm.

Gözələmsə, camalınam,
Yaxşıyamsa, əməlinəm.
Ver ətəyini, əlinəm,
Əlinə qurban gedərəm.

1997

Gün düşdü üzümüzə,
Üzümüz çılın-çılpaq.
Gözlərimiz dipdiri,
Bizi birləşdir, Allah.

Dərdimiz üzə durdu.
Bizlə göz-gözə durdu.
Qorumağa bu yurdu,
Bizi birləşdir, Allah.

Biz ki ümman ummuruq,
Ölüyə can ummuruq.
Düy, elə bircə yumruq,
Bizi birləşdir, Allah.

1993

Sürülər yol boyu şişə çəkilir,
Bir kənd bir sağlığa başa çəkilir.
İştahlar təzədən daşa çəkilir,
Qeyrətlər əlinə daş almır niyə?

Körpülər uçulub, bərələr qalıb,
Gözümüz çərələ-çərələ qalıb.
Heyrətlər boylanıb bərələ qalıb,
Bu dolu anbarlar boşalmır niyə?

Kimdi bu sərvətə qıfıl vuranlar?
Daldada, bucaqda pusqu quranlar?
Arzu göyərdənlər, ümid qıranlar
Qırdığı ümidə tuş olmur niyə?

Hanı küyləyənlər, körükləyənlər?
Xalqı "qalx" adına hörükləyənlər?
Tankların altına sürükləyənlər
"Xalqın" hörüyünə qoşulmur niyə?

Bu yurdun üst qatı, alt qatı həmə.ən.
Papağı, ləçəyi, çarqatı həmə.ən,
Sovqatı həmə.əndir, ovqatı həmə.ən,
Niyə canımıza nuş olmur, niyə?

Çırtlayan çiçəkdir satqın anası,
Solur "igid" kimi adın anası.
Dilənir dünənin xatın anası,
Görən gözümüzdə yaş olmur niyə?

Bu yollar, bərələr daşqına düşüb,
Yurdsuza, işsizə, qaçqına düşüb.
Bəndələr Allahlıq eşqinə düşüb,
Ay Allah, göyündə daş olmur niyə?

1992

AÇ BAĞLANMIŞ GÖZLƏRİMİ...

A hirsini gilzli-gizli yeyənlər,
A səbrinə "gözlə-gözlə" deyənlər,
Deyiləsi sözüm çoxdu sizlərə.
"Sizdən qeyri kimim var ki?" deyənlər
İndi nifrət, indi oxdu gözlərə.

A görənlər, götürənlər gülənlər,
Axırını əvvəlcədən bilənlər,
A cəbhəsiz döyülənlər, döyənlər,
Silahlanın yaxşılara pislərə.

Silahlanın, baş aparsın hirsiniz,
Hələ-hələ cəbhələşmə öndədi.
Yaxşı-yaman, nəfsinizdə birsiniz,
Hələ nifrət qılıncınız qındadı.

Döngə-döngə həyat, ömür dilənən
Millət ilə iştirakınız yox sizin.
Üzünüzdən sübhə ümid dilənən
Baxışlarla görüşünüz yox sizin.

Nə tez uddu yaddaşınız, huşunuz
Ağrılara sinə gərən bu xalqı?
Perikmişdi onda dövlət quşunuz,
Qarşıdaydı,
Şuşa, Laçın, Daşaltı.

Dövlət quşu - xəyal quşu
uçuşda,

Satılası torpaq vardı, el vardı.
Nəfsinizdən vətənə də bu quşla
Düşmənin üçün keçid vardı, yol vardı.

Onda qışdı, onda yazdı, fərqi yox,
Bu küçələr onda cihad yoluydu.
Siz yayxanıb kürsülərə, dərdin yox,
Hökmünüzün, cibinizin quluyduz.

Nələr çaldı, nələr çapdı qüvvəniz -
İndi daha şübhə deyil, sirr deyil.
Xaricdədi övladınız, nəvəniz,
Vətən sizə türbə deyil, pır deyil.

Bölünmüşük əzilənə, əzənə,
Bölünmüşük, istəyimiz buymudu?
Vətən bizə -
boş qalası xəzinə,
Vətən sizə -
bir xəyanət oyunudu.

Qaçqınının taleyində zərbə çox,
Qaçmayanın hara qaçdı bəxti bəs?
Qaçqın da var...
Düşmənin ilə hərəkət yox,
Qaç-qaç necə çıxdı taxta bəs?

Uzun-uzun fəsilləri, illəri,
Bu hərəkət necə savaş imiş, hərəkət imiş?
Aç bağlanmış gözlərimi əllərim,
Aç tanıyım namərdimi, mərdimi.

Orda yasın burda toyu baxt deyil,
Bir vəhşətin meydan açan ağıdır.
Burda daha ağıl da bir haqq deyil,
Burda nadan, burda axmaq haqlıdır.

1995

"XƏBƏRLƏR" BÜLLETENİ

Ağrılı bir əldi, oyana bilmir,
İçində dərdinin sayını bilmir.
Bilmir, bu dünyaya yayıla bilmir
Ana fəryadından qanlı xəbərlər.

Niyə qara-qara qaynadı bu qan?
Niyə qaba-qaba kükrədi bu qan?
Laxladı, içində titrədi bu qan,
Odlu kağızlarda yandı "Xəbərlər".

Saxlaya bilmədi kinini niyə?
Dəyişdi donunu - dinini niyə?
Çeynədi səsinə,
ününü niyə?
BMT soraqlı,
andlı "Xəbərlər".

Gözüm, qulağımla qapandım dərdə,
Tapındım, yığışdım,
toplandım dərdə,
Qatlandım ağrıya, qatlandım dərdə,
Müjdə gətirmədi atlı xəbərlər.

Yonula-yonula yonqara döndüm,
Qalxıb zirvə-zirvə
səngərə döndüm.
Kənd-kənd, şəhər-şəhər tonqala döndüm,
Udquna-udquna dandı xəbərlər.

Fələkmi sürüyüb qəzaya çəkdi?
Neylədik, bu qədər cəza da çəkdik?
Bir gün ünvanları bəzəyəcəkm
Muşduluq "Xəbərlər", şanlı "Xəbərlər".

1993

KÖYLÜ QIZI GÜLARƏ

Dəsmalın qəm dəsmalı -
Düşdü özünlə Vətənin arasına
ayrılıq olub.
Gedər-gəlməz ayaqlarına sarına-sarına
götürüb apardı səni
körpələrin damdabaca qorxularına.
Qəlbinin sınıqlıq yarasına
ötən günlərinin
şəhdini-şirəsini sıxdıqca sıxdın.
Sən öz vicdanın önündə
saf çıxdın.
Əməllərin gələcəyinə
göz dağı olmamalıydı, ey qadın.
Sənin kişi iradən,
kişi inadın
ər kimi getdi
namərd üstünə.
Yatdın, özünündün,
qalxdın - cəmiyyətin.
Dişinlə-dırnağınla
qururdun onu.
Ona görə yox ki,
səni düşmən tutsun,
Özünü sənin kimi canıyananlardan
"təmizləsin".
Nə yaxşı ki, bu gün
şəklinin gözüne

düz baxa bilirik...
Bəli, biz yeri gələndə
gülləni,
yeri gələndə
gözümüzü
sıxa bilirik
qəlbimizə.

1988

QƏLƏMİNDƏN ALIŞANLAR

*İlk azərbaycanlı rəssam qadın
Qeysər Kaşıyevaya*

O bizim alınımıza
əlini də qoya bilərdi,
qəlbini də.
Amma alınımızı
əlinə çəkdi, qəlbinə çəkdi,
Sonra qəlbini qələminə çəkib,
özümüzü,
Özümüzdə alınımızı, qəlbimizi çəkdi.
Onun qələmindən sonra
biz bir az da gözəlləşdik.
Lakin
hürkütdü bizi
bu kamillik,
bu gözəllik.
Biz də hürkütməyi bacarırdıq;
özü də necə!
Bir də gözünü açıb
özünü
məhkumlar və
məhrumlar sırasında addımlayan gördü
uzaq-uzaq ellərə.
Qum səhralarından keçdi -
quma çəkdi bizi.
Qar düzlərindən keçdi -

qara çəkdi bizi.
O unutmadı bizim alnımızı, qəlbimizi.
Neçə illər sonra
bizi çəkən qələminə
söykənə-söykənə
qayıdıb gəldi Vətənə.
Gəldi atasız-anasız yetimlərin
alnını və qəlbini
oxşamağa,
əzizləməyə.
Biz qayıdıb yenidən
onu tapınca,
heç kəsi incitməmiş,
heç kəsdən inciməmiş
bir övliya ilə rastlaşınca
içimiz quru budaq kimi
xıncım-xıncım oldu.
Əlimizi atıb
qəlbimizi axtardıq içimizdə.
Fəqət qəlbimizi
içimizdə yox,
onun çəkdiklərində tapdıq.
(O bizi necə də sevirmiş!)
Bizə təkcə ovcumuzu
alnımıza çırpıb
ayılmaq qalırdı.

1988

XOCALI

Bu qəmin göz yaşı mənəm,
Sinəsində daşı mənəm.
Bu fəryadın saçı mənəm,
Döşənmişəm yollarına.

Uzağıdı əlin mənə,
Güvənirdi elin mənə.
Məscidlərin qənim mənə, -
Girəmmədim qollarına.

Ölüm, üzüsulu gedim,
Bu qayıtmaz yolu gedim.
İsmət gedib, Alı gedib,
Yol düşüb oğullarından.

1993.

KİM YAMADI

Bu bazarı bu bəşərin
Qismətinə kim yamadı?
Bu silləni bu şəhərin
Sifətinə kim yamadı?

Kim yamadı bu gedişə
Bu sürüşən ayaqları,
Bu qırışan yanaqları,
Bu irişən dodaqları?

Harda keçdi bu məktəbi
Bu bədənəmlə sövdələşmə,-
Bir gödənə sövdələşmə,
Bir vətənə sövdələşmə?

Orda dəbdə mal bazarı,
Burda - dəbdə yal bazarı.
Yoxmu həya, ar bazarı
Bu zamanın, bu məkanın?

O xaricə gedən - bazar,
Bu xaricdən gələn - bazar.
O bədənə gödən - bazar,
Bu gödənə bədən -bazar...

Hər biri bir başqa bəla,
Hər biri bir başqa azar.

Bu silləni bu şəhərin
Sifətinə kim yamadı?
Bu ləkəni bu gözəlin
İsmətinə kim yamadı?

2000

HƏLƏ BİLİNMƏYİR

Hələ bilinməyir gələcək kimin,
Hələ bilinməyir keçmiş kimindi.
Kimin ölüsüyük beləcə, kimin?
Kimin dirisinə eşilir kəndir?

Kimin boğazının hələqəsidir o,
Asılıb tanrının qəzəbi kimi.
Hansı qasırğanın dalğasıdır o,
Gəlir insanlığın əzabı kimi.

Təzə fəlakətlər boylanıb gəlir
Torpaqdan, havadan, oddan, həm sudan.
Dörd ünsür yuxudan oyanıb gəlir,
Gəlir əzab verə, gəlir ovuda.

Gəlir, nifrətlərin rəngi - qapqara,
Gəlir, sevgilərin dilində qıl.
Geyir ağ əlcəyi zənci - qapqara,
Qara maskalı ağ - gəlişi qəfil.

Yaradan yetəmmir öldürəninə,
Dağıdır bir ucdan, sökür bir ucdan.
Bəşər bir kəfəndir öldürəninə,
Öldürür bir ucdan, bükür bir ucdan.

Qəbristan yeriir şəhərlər üstə,
İntiqam qışqırır məzar daşları.
Şər aşır sərhədlər, çəpərlər üstən,
Yağır zirvələrdən qəzəb daşları.

Zülmün, səfalətin küçələrində
Mərhəmət əl açıb dilənir daha.
Şübhələr, qorxular açar yerindən
İzləyir gedəni, gələni daha.

Səxavət, ləyaqət - gözükölgəli,
Harınlıq - gözündə mənəmlik gəzir.
Haqq yazı bilməyir haqlının əli, -
Üstündə haqsızın qələmi gəzir.

Yaddaşa çökəni yaddaş eşitmir,
Dərdə açılıbdır qulaqlar daha.
Qardaşın hayına qardaş yetişmir,
Yadları doyurur yalaqlar daha.

Hələ bilinməyir gələcək kimin,
Hələ bilinməyir keçmiş kimindi.
Kimin ölüsüyük beləcə, kimin?
Kimin dirisinə eşilir kəndir?

2000

Harınlayıb bu çəlçəpər,
Daşından buynuz göyərir.
Çöküb dibinə bir təpə,
Başında donuz göyərir.

Çöküb dibinə kənd-kəsək,
Od-ocağı - quru təzək.
Yavanlığı gəlib gözə,
Çörəyində duz göyərir.

Üzü astdan sıyrılıb,
Uçuq hasardan sıyrılıb.
El-oba vardan sıyrılıb,
Təknəsində toz göyərir.

2000

Bağa baxan, bağda nə var?
Bal tutan barmaqda nə var?
Düzdə nə var, dağda nə var
Quru adından qayıdır.

Üzülübdür zamanından,
Kəsilibdir amanından,
Əkin-biçin samanından,
Çəmən otundan qayıdır.

Tüstüsünə kor olduğum,
İstisinə qor olduğum,
Yanıb-yanıb qovrulduğum
Ocaq odundan qayıdır.

2000

BU VƏTƏN ÜÇÜN

Təkcə özlərinə gün ağlayanlar,
Şöhrət ağlayanlar, yön ağlayanlar,
Həsədə, həsrətə kin ağlayanlar,
Deyin, neyləmişiz bu Vətən üçün?

Biznesmen qardaşlar, vəkil bacılar,
Bəzəkli, bəzəksiz, "şəkil" bacılar,
Müəllim bacılar, həkim bacılar,
Bəs siz neyləmişiz bu Vətən üçün?

A can bəsləyənlər, qapazaltılar,
Palazarasılar, qotazaltılar,
A "Mercedes-Bens"lər, a "VAZ-6"lar,
Deyin, neyləmişiz bu Vətən üçün?

Siz də, a özünü dolandıranlar,
Yaraya duz töküb hovlandıranlar,
A suyu lap başdan bulandıranlar,
Axı neyləmişiz bu Vətən üçün?

Etdiyiniz bumu, Qarabağ gedib?
Ölümün qoynuna neçə sağ gedib.
Verilən vədlər mayallaq gedib,
Deyin, neyləmişiz bu Vətən üçün?

Talanan sərvətin qulduru həmə.ən.
Satqını, qatili, qırqırı həmə.ən.
Fağırı, yolçusu, dılğırı həmə.ən,
Axı neyləmişiz bu Vətən üçün?

Bu xalqın köpüyü xıltı üzdədir,
Atıb-tutduğunun qulpu üzdədir.
Cibkəsən, başkəsən, quldur üzdədir,
Axı neyləmisiz bu Vətən üçün?

Başını qaldırmaz boynuyəhərlər,
Yetiklər at deyil, qoyunu yəhərlər.
A zurna-qavallı, toylu yəhərlər,
Bəs siz neyləmisiz bu Vətən üçün?

2001

MİLLƏTİN

Seçilmişlərə

Sən adında, adı səndə daşınar,
Dərdlərinə dursan yiyə millətin.
Sevgisindən "doydum" deyən olmayıb
Hər sözünə alqış deyən millətin.

Ətək səndən, əl millətdən, üz haqdan,
Sevgisini əldə çıraq gəz, axtar.
Ağ günləri diş ağardır uzaqdan
Ağ çıxarıb, qara geyən millətin.

Qop özündən, başqa cildə, fəndə gəl,
Tanımağa öz xalqını kəndə gəl.
Millət səni ucaldıbdı, sən də gəl,
Əzizin tək qaldır göyə milləti.

Yasaq qoyma bu haraya, dada çat,
Yan övlada, yan anaya ataca.
Töhməti də yenə sənə çatacaq
Dərd əlindən dizə döyən millətin.

Zirvədəsən, bir ətəyə əyl, bax,
Bu yer, bu yurd sən gördüyün deyil, bax.
Körpələri "çörək, çörək" deyir, bax,
Qışdan yazə ələf yeyən millətin.

Aylar, illər döyür çadır gözünü,
Gözləməyə hələ çatır dözümlü.

Ər aparmaz, şəər aparar qızını
Qamətini çadır əyən millətin.

Çərtilibdi ağrıları qan kimi,
Nə boşlayır, nə də çıxır can kimi.
Dərdlərinin deyim sənə hankını
Qayğıya yad, dərdə həyan millətin?

Ortağın şöhrətinin, adının,
Seçmələmə doğmasını, yadını.
Çapırsansa minib şöhrət atını,
Qeyrəti ol sənə öyən millətin.

2002

MÜBARƏK

*Xalçaçı bacılarım Tahirə və
Fəxriyyə üçün*

Nə tez çıxdın bu dünyanı gəzməyə,
Çəmənləri istəyincə düzməyə?!
Ürəyində ürəyini gözləyən
Hər sap üçün cümlələrin mübarək!

Söz demədim, söz toxunar qəlbinə,
Hana üstə gərəkdir ki, əl dinə.
Nə yaratsan, yadigardı xalqına -
Təzə-təzə ilmələrin mübarək!

Bu rənglərin istisində yanmışam,
O butalar, qönçələrlə tanışam.
Hər naxışı min çalarda danışan
Şirin-şirin kəlmələrin mübarək!

Xalıdımı, çəməndimi əkdin,
Arğacdımı, kamandımı çəkdiyin?!
Qarşısında əyilib diz çökdüyün
İşıqların, kölgələrin mübarək!

O nəğmənin harayı nə, hayı nə, -
Hər nağıldan bir sap düşüb payına.
Bu dördguşə dünyasında ayılan
İqlim-iqlim ölkələrin mübarək!

1979

KƏNDDƏ QIŞ

Ətrafı qar basar, qəlbi intizar,
Bir qonaq sədası tutar dünyanı.
Yolunu gözlərdən başlayar yollar,
Sükut elə bil ki, udar dünyanı.

Evlərə yaraşar sırsıra saçaq,
Evləri göylərdən asar tüstülər.
Bir qadın əlilə alışan ocaq
Bir kişi qəlbində işığa dönər.

Sıyrılsa üfüqdən bir ulduz kimi,
Sükut dənizini yarar yolçular.
Köhnə ləpirləri köhnə dost kimi
Tənha sahillərdə arar yolçular.

Çöl-bayır bir evə sığışar yenə,
Nağıl çuvalları bir-bir sökülər.
Yollar yorğunluğu çəkər üstünə,
Axşamın gözündə yuxu mürğülər.

Babalar sandıq tək açar keçmiş,ı
Nəvələr - gözündə köz dənə-dənə.
Tökülər ortaya bayram kışmış,ı
Gecəni nağılla əyirər nənə.

1972

XATIN

"Xatın" - qadın deməkdir,
"Xatın" - xanım deməkdir,
Xatın - qırılan görüş,
Xatın - qırılan ömür,
Xatın yanan ürəkdir.

"Xatın" kəndi haçan düşüb bu yerə?
Bu torpağa neçə rişə atıbdır?
Burda sevinc bir də çətin göyərə-
Burda xanım, burda xatın yatıbdır...

Açılmır bu kəndin səhəri çoxdan,
Sürünün həsrəti düzlərə qalıb.
Kömürə dönübdür orda bir çoban,
Çomağı közərə-közərə qalıb.

Budur, bir oğlan da görüş yerində
Yeniyetmə eşqinin boynunu büküb.
Küsüb mü dünyadan toylar-düyünlər -
Onun qismətinə heykəllik düşüb?

Orda
baş tutmayan görüşə -
vida,
Burda
baş tutmayan gülüşə
vida...
Durub yol üstündə o vəfasız da,
Onun da bəxtinə heykəllik düşüb.

"Xatın" hopub "Xatın" kömüb bu yerə,
Bu torpağa "Xatın" rişə atıbdır.
Burda sevinc, şadlıq çətin göyərər, -
Burda xanım, burda xatın yatıbdır.

1975

"QIZ HÖRÜYÜ" ŞƏLALƏSİ

Kabarda-Balkar əfsanəsi

Bu qız belə hörüklüymüş, heç demə,
Bu qız elə görümlüymüş, heç demə.
Bir igidə deyikliymiş heç demə,
Deyiklisi bir xatirə daşıydı.

Bu qayada o qız təkdi hər səhər,
Yollar boyu ümid əkdı hər səhər.
Hörüyündən bir tük çəkdi hər səhər, -
Çaya saldı - bu dünyaya daşındı.

İllər yağdı gözlərinin oduna,
İllər yağdı yuvasına, yurduna.
İllər yağdı ünvanına, adına -
Qız - eşqinə sədaqətlə yaşadı.

O igidi dava uddu, - dedilər,
İndi torpaq, indi otdur, - dedilər.
Bəs deyilmi, yaşın ötdü, - dedilər.
Pıçıldadı - susun, axı eşidir.

O, beləcə qaya üstə qayaydı,
Fələk bir gün ona məhəl qoyaydı.
Gözlərini sevinc yaşı yuyaydı -
Deyəydi ki, qadınlığın işidi.

Bir gün gəlir -
qayada qız görünmür.

Əvəzində -
Bir şəlalə asılmışdı - hörükdü.
Dağ kəli də baxdı, baxdı, - döyükdü,
Bu ağılıqdan, şəffaflıqdan üşüdü.

O hörüklər bu yollara sarındı.
Hər gün səhər yellərilə darandı.
Beləcə də "Qız hörüyü" yarandı -
Dedilər ki, o bir qızın eşqidir.

1979

İNTİQAM QIŞQIRSIN
YUMRUQLARINIZ

Qardaşlar, bacılar, ayılın daha,
Çıxıb adamlığın zayıllı daha.
Tətiyə nifrətlər qoyulub daha,
"İntiqam" qışqırır dözümlü sədləri,
Sökün sərhədləri, yıxın hədləri!

Hər gözdən bir quduz hədə boylanır,
Hər ağa içindən gədə boylanır.
Tərpəndin, dörd yandan xata boylanır,
Qana susayanı tanıyın daha,
Zülmə üsyanı tanıyın daha.

Nədən birinə od,
birinə tüstü?
Kim kimdən artıqdır,
kim kimdən üstün?
Ayılın, tanıyın düşməni, dostu.
Yolun içinizdə bitən qanqalı,
Daha nə ar qalıb, nə vicdan qalıb.

Tapdanan haqqınız ayıltmayırsa,
Danılan adınız ayıltmayırsa,
"Yeddinci qatınız" ayıltmayırsa,
Sizi ayıldammaz
fələk də, balam,
Elə çırpınarsız
bələkdə, balam.

Vətən sərhəd-sərhəd kiçilir, qalxın!
Hörümçək bağladı içiniz, qalxın!
Duzladı qolunuz-qıçınız, qalxın!
Qoy "üsyən" qışqırsın yumruqlarınız!
İntiqam qışqırsın yumruqlarınız!

1988

PİRBƏHYƏ DAĞI

Qubanın sağ əlində bir çalmasız dağ var,
Zaman-zaman babalardan qalıb yadigar.
Səcdəsinə gəlir hər il cavan-ixtiyar,
Yollarına çətir tutmuş meyvə budağı -
Pirbəhyə dağı.

Çiçəklikdir, meyvəlikdir dövləti-varı,
Şırıl-şırıl axıb gedən buz bulaqların
Dili - dadlı bir nəğmənin doğma xalları.
Nügədinin sinəsində qızıl sancağı -
Pirbəhyə dağı.

Mehman olub, buz hovuzda çimməsən - günah,
Ceyran gördün, ovçusansa dönməsən - günah.
Şirin sözlü məclisində dinməsən - günah.
Sağlamlığın, gözəlliyin sönməz çırağı -
Pirbəhyə dağı.

Əlindəki qızıl təknə - şərbət camımı?!
Təknədəki suyun tamı - zəməm tamımı?!
Qoy yandırım sinəsində ömür şamımı.
Naz-nemətlə qarşılayır gələn qonağı
Pirbəhyə dağı.

1971

QIZBƏNÖVŞƏ

Şahdağının ayağına sərilibdir xalı kimi.
Hər bulağı - yaşıl meşə yanağının xalı kimi.
Başı üstə ağ buludlar dolanır ağ şalı kimi
Bizim meşənin - Qızbənövşənin.

Uşaqılıqdan ləpir-ləpir sərilmişəm bu torpağa,
Dolanmışam, ömür-ömür sarılmışam bu torpağa.
Qərarım yox başqa yerdə, vurulmuşam bu torpağa,
Bizim meşəyə - Qızbənövşəyə.

Səxavəti, ədaləti qəlbim kimdən alıb mənim?
Şirələnmiş meyvəsinin düşməsindən alıb mənim.
Baxışlarım qaynarlığı çeşməsindən alıb mənim
Bizim meşənin - Qızbənövşənin.

1971

SALAM, AMAZONKALAR

Döyüşçü qızlarımız üçün

Salam, Amazonkalar!
Salam, ay igidlər, salam, a qızlar!
A qeyrət, a namus, a mərdlik, salam!
Ürəyim sinəmdən göyərdi salam!
Qoyun əlinizi səbrimin üstə,
Doğrayın, öldürün,
Qəbrimin üstə
İntiqam zirehli bir qız göyərdin,
Amazonkalar!
Sizin qanınızı gəzdim qanımda,
Qaynadım qanımda, əsdim qanımda.
Ulu xatınımdan, ulu anamdan
Doğulan övladım, qardaşım, salam!
Axan qanım salam, göz yaşım, salam!
Gəldim keçmişimə, diz üstə gəldim,
Oğul kişilərdən izinsiz gəldim.
Gəldim ki, doğulum qeyrətinizdən,
Düşməni ovlamağı öyrənmişizdən,
Yağı doğramağı öyrənmişizdən.
Salam, Amazonkam,
Qəlbimdəki sərkərdəm, salam!
Sən mənim hirsimdən göyərdin, salam!
Açın əlinizi Amazonkalar,
Gülləyə, patrona,
tufəngə dönüm,

Səbrimdən fısqıran fışəngə dönüm.
Mən özüm deyiləm başqayam daha,
Qopdu dözümümdən daş-qaya daha.
Salam, igid qızlar - Amazonkalar!...

1990

KƏNDİMİZ

Təzə atıb üstündəki yorğanı,
Təzə çıxıb tonqallardan kəndimiz.
Tarlaları şırım-şırım doğranıb,
Bağçalanıb sıgallardan kəndimiz.

Sən adında mənaya bax, "can əxi" ...
"Əxi"lərin yadigarı Şamaxı,
Bəlkə sən bir parçandır Canaxır...
Bəlkə qopub nağıllardan kəndimiz.

Hünərindən söz açılsa, sözü var,
Yarışanlar cərgəsində özü var.
Beşilliyin zirvəsində gözü var -
Qeyrət görüb oğullardan kəndimiz.

1975

İLK BAHAR

Yuyub əl-üzünü qışın qarında,
Yumşalar, ovular indi tarlalar.
Bağda, ağacların budaqlarında
Tumurcuq içindən püskürər bahar.

Təzəcə din vuran tər bənövşəni
Əyilib astaca üzməyin gələr.
Qışdan silkələnib çıxan meşəni
Elə hey gözdikcə gəzməyin gələr.

Bir şey qalmasa da qışın köçündən,
Hərdən şaxta-sazaq izləyər səni.
Qalxıb quzulamış torpaq içindən
Bir yeni dirçəliş gözləyər səni.

Təzəcə şumlanan torpaq üstünə
Kəndin ləpirləri tökülər indi.
Zərif şırımlanan tarlaya yenə
Xırdaca toxumlar səpilər indi.

Yuyub əl-üzünü qışın qarında,
Yumşalar, ovular indi tarlalar.
Bağda,
ağacların budaqlarında
Tumurcuq içindən püskürər bahar.

1967

MƏNİM KÖRPƏLİYİMDƏN

Sirli-soraqlıydı o günlərimiz,
O günlər qadalı-xatalı idi.
Yetim böyüyürdü yüz minlərimiz,
Birimiz atalı-analı idik.

Seləmi, suyamı dönmüşdü insan -
Aramsız bir axın...
Axırdı Şərqə.
Qurtulub alovdan,
qurtulub oddan,
Ukrayna gəlirdi -
Qucaqda körpə.

Ukrayna gəlirdi marağımıza -
Baxışlar, sədalar -
Ukrayna dərdli.
Neft üzünə həsrət çırağımız da
"Voyna" yaralıydı, "Voyna" dərdli...

...O günlərdən bir də yadımda qalıb
Al bayraqlı bir yaz, lələli bir düz.
Bir bayram süfrəsi, bir də çal-çağır,
Bir də bağ başında kəsilən öküz.

1976

AZƏRBAYCAN OD İÇİNDƏ

Ağrıların nəğməsi yox, nağılı yoxdu,
Ağların əvvəli yox, axırı yoxdu.
İnsaflısı, imanlısı, fağırı yoxdu,
Düşmənlə düşmənlə oğlu düşməndi, qardaş.

Min il yeyə çörəyini, içə suyunu,
Ayağının altındaca qazar quyunu.
Min hiyləsi, min fəsadı, min bir oyunu
Bir qazanda qaynayandı, bişəndi, qardaş.

Gözündəcə yuyulandı, ütülənəndi,
Gizli-gizli hərislənən, itilənəndi.
Alçalandı, yüksələndi; - ikilənəndi,
Cilddən-cildə, rəngdən-rəngə düşəndi, qardaş.

Meydanlarda at oynadan ər addımı yox,
Goreşəndi, insanlıqda bir addımı yox.
Türkün təkcə ünvanını, soyadını yox,
Məzarında külünü də eşəndi, qardaş.

Mənim daha nağıllara gümanım azdı,
Qoğallara, sıgallara gümanım azdı.
Arxa duran oğullara gümanım azdı,
Danışdıqca dərdim başdan aşandı, qardaş.

Ərşə bülənd ahım daha, amanım daha,
Vurub qırdım haqqın qara dabanın daha.
Aslanı da tülküləşib zamanın daha,
Himləşməyə-cimləşməyə qurşandı, qardaş.

Lənət olsun quldurlara dil verənlərə,
Qatillərə məqsədində yol verənlərə.
Erməniyə yalaq verən, yal verənlərə
Azərbaycan od içində köyşəndi, qardaş.

1992

BƏLKƏ QAYITMAZDIM...

"Yol dəftəri"ndən

Ayağım altında qapqara torpaq,
Qonağam,
bu yerə təzə düşmüşəm.
Ətrafım - çilçıraq,
qəlbim - çilçıraq;
Burda bir əbədi yaza düşmüşəm.

Hardan sıralanıb bu dağlar belə?
Nəğmələr - şələlə,
sular - şələlə.
Çeqem ürəyimdə çağlayır hələ;
Yoldayam, deyəsən izə düşmüşəm.

Dağları meşələr bağbanlaşdırıb,
Çiçəklər, çeşmələr loğmanlaşdırıb.
Məni bu guşələr doğmalaşdırıb -
Bəlkə qayıtmazdım, üzə düşmüşəm.

1979

Nalçık.

YAŞIN SAĞ OLSUN, DÜNYA

Çökmüşəm ömrünün şirinliyinə,
Dünənə övladam, sabaha ana.
O isə - mənimlə çiyin-çiyinə,
O isə - mənimlə daban-dabana.

DÜNYAM

Çökmüşəm ömrünün şirinliyinə,
Dünənə övladam, sabaha ana.
O isə - mənimlə çiyin-çiyinə,
O isə mənimlə daban-dabana.

Səsinə, sözünə həsrət kimiyəm,
Oduna, közünə həsəd kimiyəm.
Bir misra ümiddə təzə kimiyəm,
Bir misra arzuda hələ gümanam.

Göyləri üstümdən sökhasökdədir,
Topağı çiyimə çökhaçökdədir.
Elə dartmadadır, çəkhaçəkdədir
Pələngi - bir yana, şiri - bir yana.

Özümü ağa da, kölə də billəm,
Qismətim nədir ki, bölə də billəm.
Bir qəfil günündə ölə də billəm,
Mən şirə, pələngə qarşıduranam.

Mən şirə, pələngə qarşıduranam,
Bir vaxt enəsiyəm dərinliyinə.
Bu dünya - mənimlə daban-dabana,
Bu dünya mənimlə çiyin-çiyinə.

Əllərim əlində yanan köz olub,
İzlərim yolunda itən iz olub.
Hara dönmüşəmsə, mənə göz olub,
Harda dayanmışam - məndən deyinə.

Nə qədər ilim var - gələ qabaqdan,
Dovşanlar arxada, tələ qabaqda.
Arazlar, Livanlar - hələ qabaqda,
Mənsə odu qoyub, külü geyənəm.

Ən uzaq baxışım niyə qayıdar? -
Həsərət vüqarını əyər - qayıdar.
Sərhəd dirəyinə dəyər - qayıdar,
Dəyər iradəmin əsirliyinə.

Dəyər iradəmin əsirliyinə,
Mən şirə, pələngə qarşıduranam.
Odur ki, - mənimlə çiyin-çiyinə,
Odur ki, - mənimlə daban-dabana.

1983

NARAHAT DÜNYAM MƏNİM

Çiçəkləri, arıları - yalançı,
Düşüb əsrin qarğısına bu dünya.
Həzləri, ağrıları - yalançı,
Qohum çıxıb yağısına bu dünya.

Yaxa cırır, əsəblərin şıltağı,
Qəzəb üstə yallı gedir küçələr.
Əlbəyaxa -
qəddarlıqla yumşaqıq,
Əlbəyaxa -
gündüzlərlə gecələr.

Hədə-qorxu orbit boyu düzülüb,
Raketlər də körpələr tək oxşanır.
Taxtapuşlar göyə dikib gözünü;
"Ulduzları sökməsələr yaxşıdır".

Bu küçələr hiddət geyib əyninə,
Bu küçələr nifrətində yanası.
Meridianlar gedir çiyin-çiyinə;
Yumruqlanır Yer üzünün səması.

İşsizliyi, yurdsuzluğu az imiş,
Qorxu, kədər hərbə qarşı saç yolur.
Dalğa-dalğa tələb imiş, söz imiş,
Bu küçələr qırma-qırma daş olur.

Bu gecələr sürmə-sürmə göz olur,
Yata bilmir pəncərələr, döngələr.

Dan yerində Günəş erkən göz olur, -
Gözlərinə inanmayır ölkələr.

Göy üzünün ulduzları heyətdə,
Söz dodaqda, əl çənədə -
qışlayıb.
İnsandımı -
bu adda, bu qeyrətdə,
Barmağını öz məhvinə tuşlayıb?!

1985

ÖMÜRLÜK

Bu torpağın gözaltısı bizmişik,
Bilməmişik, gözü üstə gəzməmişik.
Soyuğundan, şaxtasından bezmişik, -
Ocağına sığınmışıq ömürlük.

Tarixlərin harayıdır izləri,
Sevinc imiş, kədər imiş həzləri.
Sıxcalayıb, boğmalayıb bizləri, -
Bucağına sığınmışıq ömürlük.

Baharına, çiçəyinə and içib,
Gözəlinə, göyçəyinə and içib,
Əlimizdə çörəyinə and içib, -
Aclığına sığınmışıq ömürlük.

Bu torpağı qan içində boğan - biz;
Dərman olub, əsəbinə yağan - biz;
Dağlarını, düzlərini sağan - biz...
Acığına sığınmışıq ömürlük.

1984

AZADLIQ YOLLARINDA

*Dünyanın azadlıq uğrunda
mübarizəyə qoşulan gənclərinə*

Nə yatmısan bu torpağa baş qoyub? -
Qalx, əlinin qabarını ovuşdur.
Bu divara kim bir xırda daş qoyub,
Azadlığın qalasına qovuşub.

Ağlamasın səmindəki inilti,
Ağlamasın üzündəki cəsarət.
Bu dünyada milyon ildi, min ildi
Azadlıq var -
qollarında əsarət.

Azadlıq var -
yollarında qan-qada,
İtəni kim, batanı kim -
bilinmir.
Azadlıq var - məzəndəsi çox baha, -
Alanı kim, satanı kim -
bilinmir.

Zaman belə tamahlara dözəmməz,
Sıyrıl müti dünənindən
dözümün.
Mənim səbrim
"sabah"lara dözəmməz,
Mənim səbrim didib-tökər özünü.

Nə yatmısan bu torpağa baş qoyub,
Qalx, əlinin qabarını ovuşdur.
Bu divara kim bir xırda daş qoyub,
Azadlığın qalasına qovuşub.

1982

Bu dünyanın sabahları var imiş,
Ulduz dolu tabaqları var imiş,
Nə ki, nə ki günahları var imiş
Gəlib mənim yollarıma döşəndi.

Gözüm üstdə kölgəm idi, susurdu.
Ürəyimdə sevgim idi, susurdu.
Bir mən idim, bir qəm idi, susurdu,
Nə özümdən, nə də qəmdən üşəndim.

Ümidimin çiçək açan çağında,
Sevincimin aşıb-daşan çağında,
Bəxtin mənlə hesablaşan çağında
Yenə kağız, yenə qələm qurşandım.

Axır yenə ağrılarım oyandı, -
Yaxınlarım, yağılarım oyandı.
Laylalarım, ağılarım oyandı,
Sözə, səsə parçalandım, yaşandım.

Ümidinə süründüyüm dünyanın,
İşığına büründüyüm dünyanın,
Sabahında göründüyüm dünyanın
Dodağında misra-misra oxşandım.

1984

HAYANDAN SIZIR BU İŞIQ

Üzümdə-gözümdə - kölgələr dönük,
Torpaqda, havada bölgülər - dönük.
Uluslar, obalar, ölkələr - dönük,
Bu işiq hayandan sızır görəsən?

Birdən bu işığın rəngi dəyişdi,
Birdən bu işığın zülməti artdı.
O zirək hakimin əngi dəyişdi,
Bu zülmət xalının ilməsi artdı.

Genəldi bu ilmə ilgəyə döndü,
Asıldı dünyanın dar ağacından.
Dirilər diriykən kölgəyə döndü,
Ölülər təzədən öldü acından.

Sevinclər bir yolluq ölmək istədi,
Dönmək istəmədi köçü dünyanın.
Birdən sevgisini bölmək istədi,
Boşaldı qovuq tək içi dünyanın.

Bezib üzlərdəki ağrı-acıdan,
Döndü mələklərə, körpələr uçdu.
Beşiklər, bələklər qaldı açılı,
Ömürdən-ömürə körpülər uçdu.

Açıldı zindanı əzabların da,
Dəhşətin divləri tutdu bəşəri.
İçlərdən kükrəyən qəzəblərin də
Hiddəti, hikkəsi uddu bəşəri.

Dünya xoşlayammır gözütoxluğu,
Birdən ac ümidlər qılınca çapdı,
Birdən o ağanı "yedi" öz qulu,
Çırpdı bu harını, ölünəcə çırpdı...

Bu işıq hayandan sızır görəsən?
Bu isti hayandan isinə bilir?
O çənə toxluqdan qızıb görəsən!
Qısılib o tində hirsinə biri.

...Bəlkə bu yazının günahı yoxdur,
Yazıb taleyimə gətirdim nahaq.
İlahi, zalımın Allahı yoxdur, -
Onu yolum üstə bitirdin nahaq...

Bu işıq hayandan sızır görəsən?

1992

A DÜNYA

Bu bir həqiqətdir, bu bir yuxudur,
Qəlbimi, hissimi didir, dağdır.
Bu gün ömrün özü mənə yağdır,
Yağdır peymanın, əhdin, a dünya.

Atılan daşlardan qalaya döndüm,
Çəkilən sədlərdən haraya döndüm.
Bu yaşda, dözümdə bəlaya döndüm,
Qisas yaddaşına çökdüm, a dünya.

Sümsüyü - sürüylə artdığının da,
Gördüm qismətlərə ortağını da,
Əsirgə bir ovuc torpağını da,
Əsirgə, ahımdan çəkin, a dünya.

Tale təpiyinə dözümlü canım,
İnamdan, ümiddən hüznü canım,
Didildi, əzildi, üzüldü canım,
Oldu ən çəkilməz yükün, a dünya.

Mən belə sərtliyin qəm sapandıyam,
Haqqım bir yandadır, mən bir yandayam.
Babamın, nənəmin miras andıyam,
Mənəm öz andıma düyün, a dünya.

1988

MƏN DÜNYANIN
AĞRISINA ÜNVANAM...

Əyərimiz, əskiyimiz ələndi,
Dəyərimiz tarazlandı çıxdaşa.
Milyonçumuz, milyardçımız - dilənçi,
Dilənçimiz - içimizdə çaxnaşır.

Məzəndəsi indi kimə əl verir?
Bu bazarın basılmadı əyləci.
Tərəzisi bu sövdəsiz alverin
Hər nə çəkdi, bizi pərsəng eylədi.

Canımızda - bir əsrin səs-küyü,
Bir tabutda yataşıyıq baş-ayaq.
İtkimizə, ağrımıza əsnəyib,
Səbrimizə daş yamayaq, daş qoyaq.

Kim göyərtədi bu qədəmi ağır?
Çiyinimizi yəhərlədi yükümüz.
Bizi haqqın çək-çeviri çağırır,
İmkanımız baxır boynubükülü.

İmanımız qalanıbdır tonqala,
Tüstüsünə ağlayan kim, gülən kim?
Böyrümüzü hey didələr, yontalar
Özü ögey, sapı doğma kərəntim.

Kələyinə əl açmadım fələyin,
Səbri uzun,
haqqı gödək mən oldum.

Bir görk üçün məni saldı tələyə,
Yağışından yağmuruna
yanıldım.

Bu illərin hansı üzü avandmış? -
Tərs üzündə tərsə düşüb imkanım.
Mən tarixin qəfəsində qalan quş,
Mən dünyanın ağrısına ünvanam.

1990

**AZADLIQ, ŞAHLIQ QUŞU,
MÜHARİBƏ**

Siz məni ömrümdən dartın, qoparın,
Siz məni özümdən soyun, ağrıyım.
Qəbrimin yerində torpaq qabarıb,
Qəbrimin içində ruhum ağlayır.

Ömrümdə - kərpic yox, divar uçqunu,
Məni uçqunların arasında gəz.
İlahi, zirvəmə qəfil quş qonub,
Bəlkə də bayquşdur, bəlkə də kərkəs.

Tiranlar, krallar, şahlar, gədalər
Tanrı bazarında - taclara həris.
Acıb iddialar, şişib ədalar,
Zirvədən-zirvəyə hoppanır xəbis.

Caynaqlar uzanıb, boğazlar qıldır,
Tələlər, qismətlər - hədəyə təslim.
Qıcıyıb dişini, dirənib quldur,
Ölüm doluları kəsmir ki, kəsmir.

Bir qanlı siyasət bu qara qışı
Çatıb kürəyimə gör neçə ildir.
Uçur başım üstə padşahlıq quşu,
Qonmağa çiynimdə yer tapa bilmir.

Gözlərdən yaş deyil,
qan axır indi,
Dünya bir barmağa dolanıb gedir.

Qanlıdır qızların yanağı indi,
Aradüzəldən də yallanıb gedir.

Mən ki, iblislərin "çal-çağırında"
Sinəmi oxlara sipər edəndim.
Dəmir iradəmlə, şal-çarığımı
Məğribdən Məşriqə səfər edəndim.

İndi kəndin kəndə yolları bağlı,
Bu evin o evə harayı yetmir.
Yerlərin, göylərin qolları bağlı,
Sarğısı, dərmanı yaraya yetmir.

Ümidlər eləcə sayıqlamada,
Vədlər, vədələr sədləri aşdı.
Uyub sağlıqlara bazar tamada,
Açdığı süfrəsi boşdu ki, boşdu.

Ah, məni ömrümdən dartın, qoparın,
Ah, məni özümdən soyun ağrım.
Qəbrimin yerində torpaq qabarıb,
Qəbrimin içində ruhum ağlayır.

1992

SƏHRADA TUFAN

Səhra qış götürmür, yağış gətirmir,
Bu qanı yumağa Nil daşmalıdır.
Çağırılmış qonaqlar - ərqli, xətirli,
Ərəbin sərvəti qardaş malıdır.

Uraya axışır raketlər, tanklar,
Birin otuzadır nisbəti burda.
Açır öz kartını bizneslər, banklar,
Bölünür ərəbin qisməti burda.

Başlanır bir səhra taxtası üstə
Tarixin ən iyrənc şahmat oyunu.
Yarışın ibnəsi, saxtası üzə,
Gedir nəsillərin töhmət oyunu.

Ərəbin ərəbdə iddiası yox.
Hərbə yerikləyən tamahlar iti.
Məscidin kilsəyə bəd duası yox,
Günahlar qan tökür, -
Günahkar itib.

Yaralı binalar, çəpərlər daha
Ərəb qadınını gizləyə bilmir.
Oyaq minarələr, minbərlər daha
Əzanı, namazı gözləyə bilmir.

Yağır ulduzlardan ölüm dolusu,
Bağdad bir cənnətmiş, -
küçəsi qanlı.

Qurana, Yasinə yetmir ölüsü,
Axır qara qızıl, -
külçəsi qanlı.

Bu bəbəyə girən, bu göz əridən
Bəhanələr nəhaq, "tədbirlər" nəhaq.
Səhra qarış-qarış məzar yeridir,
Səmada qazılan qəbirlər nəhaq.

Niyə qənim çıxsın ərəb-ərəbə?
Niyə çökdürülsün diz vətəninə?
Öz yurdu uğrunda ərəb qəribə,
Ərəb işğalçısı öz vətəninə.

Yenə siyasətlər bazarı dəbdə,
Tiranlar, fironlar qan içir yenə.
Yağlı vədlərin astarı dəbdə,
"Xilaskar" rolunda yankidir yenə.

Birin otuzadır nisbəti burda,
Qumara qoyulan ərəb qanıdır.
Görünür hər kəsin qisməti burda,
Ərəb qoltuqlanır, ərəb yanılır.

Səhra qış götürmür, yağış gətirmir,
Bu qanı yumağa Nil daşmalıdır.
Çağırılmış qonaqlar - ərqli, xətirli,
Ərəbin sərvəti qardaş malıdır.

1991

SƏN DEYƏN ÜNVANLAR

Sən deyən ünvanlar daş-qalaq olub.
Qalalar qurulub sən deyən yurdda.
Qayğılar, imkanlar daş-qalaq olub,
Tələlər qurulub sən deyən yurdda.

İndi o ünvana tapınmaq - çətin,
İndi o ünvanı anmağa dəyməz.
Ümidə, gümana tapınmaq - çətin,
Qürurda, inadda yanmağa dəyməz.

Ağsaqqal, ağbirçək azıb yalanda,
Yaxşıya yozmur hər yuxunu daha.
Səbrdə, dözümdə aldadılan da
Mollaya, falçıya sığır daha.

Şişir dərisində, şişir harınlar,
Qızılı kərpic tək divara hörür.
Zəhməti, inamı heçə varanlar
Yatıb, yuxusunda qumbara görür.

Görür bu yığanı o yeyib şişir,
Onun əlindədir bunun qisməti.
Görür bu yazanı o geyib şişir,
Bunun beyni dolur,
onun kisəsi.

Demə, damarlarda susar burulğan,
Qaynadı, -
Mərmidir yada, qohuma.

Neçə yol, neçə yol - əstəğfərulla?..
Neçə yol şeytana lənət oxunar?..

Qoyub yaşa qarşı qurunu zaman;
Qəzəb tonqalları alısa bilər.
Ümid daşımaqdan yorulub insan,
Yumruqları
qalxıb danışa bilər.

1986

YAŞIN SAĞ OLSUN, DÜNYA

Başın sağ olsun, dünya,
Yaşın sağ olsun, dünya.
Dərələrin, düzlərin sanı,
Gecələrin, gündüzlərin sanı
Qırğınlar görmüsən,
Nalələr eşitmisən. -
Livan da onlardan biri.
Gözün üstdə
qaşın sağ olsun, dünya.
Ərəbistan səhraları
sümüyünə susayıb
fələstin qaçqınlarının.
Qərib mahnıların
iliyini sora-sora
didərginlər
ən zülmət,
ən uzun gecələri
çəkib gətirir ağappaq səhralara.
Sən ki, gördüyünü görmüsən,
İşin sağ olsun, dünya.
Əlli ağılın ola,
bir dəlinin daşını
bir qaranlıq quyudan
çəkib çıxara bilməz.
Dişləri qarnına tökülər
ədalətinin,
bir yol ağrısını,

acısını çağıra bilməz.
Bizlərə nikbin deyərlər, -
Fələstinin,
Livanın varsa,
İsrailin də var.
Afrika qaldırıb taleyini başına,
ya ən əcaibinin ayağı altına
çırpası,
ya da odlu bir sancaq tək
yaxandan asası.
Qisası,
Ocaqları tüstülüdür "dinclərinin" də.
Ocaqları söndürməyə suyun çatmaz.
Sən ki, gəldigedərsən, -
Köçün sağ olsun, dünya.
Yaşın sağ olsun dünya.

1980

YEDDİ ÜMİD ANASI

*Müharibəyə yeddi oğul
yola salmış analara.*

İnam olub - çevrilib bir qalaya,
İpəkləşib,
poladlaşib, dözümdə.
Baxışını yoldan-yola calayan
Pəncərə də tor gətirib gözündə.

İlmə-ilmə çözlənib diləyi,
Ayı, günü toxuyubdur illərə.
Düşüncəmi,
kələfçəmi - bilməyib
Hey açılıb,
hey dolanıb millərə.

Ürəyində həsrət qübar bağlayıb,
Dilindəki dua-alqış olubdur.
Sandığında yeddi ümid saxlayıb,
Hana qurub -
yollar naxış olubdur.

Ümidinə yeddi oğul yol gəlir,
Yeddi igid yeddi şirə dönür də.
Yeddi ümid - yeddi həsrət döngəli,
Həsrətinin ömrü olub ömür də.

Fikir - xəyal ümidinin sapıdır -
Ümidindən üzöldüyü olmasın.

Kimsə gəlir -
Qəm-qüssəsi dağılır,
Kimsə gedir -
Dərd üz verir olmazın.

Yeddi gözəl sonalayıb, haylayan
Arzusunda
Yeddi mağar qurubdur.
Yeddi qıza yeddi ümid paylayan
Yeddi yolun ayrıcında durubdur.

1975

İTKİ

Bir zamanlar bircə himə bənd imiş;
Rəng verərmiş, rəng alarmış gül üzü.
Qəlbi geniş üfüqlərə tən imiş,
Çöhrəsində gəzdirərmiş gündüzü.

Kim dəyib ki, bu gözəlin xətrinə, -
Yanağının gül rəngini soldurub.
Düyn düşüb qaşlarının çətrinə -
Ülviliyin ahəngini soldurub.

Ağırlıqda gözəl olar gözəl yük,
Gözəl sərvət
yad gözlərdən qorunar.
Bu gözəldən üz döndərən gözəllik
Harda düşüb
xəbisliyin toruna?

Qılınc çəkib hansı qəzəb, hansı kin -
O ürəyin odu,
közü itibdir.
Götürülüb üzdən həya pərdəsi, -
Şirin dili,
şirin sözü itibdir.

Ədaları - qan çanağı, qan gölü,
Hikkəsində yeri-göyü gəzdirir.
Varlığında
neçə kərə can verib
Dəfn olunmuş gözəlliyi gəzdirir.

Bir zamanlar bircə himə bənd imiş,
Rəng verərmiş, rəng alarmış gül üzü.
Qəlbi
geniş üfüqlərə tən imiş,
Çöhrəsində gəzdirərmiş gündüzü.

1975

DİLƏNÇİ

O ötdü yanımdan fikirlərilə,
Dərdli gözlərilə ötdü yanımdan.
Gözümə uzalı ovcuyla ötdü,
Rəhmimə uzalı ovcuyla ötdü,
Özü öz əlilə ötdü yanımdan.

Sökülmüş səddini sürüdü, ötdü,
Bükülmüş qəddini sürüdü, ötdü,
Dilənçi həddini sürüdü, ötdü,
Qıfıllı dililə ötdü yanımdan.

Ötdü dinməzliyi, görməzliyilə,
Gözə, qəlbə, cibə girməzliyilə.
Ötdü ölümüylə, ölməzliyilə,
Sonuncu yoluyla ötdü yanımdan.

Haçansa kəkliyi yerışı vardı,
Nazında xoşbəxtli kiminsə ərki.
Ömrünün arğacı, ərişi vardı,
Ümid becərərdi, arzu əkərdi.

Ata qayğısıydı, ana istəyi,
Haçansa bacıydı, bibi, xalaydı.
Haçansa yaşmanıb, gəlinlik geyib,
Xanımdı, xatındı, o da anaydı.

Bəs niyə ömründən qara yel əsdi? -
Bu nə tale idi,
bu nə bəxt idi?

Hanı oğlu, qızı? - Ona pay versin,
Qaytarsın qaynana, ana taxtını.

O ötdü yanımdan ümidlərilə,
Dərdilə, qəmilə ötdü yanımdan.
Uzandı, uzandı ovçu gözümə,
Uzandı, uzandı ovçu rəhmimə,
Minnətçi əlilə ötdü yanımdan.

1992

İNSAN

Elə ki, çırpınıb çıxdı bələkdən,
Yaxşısı, yamanı keçər ələkdən.
Sevinci - özündən, dərdi fələkdən,
Bəxtindən inciyib küsəndi insan.

Ümidi qırılsa, ümid hörəndi,
Dünəndi, bugündü, sabahgörəndi.
Haçan ki, arzusu daşa dirəndi,
Allahın özünə üsyandı insan.

İnamdan, ümiddən gödəksə dili,
Açılmaz ömrünün çiçəyi, gülü.
Günahı önündə günahkar bilib,
Özü öz əlini kəsəndi insan.

Arzusu, imkanı - doğmalı-yadlı,
Mərdi piyadadır, namərdi atlı.
Əlindən qəlbinə bir ömür adlar,
Çölünü içinə qısandı insan.

Özüyçün doğular, özgəyçin yaşar,
Çökər ömründəki bahara, qışa.
Gah dəniz hirsində qaynayıb daşan,
Gah bulaq eşqində susandı insan.

Ömrü yasa səslər, ürəyi toya,
İstəyi yolunda ömrünü qoyar.
Həyatı həyatdan gedəndə duyar,
Sadədir, çətindir, asandır insan.

1988

ÖLÜM MƏLƏYİ

Bu içi oyulmuş kədər mənimdir.
Mənimdir bu gözü tökülmüş həsrət.
Bu qana bələnmiş yəhər mənimdir,
Bu köhlən mənimdir, durub yol üstdə.

Əlim mənim deyil, əlim - əcəlin -
Dayanıb qaş ilə göz arasında.
Ölüm bircə anlıq qonaqdır, gəlib,
Gəlibsə,
ömürlük aparasıdır.

Mənim əllərimin toyudur bu gün,
Əllərim ölümə
sapand daşıdır.
Əcəl əllərimdə uyuyur bu gün,
Ömür bir qırpımlıq gözdür,
yaşayır.

Bu köhlən içimdən çıxıb çıxacaq,
Çıxacaq bir kəlmə söz çəkisində.
İstim, hissimi
hopub çıxacaq,
Çıxacaq öz boyu, öz çəkisində.

Ulduzlar enəcək baxışlarıma,
Heyrətim ağzını açıb
donacaq.
Nə hayım çatacaq qardaşlarıma,
Nə başım üstündə bacı duracaq.

Nə qızım olacaq, - dərd yoluşdura,
Nə göz yaşı udan oğlum olacaq.
Bir mən olacağam, dərd bölüşdürən,
Bir də yetim qalmış ölüm olacaq.

1988

DÜNYANIN

Bizə kimi ağlamırdı, gülürdü,
Ümid üstdə, inam üstdə dururdu.
Araz Kürdən, Kür Arazdan görürdü,
Günahları ağlayırdı dünyanın.

Bir ağızdan yumulmağı var idi,
Bulandısı, durulmağı var idi.
Bir sıradan qırılmağı var idi,
Silahları ağlayırdı dünyanın.

O kəslər ki, idrakından soyuldu,
Əsrlərin özülünə qoyuldu.
Nəsimisi, Füzulisi "oyundu", -
Allahları ağlayırdı dünyanın.

Yanırdılar, söndürdülər odunda,
Yorturdular, çapırdılar atında.
Ağlamırdı "dünən", "bugün" adında,
"Sabahları" ağlayırdı dünyanın.

Bizə çatdı mələkləri ağladı,
Gizli-gizli diləkləri ağladı,
Taleyində bələkləri ağladı,
Çıraqları ağlayırdı dünyanın.

Yol üstündə nəsilləri yığıldı,
İnamları - qəsləri yığıldı.
Yalın əlli əsgərləri yığıldı,
Bayraqları ağlayırdı dünyanın.

1990

CAVAN BİR PƏNCƏRƏ

Cavan bir pəncərə
zillənib gözlərimin dalğınlığına.
Cavan bir pəncərə -
Məndən milyon illik məsafədə.
Dünyanın
milyon illik
vaxtı içindən,
ümidi,
arzusu,
baxtı içindən
keçib gələn
cavan bir pəncərə -
mənimlə üz-üzə,
göz-gözə;
Əlimi uzadıb
milyon illik məsafənin
güzgüsünə yazıram:
"Cavan bir pəncərə -
ağlımdan,
fəhmimdən,
məni ciyərlərinə çəkən
Nüvə yüklü atmosferimdən
milyon illik məsafədə".
Məsafə
əlimdən
yaş balıq tək
sürüşüb çıxır,
vaxtı duymağa
vaxtım yox.
Cavan bir pəncərə

bayırdakı yağış
damlalarını
gözlərimin dalğınlığına
sıxır.
Yağışı duymağa
vaxtım yox.
Özümü axtarışlarım
nahaqmış
milyon illik məsafədə;
əvvəlcə yox idim,
sonunda görünürəm.
Cavan bir pəncərə önündə
gözlərimin dalğınlığını
sıxıram
bayırdakı yağışa.
Bulanıq sulardan
keçib gəlir
bayırdakı yağışın yolu.
Sular
ölü yumaqdan gəlir,
Sular torpaq yumaqdan gəlir.
Yorğun-arğın,
qanı qara yağışlar
Milyon illik məsafədəki
cavan pəncərənin
şəffaf təmizliyini
cırmaq-cırmaq edir.
Sular
milyon illik məsafənin
ışığından
axıb gedir...

1987

DÖZÜMÜN HEYKƏLİ

*"Qocalar evi" önündə
düşüncələr*

Yetmiş yaşlı anaların
qırx yaşlı uşaqları,
Qırxın içində yanmaq hədərdi!
Ayrılığın bir başında
dayanmaq hədərdi!
Yetmiş yaşlı ananın
ayrılığın o başından
Bükülə-bükülə dikələn qəddinə
səcdə edin!
Səsiniz
yaşınızın qırxında
qırılacaqsa,
qəlbiniz kövrəlib,
qırxında hıçqıracaqsa,
ananızın dizinə
dirənə-dirənə
Ay işığına,
Gün işığına dartınan boyunuzu
yaşınızın qırxında
görəcəksinizsə,
ayrılığın o başında
saxladığınız ananı
yetmişə çatmamış
qanadınıza alın!

Vallah, analar bürüzə vermir
sizi dünya işığına
gətirdiyi günü.
Həmişə, həmişə
qəlbində gəzdirir
səsinizin-ününüzün,
ağ günlərinizdən ucalan
tüstünüzün
təsəllisini.
İşıqlı mənzilinizdən uzanan
yolların bir ucunu
dəstələyib əlinə,
analar qısılib
sizli dərdinə,
kədərinə.
Yetmiş yaşlı
anaların
qırx yaşlı oğulları,
qırxın içində yanmaq hədərdi.

1985

DÖNÜB QAYITMARAM...

Bir də bu dünyaya gələsi olsam,
Bir də qayıdası olsam dünyaya,
Qadın olduğumu biləsi olsam,
Şair olduğumu biləsi olsam,
Ömrümü qaldırıb üsyan dünyaya,
Dünyanın ömrümə gülləsi ollam.
Bir də bu dünyanın suyunu içib,
Minnət çörəyini dadası olsam,
Arzumu, səbrimi qara daş kimi
Ümid quyusuna atası olsam,
Ömrümün çırmayan qoluna dönüb,
O daşı quyudan dartası olsam,
Bütün inadımı, bütün arzumu
O daşın səbrinə çatası olsam,
Çatladası olsam daşı qəmimlə,
Və görsəm mənimlə, bilsəm mənimlə
Taleyin özü də ögeylik edir,
Bircə fəssilliyə, bircə anlığa
Dönüb qayıtmaram dünyaya bir də.

Çıxıb gedəcəyəm qilü-qalından,
Ömrə
təmənnasız bir sürücüyəm.
Çıxıb gedəcəyəm,
dünya malından
Təkcə kədərimi götürəcəyəm.

1991

BİR GECƏDƏ İTƏN ŞƏHƏR

*Brüllovun "Pompeyin son
gecəsi" əsərinə*

Yatdığı gecədə qalıb xanımlar,
Körpələr yatdığı beşikdə qalıb.
Kəfdə, əyləncədə qalıb ağalar,
Nökərlər qapıda keşikdə qalıb.

Gözlər
hədəqədən çıxdığı yerdə,
Güləşçi
rəqibi yıxdığı yerdə,
Kəniz yaş paltarını sıxdığı yerdə,
Siçanlar girdiyi deşikdə qalıb.

O qız mələfəyə bürünüb qaçır,
O oğlan xəlvəti sürünüb qaçır,
Bilinmir, ölümü, dirimi qaçır, -
Xəstə can verdiyi döşəkdə qalıb.

Körpə, anasını dartdığı evdə,
Müsafir təzəcə çatdığı evdə,
Küsülü qarılar
yatdığı evdə,
Küsülü qocalar eşikdə qalıb.

Bu qırğın
səddini ötüb, deyəsən,
Zəvs övladını udub, deyəsən.

Marsın dəcəlliyi tutub, deyəsən,
Amurun heykəli yeşikdə qalıb.

Müqəddəs Yunona, bu nədir belə? -
Ağanın dizində uyuyur kölə.
Barışub - qovuşub dərə dağ ilə,
Yalqızlıq bir qotur pişikdə qalıb.

Bir şəhər qəbrini qazdırıb burda,
İzini-tozunu basdırıb burda.
Kefcil kişiləri asdırıb burda,
Şərab çəlləkləri köşkdə qalıb.

1986

ƏSGƏR GEDİR

18-21 yaşlı şəhidlərə.

Əsgər gedir -
Düşmən üstə hünər gedir.
Gedir,
onun bu gedişi
tuşlanmışdır güllələrə,
tuşlanmışdır ölümlərə.
Yol üstündə
ana demiş: "Çinar balam
gözə gələr".
Bibi demiş: "Beyni qandır, sözə gələr".
İsti corab,
isti əlcək toxumuşdu
ona nənə.
Gözdən-sözdən oğurlanıb
tapşırılmışdı dönə-dönə:
"Özünü də gözlə, bala,
oyun olmaz közlə, bala".
Əsgər gedir -
"qoy görsünlər,
bircə kərə vuruşmayan
nər oğlu nər
döyüşlərdə şirə dönər".
Əsgər gedir -
hədəf gedir,
ölümlərə,

güllərlərə sipər gedir,
hədə gedir.
Yolu üstə Ay da çıxıb,
Gün də çıxıb.
Əl eləyib Günə, Aya,
Əl eləyib çiçəklərə,
şimşəklərə,
bulaqlara,
budaqlara -
"görüşənə qədər" deyib.
Tüstülərə "salam" deyib.
"Mən zəfəri Berlinəcən aparın bir
yolam" deyib.
Əsgər gedir -
çəkməsinin dabanında
hünər gedir,
hədə gedir.
Yer səksənir bu hədədən.
Həddi nədir, düşmən oğlu
düşmən özü
səksənməyə?!

Bu gümana,
bu inama küsənməyə?!

Əsgər gedir -
şəhərlərdən,
ümmanlardan keçib yolu.
Əsgər gedir -
ulduzlardan,
səmalardan keçir yolu.

O bu yolu
Berlinəcən aparacaq,
o bu yolu
Vətənə də qaytaracaq.
Qaytaracaq
kolxozuna,
fabrikinə,
zavoduna,
mədəninə.
O, bu yolu addımında
Kosmosa da aparacaq;
Orbitə də aparacaq,
ulduza da aparacaq.
Hələlik ki,
əsgər gedir düşmən üstə,
zəfər gedir düşmən üstə.
Sinəsini tikan belə çızmayıbdır;
uğurludur qədəmləri -
uğursuzluq
ona yaxın gəlməyibdir.
Bəs nədir bu -
gurultudan qulaq batır...
Yermi uçur,
göymü batır?
Əsgər gedir,
getmir,
yadır...
Əsgər yatır
qan qırmızı torpaq üstə,

Əsgər yatır
tüfəng üstə,
daraq üstə.
Sinəsində qıpqırmızı
Günəş yanır, arzu yanır,
inam yanır, atəş yanır.
Yatır əsgər -
Vətən yanır,
Yatır oğul -
ana yanır,
ata yanır...
Əsgər yatır -
sinəsində illər yatır, güllər yatır.
Əsgər yatır-
sinəsində məşəl yanır,
ulduz yanır.
O illərin arxasında
bir qız yanır...

1978

QARŞIDA SƏRHƏDLƏR

Bir arzu yol tutub qaçırdı məni,
Mən onun dilində tövbə kimi idim.
Bu səfər çiyindən aşırıdı məni,
O taylı-bu taylı heybə kimi idim.

Sevincim üzümdən axıb gedirdi,
Gedirdi gözümlü yorana qədər.
Yollar sərhədləri yıxıb gedirdi,
Gedirdi həsrətin sonuna qədər.

Elə bil çoxdanın tanışsı idik,
Bu yolla getmişdim arzularımda.
Bütün ağırlarda yanaşı idik,
Osa - mənim alın yazılarımda.

Mən onun yolçusu, osa - qanadım,
Aydın səmasından ötüb keçirdim.
Qaçıb bir ömürlük "həbsxanadan",
Dağını, düzünü qucub keçirdim.

Özümə bənzəyən soydaşlarımı
Bir ömür səsləyib silkələmişdim.
Yaxşılı, yamanlı yoldaşlarımı
Ayıldı-b ayıldı-b yürgələmişdim.

İndi yaxınımdı uzaq bildiyim,
Əlimi uzatsam, gülün üzərdim.
Hələ dünənəcən yasaq bildiyim
Körpüsün adlayıb, gölün üzərdim.

Əfsus xəyalımdı yenə bu səfər,
Otaylı-butaylı heybə kimi yəm.
Qarşıda sərhədlər, qarşıda sədlər...
Yenə bir ümiddə tövbə kimi yəm.

1995

AĞRIYA AÇILAN QOL

*Milli qəhrəmanlarımızın
unudulmaz xatirəsinə*

Dinlədim çox nəsihəti, öyüdü,
Çox nağıllar sehirlədi ağlımı.
O da məni belə doğub böyütdü,
Böyütdü ki, böyüdüm öz ağrımı.

Böyütdü ki, qol-qanadım qırılsın,
Əl-ətəyim,
böyür-başım olmasın.
Qalalarım, şəhərlərim qurulsun,
Daş üstündə, fəqət, daşım olmasın.

Lal-kar olub mən boyda bir fəryada,
Mən adda bir faciəyə kor olsun.
Haqq ovcumu mən açanda hər yada
Qoşun-qoşun ümidlərim qırılsın.

Böyütdü ki, əsgər olub, kin olub,
Bu dağlarda bu düzlərdə göyərim.
Küçə olub, döngə olub, tin olub,
Xırpalansın, xırdalansın dəyərim.

Böyütdü ki, çiçək bilib əkdiyim
Qanqal olub,
sifətimə qabarsın.
Öz başıma qapaz olsun təkliyim,
Öz əllərim öz kökümü qoparsın.

İndi daha nə nəsihət, nə öyüd?
İndi daha "qana-qandır" harayım.
"Öz əlimlə" tale məni çox döyüb,
"Öz əlimdən" səngər düşüb araya.

Budur, yenə ətəkləyib qisməti,
Sərhədlərə dirsəklənən mən oldum.
Hansı səmtdə bir qasırğa kişnədi,
Yumruqlanan, dümsəklənən mən oldum.

Çox dinlədim bir səbirli öyüdü,
Çox nağıllar sehirlədi ağlımı.
O da məni döyə-döyə böyütdü,
Böyütdü ki, böyüdüm öz ağrımı.

1994

MÜHARİBƏ

Qalxdım sümük-sümük, dikəldim mil-mil,
Sökdüm ilmə-ilmə gözümdən yaşı.
Sıyırdı qolunu içimdə bir kin,
Çökdüm intiqama ayaqdan-başa.

Çökdüm günlərimin ayaq səsinə,
Çökdü, dabanımda vurdu ürəyim.
Tankların, topların oyaq səsinə
İçimdə min qala qurdu ürəyim.

Məni səngər - səngər qurşadı bu yer,
Hər səngər içində əsgər göyərdi.
Çiynində yaralı daşdı bu yer,
Hər yaradan təzə səngər göyərdi.

Xəyanət alağı-çolağı artdı,
Astarı üz oldu mələklərin də.
İşbazın, itbazın yalağı artdı,
Göynədim dişimdə, biləklərimdə.

İsticə otaqlar deşdi gözləri,
Bomba çalasına meyillər artdı.
Tale ulduzları, bəxt əkizləri -
Qızların boyunda meydilər artdı.

Meyid qamətində şəhidlər artdı,
Ağlar söyüdlərlə bəzəndik, yetər.
Söyüşlər, təhqirlər, təhdidlər artdı...
Yetər bir bu qədər "təzəlik", yetər.

Təzədən-təzədən bəxt açan olluq,
Qəzəbə - nifrətə dolluq təzədən.
Bir ömrə qazmaçı, şaxtaçı olluq,
Təzədən dirilib, öllük təzədən.

Sıldırım böyründə, qaya qaşında
Təkayaq olarıq, təkqol olarıq.
Yurdum sərhəd-sərhəd ayaq açanda
Tank ayaq olarıq, topqol olarıq.

Qalxdıq sümük-sümük, dikəldik mil-mil,
Sökdük ilmə-ilmə gözdən bu yaşı.
Sıyırdı qolunu içimizdə kin,
Çökdük intiqama ayaqdan başa.

1993

KÖÇ

Vallah, çox qəribə bir iş idi bu,
Nə yazdı, nə payız, nə qış idi bu.
Ağrısı qıçında bir köç idi bu,
Qalxırdı, enirdi dağ yollarıyla.

İnsandı, şeytandı qovan bu köçü.
Harda itirmişdi karvan bu köçü?
Yamanlıq etmişdi ünvan bu köçü,
Ölüb-dirilirdi sağ yollarıyla.

Sıldırım bilmirdi, qaya bilmirdi,
Huşunu keşikçi qoya bilmirdi.
Ölürdü, ömrünə qıya bilmirdi,
Qalırdı, kəfənə bağ yollarıyla.

Qarğışdan, nalədən tutqundu göy də,
Niyə hikkəsini udqundu göy də?
Gurladı, olmaya satqında göy də
Yağmuru, dolusu ox yollarıyla?!

Bu köç bir millətin yarası idi,
Qocası, cavanı, qarısı idi.
Qaçan ürəyinin parası idi,
Parası qalmışdı haqq yollarıyla.

Bir elat qaçqındı, bir el qaçırdı,
Gücündə aldanmış bir sel qaçırdı.
Zülmün zirvəsindən bir yol qaçırdı,
Qaçırdı səmanın ağ yollarıyla.

1994

SEÇMƏK OLMAYIR

Vallah, gülməlidir dünyanın işi,
Mələyi, şeytanı seçmək olmayır.
Düzlüyün, mərdliyin zamanı keçib;
Doğrunu, yalanı seçmək olmayır.

Baş ayağa düşüb, ayaq baş imiş,
Hakimi, məhkumu qarındaşı imiş.
Yaş quruya çıxıb, quru yaş imiş,
Kotanı, malanı seçmək olmayır.

Oğrunu, cəsusunu taxtda görərsən,
Vicdandan, qeyrətdən axta görərsən.
İmzanı, möhürü saxta görərsən,
Yığımı, talanı seçmək olmayır.

Haramın, halala çıxmağı varmış,
Torbanın xarala çıxmağı varmış.
"Yox ol"un "var ol"a çıxmağı varmış;
Öləni, qalanı seçmək olmayır.

Milisi cibgirdən xərclik istəyir.
Cibgiri milisdən dinclik istəyir.
Alimi tülküdən biclik istəyir,
Qatili, qurbanı seçmək olmayır.

Əyilib torpağa düzlüyün başı,
Böyüyü, kiçiyi yolunu çaşıb.
Qocası, cavanı bağrıbadaşdı,
Şagirdi, ustanı seçmək olmayır.

Əcəb günə çıxıb halı insanın,
Çevrilib, deyəsən, valı insanın.
İçini tənhalıq alıb insanın,
Qoynunda ilanı seçmək olmayır.

Hörülüb torunda min bir oyunu,
Hüquqlar dırnaqdan başa soyulur.
Hamı bir-birinə cəsus qoyulub,
Dovşanı, tulanı seçmək olmayır.

Bir yanda harınlıq quduzlaşıbdır,
Bir yanda kasıblıq quzulaşıbdır.
İnsan bir böcəkcə ucuzlaşıbdır,
İçində üsyanı seçmək olmayır.

1984

DAĞLAR DİLƏ GƏLDİ

Günlərim-sıxıntı,
Ömrüm-sıxıntı,
Sığındım bir ellik qəmə sığındım.
Sıxıldım bir dünya qayğılarım,
Yığıldım qoluma, ayaqlarıma.
Ayıma, günümə, anıma kimi,
Dərimə, ətimə, qanıma kimi,
İçimdən fışqıran andıma kimi
Büzüşə-büzüşə yığıldım mən də,
Qırışa-qırışa yığıldım mən də.
Başımın üstündə qocalıq-bulud,
Ayağım altında torpağım - ulu.
Gözümdə bir ulu bulud ağladı,
Canımda bir ulu ümid ağrıdı.
Qalxdım sümük-sümük
el ayağına,
Diz-diz, vətər-vətər
bu yaza çökdüm.
Süründüm bir qaçqın
sel ayağına,
Ömrümdə şaxtaya,
ayaza çökdüm.
İçimdə, çölümdə ağrıya qarşı,
Bu quduz varlığa, yağıya qarşı
"Məni bir mərmiyə döndər" çığırdım.
Allahı çağırıdım, haqqı çağırıdım.
Bu dinim, imanım cavab vermədi.

Yasinim, Quranım cavab vermədi.
Fəqət mənə qarşı axan kütlənin,
Şığıyan, kükrəyən, çaxan kütlənin
Yolu geri döndü - düşməyə qarşı.
Döndü bu qırğına, şivənə qarşı.
Hər qol bir avtomat,
hər yumruq - bomba,
Hər ürək - qumbara,
hər əl bıçaqdı.
Mərmiyə dönmüşdü sözüm də onda,
Düşmənin yuvasını partladacaqdı.
Bu nə yuxu idi, bu nə həqiqət,
Bu məni ağrıdan bir azar idi.
Mənim ümidim də,
mənim təbim də
Təpədən - dırnağa intizar idi.
İntizardan doğmuş bir ümiddi bu,
Məni didim-didim diddi, uddu bu.
Yaxın duracağın ağrıları,
Yaxın girəcəyin qayğılarını
Daşında ot kimi göyərtədi, getdi,
Yolunu at kimi səyirtədi, getdi.
Uzaqda, hardasa, yol kənarında,
Bəlkə də bir qutlu il kənarında
Qəlbim məkir-məkir sancdı sinəmi.
Ağrı süngülərə açdı sinəmi.
Qıvrıldım, yumruq tək düyülüm barı,
Özüm - öz əlimlə döyülüm barı.
Döyüldüm, sifətim, başım qalmadı.

İzimdə qanım tək daşqın qalmadı.
Cırıldı göylərin yaxası bu an,
Çaxdı qanlı-qanlı ildırımları,
Bu qan şüləyindən, qan işığından
Qopdu qayalarım, sıldırımlarım.
Yollarım, izlərim lehmə qan oldu,
Lehmə üsyan oldu başımda tüküm.
Əlimdə, gözümdə intiqam odu,
Sıçradım içimdən mən yekə-yekə,
Sıçradım sözümdən mən ağa-ağa,
Sıçraya-sıçraya qalxdım ayağa.
"Qalx" dedim, bir ordu qorxu duruxdu,
"Qalx" dedim, bir odlu qorxu darıxdı.
Darıxdı içində mütiliyinə,
Darıxdı kütləşən itiliyinə.
İçindən çıxmağa yollar aradı,
Budayıb çapmağa qollar aradı.
Harayı köksündə daşlaşan dağlar
"Siz qalxın" dedilər -
"yol bizdən olsun!
Hünər bizdən olsun, qol bizdən olsun!"
"Siz qalxın" dedilər,
"qalxın" dedilər...

1996

Bir mən ünvanlı sevdanın,
Hələ ki, canlı sevdanın,
Bir dəliqanlı sevdanın
Əlində ağacam daha.

Vurdu, yıxıldım ömrümə,
Daşıb, yığıldım ömrümə.
Söz-söz sıxıldım ömrümə,
Qupquru qaxacam daha.

Çıx yoluma, atam, anam, -
Güman, yenə adam olam.
Gedirəm ki, Adəm olam, -
Təzə dünya açam daha.

1997

Bu taleyin baltasına
Başım məndən qabaq qaçır.
Bəxtin taxtından enməyə
Tacım məndən qabaq qaçır.

Qapayın məni gözümdən,
Yığın adımları izimdən.
Bezib oğlundan, qızından,
Yaşım məndən qabaq qaçır.

Nə harayam, nə sədayam,
Oyan, dağım, eşit qayam.
Daş üstündə dayanmayan
Daşım məndən qabaq qaçır.

1995

Həyat ölümlə qolboyun,
Adam oyanmaq istəmir.
Bu necə yuxudur, fələk? -
Yatan oyanmaq istəmir.

Başımız igid qalır,
Haqqı alınmaz qaladır.
Qismət qaraçı falıdır,
Açan oyanmaq istəmir.

Ömür - ölümdən betərdi,
Gedən canını qurtardı.
Bu necə "dadlı" kədərdir -
Batan oyanmaq istəmir?

1994

Dənlədim haqqı dən kimi,
Sümürdüm ömrü qənd kimi,
Sözümün üstə and kimi
Əlimi qoyub gedirəm.

Ünvan oldum hər işinə,
Qarışmadım şər işinə.
Bu dünyanın gərdisinə
Gözümü döyüb gedirəm.

Kimdi yıxan, kimdi quran, -
Daha karam, daha koram.
Ümid qırıb, inam yoran
Dünyadan doyub gedirəm.

1997

YOLUM

Göynədim ağrım dolusu,
Dikəldim haqqım dolusu.
Ümidim, baxtım dolusu
Səbrimdən qayıdır yolum.

Bir ağlar ünvanı görüb,
Dərdində ümmanı görüb.
Gedib o dünyanı görüb,
Qəbrimdən qayıdır yolum.

Haqqın gözündən keçəli
Atıb üstündən əcəli.
Nə usanır, nə dincəlir,
Əsrimdən qayıdır yolum.

1994

Biz yazdıq sizdən ötürü,
Halal xoşunuz, götürün.
Ya saxlayın, ya itirin,
Dünya bizdən ötdü daha

Necə danaq? Necə susaq?
Ağlımızdan necə küsək?
Ağrısını qısa-qısa
Ömür gözdən itdi daha.

Gəldi nökrli - ağalı,
Aldatdı bizi qoğalı.
Vaxt özü çəkib sığalı,
Gözümüzü örtüdü daha.

1993

Qəm harayçım, dərd əlacım, -
Kimə deyim, kimə açım?
Özüm əkdiiyim ağacın
Qolundan asdılar məni.

Ümid ki var, cin qoynudu,
Qısıldım, ağlım oynadı.
Bu yoxuş dəvə boynudu,
Yolundan asdılar məni.

Öz əlimdi, öz ətəyim,
Yad görmədim özüm təki.
Bir ilgəyin gözündəki
Ölümdən asdılar məni.

1997

Çıxar quyudan səbrini,
Quyuda səbrin damladı.
Səbrimizi doldurmağa
Daha quyu da qalmadı.

Genəldi səbrin quyusu,
Uzandı tədbir quyusu.
Ömür - bir qəbir quyusu, -
Ha çökdüm, dibi dolmadı.

En içində quyu-quyu,
Qal içində ömür boyu.
Qardaş, niyə bitmir oyun? -
Odamı Nuhdanqalmadı?..

1994

Səbrimiz alıb çiyinə
Yük kimi daşdı bizi.
Fələk zaman qaşovuyla
Daradı, qaşdı bizi.

Öldük, ölümə biganə,
Canda zülmə biganə,
Sənətə, elmə biganə, -
Yer necə yaşadı bizi?

Bəxt verdisə, ilmələdi,
Təxt verdisə, pillələdi,
Elə durub sillələdi
Dünya öz yaşadı - bizi.

1994

YOX SƏNƏ

Gorda çalan toyçu kimdi?
İynə kimdi, qayçı kimdi?
Bir gör ov kim, ovçu kimdi? -
Ovundan fayda yox sənə.

Əlin yetmir ətəyinə,
Yem olmusan köpəyinə.
Tut ovcunu kəpəyinə,
Unundan fayda yox sənə.

Dərd nə demək-qanan yoxsa,
Can-can, əl-əl yanan yoxsa.
Çəkməyə qəlyanın yoxsa,
Qovundan fayda yox sənə.

1997

Öldüsü qaldıdan betər,
Sona çatırmış bu ömür.
Başına tutdu hər yetən,
Demə çətirmiş bu ömür.

Adı qalıbdı quruca,
Onu da dartıb qıracaq.
Bu da sonuncu duracaq,-
Kimi gətirmiş bu ömür?

Səfərlər qatıb başını,
Hey yığışır, hey daşınır.
Qaldırın o başdaşını,
Görün yatırmı bu ömür?

1998

QUZU

Nə papaqlıq dərisi var!
Gör nə qədər hərisi var.
Bu quzunun məbəzi var,
Boğazı başından qaçacaq.

Qıvrımında göz qıvrılıb,
Nəfs qıvrılıb, söz qıvrılıb.
Bir gün dəyən düz qıvrılıb
Əyin-başından qaçacaq.

Dünyaya bir bağla gəlib,
Əlində bıçaqla gəlib.
Bir gün özü agıla gəlib
Körpə yaşından qaçacaq.

1998

Bu günü də başımdan
Götürdüm papaq kimi.
Atdım ömrün gözünə
Bir ovuc torpaq kimi.

Yer verdi öz yanında
Basdırdığım dərd mənə.
Onu çox nazlamışdım
Üz tutanda hər mənə.

Açıb ovcunu qismət -
Ac gözləri doyura.
Mənsə dilənçi bilib
Ovcuna pay qoyuram.

1998

Çıxdım ömür yoluna,
Tale girdi qoluma.
Dost adından qurulan
Kələk öldürdü məni.

Daşa döndü yastığım,
Dosta dəydi atdığım.
Minnətini daddığım
Çörək öldürdü məni.

Nifaq düşüb araya,
Az axtarıb arayın.
Təkəri dərd sarıyan
Fələk öldürdü məni.

1998

Yol gözləmək asan deyil,
Hər tüklənən aslan deyil.
Kəsdikcə qısalan deyil
Dünyanın dərviş yolları.

Bəlkə ona qısa düşüb,
Bu ömürdən ası düşüb.
Əlindən əsası düşüb,
Ölçür bu sərxoş yolları.

Duman durub çəndən qabaq,
Cəsəd vardı candan qabaq,
Sınayıblar səndən qabaq
Bu ürəyi daş yolları.

1996

Dünya əzabım boyudu,
Gah qızdı, gah da soyudu.
Dünən verdiyi öyüdü
Bu gün bəyəmə bilmədi.

Elə vurdu ki, düyünü,
Acdı gözü, coşdu kini.
Öz boyuna biçdiyini
Özü geyinə bilmədi.

Üzündə yurd üzü vardı,
Əlində ordusu vardı.
Hakimi, oğrusu vardı,
Di gəl öyünə bilmədi.

1990

Ölümü ondan qoparın,
Qoparın ondan zülümü.
Bu xəbərin, bu çaparın
Bağlayın ondan yolunu.

Yolu özündən sonradı,
Yolundan əvvəl gələnini.
Bu dünyanın imkanına,
İnsanına ər gələnini.

Yol ömrüdür dünyamızın,
Yazısı tanrıdan gəlib.
Əvvəl insanı yaranıb,
Tanrısı sonradan gəlib.

1993

BU SÜKUT

Bu sükut kimdə oxuyur,
Dartılmış simdə oxuyur.
Bəs niyə bəmdə oxuyur? -
Bu sükutun zili yoxmu?

Bir göz qəzəbə tuş gəlib.
Ağrı-əzaba tuş gəlib.
Bəlkə həsədə tuş gəlib -
Bir dilənsin, dili yoxmu?

Qolu qalxmır varam desin.
Qana dolub yaram desin.
Halal demir, haram desin,
Arxasında eli yoxmu?

1994

Yıxıldı dərd zirvəsindən,
Bəxtinin mərd zirvəsindən.
Ömrünün qart zirvəsində
Durmağa hökmü çatmadı.

Qamarladı yekəsindən,
Keçmədi bir tikəsindən.
Bir qulağı hikkəsindən
Burmağa hökmü çatmadı.

Fərman dizinin üstündə,
Əli gözünün üstündə.
Bircə sözünün üstündə
Durmağa hökmü çatmadı.

1993

DAHA NƏYƏ SEVİNƏK

Deməyə sözümüz yox,
Döyməyə gözümüz yox,
Cırmağa bezimiz yox,
Daha nəyə sevinək?!

Daha nəyə sevinək,
Nəyimiz var, itirdik.
Ömrümüzü bitirdik,
Ölümüzü götürdük.

Daha nəyə sevinək, -
Bir gərdaşın oyununda
Öturdülər boynumda...
Əlim qaldı qoynumda...

1999

QOCALIB

Qocalıb bu dünya, qocalıb yaman,
Bu yaz da, bu yay da, bu qış da qoca.
Bu göydən çilənən yağış da qoca.
Qoca bir müğənni, qoca bir mahnı,
Yığışıb qocalar...
Alqış da - qoca.

Qocala-qocala qalıb çöl-bayır,
İçimdə bir qoca -
O da ağlayır.
Qocalıq büzüşür böyür-başımda...
Yenə çiyinlərdə son mənzilinə
Neçə yük daşınır -
qoca daşınır...

1998

DAHA BU DÜNYANI

Daha bu dünyanı vecinə alma,
Daha bu dünyadan çək nəzərini.
Dolu bazarından heç nə alma,
Geymə paltarını, çəkmələrini.

Yemə çörəyini, içmə suyunu,
Ağlama yasını, öymə toyunu.
Neyləyir bu dünya sən tək oyunu,
Neyləyir bu dünya sən tək dəlini?!

Çıx yolun ağına, bozar bozuna,
Qarış palçığına, səril tozuna.
Nə bir fındığına, nə bir qozuna
Axıtma alının inci tərini.

Elə savaşına doğru yürü, get,
Bəxtinə it hürüb, çaqqal hürüb, get.
Səni qismətin də koru görüb, get,
Get, say taleyinin zərbələrini.

Duyğunu kökləmə, yaxşı nəyindi?
Xeyir də söyləməz baxıcı, nəyindi?
Kiminsə gətirib naxışı, nəyindi? -
Alıb xeyirini, satıb şərini.

Ağrıma təknəsi boş qalanlara,
Söz üstə çənəsi boşalanlara.
Get qoşul əlinə daş alanlara,
Sən də aş səddini, yıx çəpərini.

Zülmət nə, işıq nə... Xeyri də yoxdu,
Düz olmayan yerdə əyri də yoxdu.
Görürəm taleyin meyli də yoxdu
Tökə başımızdan simüzərini.

Qızda qız işi yox, oğulda oğul,
Dünya qisas doğur, xəyanət doğur.
Bu hayda səninlə mənə nə ağıl, -
Bu hayda sayan yox it dəftərini.

1997

DÜNYANIN

Ölçülər, mizanlar pozulub gedir,
Namuslar hərraca düzülüb gedir.
Uranı, almazı, qızılı gedir,
Nə yaman qarışıb başı Dünyanın?!

Kəsib bənd-bərəni istahıgenlər,
Çolmaya-çocuğa nikahıgenlər.
Günahkar arayır günahıgenlər,
Tükənib göyündə daşı Dünyanın.

Hara dönürsənsə, hərzədə, hayda,
Yalanı, palanı - sahmanda, sayda.
Belədi intizam, belədi qayda,
Gəlməyir, gəlməsin xoşu Dünyanın.

Dördəlli yapışdın, əlin gedəcək,
Ağıllın yerinə dəlin gedəcək.
Bəzənib-düzənib, gəlin gedəcək,
Deyəsən yox daha işi Dünyanın.

Çəkib ətəyini susur ədalət,
İnsafdan, mürvətdən qısır ədalət.
Ay küncdə-bucaqda yesir ədalət,
Dolub-daşmadadır döşü Dünyanın.

Qıvrılır yüz yerdən, sınır yüz yerdən,
Əyrisi düzünü əyir düz yerdən.
Zillənib göyünə min-min göz yerdən,
Hansı səmtə qonub quşu Dünyanın?

Dərd açdın, əyilib dizini ovur,
Yuxusuz çağa tək gözünü ovur.
Əlaca yolu yox, üzünü ovur,
Elə bil ağrıyır dişi Dünyanın.

Bir gün ağladandı, bir gün güldürən,
Pəncərədən qaçır qapıdan girən.
Mizan - tərəzisi nə çəkir görən
Gözünə döndüyüm kişi Dünyanın?!

1998

Tarazlayıb tərəzini,
Pendirini, kərəsini,
Qurub mizan-tərəzini
Məni mənlə bölən Dünya.

Ruhum qanadlanıb - uça,
Hamilədir bu od-ocaq.
Məni təzədən doğacaq
Mənə qədər olan Dünya.

Kimdi səndə yürgələnən,
Bəxt əlilə dürgələnən?
Aç ovcunu hər gələnə,
Dilən, Dünya, dilən, Dünya.

1996

YAXŞIDIR

Bugünə də sevin elə, şükr elə,
Az şivən et, az asılan, küfr elə.
Hər qismətə açılmayır süfrələr,
Allah verən, Allah bilən yaxşıdır.

Bu çapılan, yağmalanan haramlar
Yağmaçının sinəsində vərəmlər.
Şər yeriməz, belə deyib ərənlər,
Qismət nəşə, Allah bölən yaxşıdır.

Keçilməzdi Tanrı çəkən çəpərlər,
Qismət yoxsa, əlindən də qaparlar.
Bu dünyanın malına az qubarlan,
Halal-haram, haqdan gələn yaxşıdır.

Çox himlərə qıcıq oldu əlimiz,
İtkilərə açıq oldu əlimiz.
Tumar oldu, bıçaq oldu əlimiz,
Neyləyəsen, bəlkə belə yaxşıdır.

Oyun-oyun çözlədin, yumaqdı,
Min nağdı var, - bir nisyəyə yamaqdı.
Bəla deyil, başımızda çanaqdı,
Çatlamasa, demək hələ yaxşıdı.

1990

BİR AZ DA

Dayanım bir az da, dözüm bir az da,
Bir az da səbrimin dizinə çöküm.
Yığılsın dünyadan gözümlə bir az da,
Bir az da yığılım, özümə çöküm.

Nəfsimdən, hirsimdən bir iz qalmasın,
Bir az da köhnəltsin yazımı dünya.
Əslimə, kökümə həris qalmasın,
Onsuz da çəkməyib nazımı dünya.

Bir kölə ömrüydü, alsın, aparsın,
Kimin sevinciyəm mən innən belə?
İzimi-tozumu yolsun aparsın,
Aparsın səsimdən, ünümdən belə.

Ağlayıb, sızlayan olmasın daha,
Olmasın gözümlə torpaq həsrəti.
Yolumu gözləyən olmasın daha,
Aparım özümlə bu dağ həsrəti.

Dünyaya gəlişim yük olmayıbdır,
Gedişim çiyindən enən yük olsun.
Təkləyim özü də tək olmayıbdır,
Məzara enən də həməni yük olsun.

Dərdlərim ağrı tək çıxsın canımdan,
Qopsun hisslərimdən etibar, inam.
Görüm ki, köçürəm Yer ünvanımdan,
Görüm ki, qopuram Dünya yaşımdan.

Hələ ki, bir az da, bir az da dözüm,
Dünya qıyafəmi söküm bir az da.
Bir az da səbrimə qatlansın dizim,
Hələ ki, özümə çöküm bir az da...

1998

Dur, sənə qurban olum.
Dünənün bugünə qaldı.
Qaldı bu günə gözünün yuxusu,
Qaldı göz yaşların -
gözlərin dolusu.
Bir də,
bir də
ölə bilməmək qorxusu.
Çək ətəyindən o ümidin də,
Qoy birdəfəlik bilsin
Onun deyil bu dünya,
Onun deyil.
Dur, sənə qurban olum,
al əlindən ölümün
o badəni çək başına.
Dəyməz bu dünya
bircə damla göz yaşına,
dəyməz.

1990

Bir yuxuya yozulmadıq,
Bir qayaya yazılmadıq.
Bir sinəyə qısılmadıq,
Dünya təptəzə qalacaq.

Sevgi də üzdən gedəcək,
Oğuldan, qızıdan gedəcək.
Nə gedir, bizdən gedəcək,
Nə qalır, sizə qalacaq.

Cibini açdın, toyun var,
Qolunu açdın, oyun var.
Ətdən, sümükdən nəyin var,
Beş arşın bezə qalacaq.

1998

TALE

Düyü olacağıq, dən olacağıq,
Bir ovuc ümidə bənd olacağıq.
Gah şəhər, gah dönüb kənd olacağıq,
Olammayacağıq özümüz daha.

Başımız enəcək əllərimizə,
Günümüz dönəcək illərimizə.
Xatirə qonacaq yollarımıza,
Qonammayacaqdır izimiz daha.

Elə çökməmişik kədərimizə,
Keyfimiz yüklənə kəhərimizə.
Şükür edə-edə qəhərimizə,
Yanammayacaqdır üzümüz daha.

Biz boyda bir daşa dözən dünyadır,
Gözlərdə bu yaşa dözən dünyadır.
Ürəklərdə qışa dözən dünyadır,
Dözəmməyəcəkdir sözümüz daha.

Qaralan Günəşdir, qanımız deyil,
Soyuyan torpaqdır, canımız deyil,
Bizi doğanlar da anamız deyil,
Belə yazılıbdır yazımız daha.

1995

BU AXIN, BU SEL

Bu axın hirsini gəmirən idi,
Ağlını hissini gəmirən idi.
Yatırdı -
istəyi, arzusu qında,
Yatırdı bəxtinin uzaqlığında.

Haçansa coşası hiddəti vardı,
Kimdəsə, dünyanın harasında
Yanası, sönəsi nifrəti vardı.
Vardı minillərdə itən harayı,
Vardı əsrləri ötən sədası.
Bu sel -
şamlığında, çıraqlığında...
Yatırdı bəxtinin uzaqlığında.

Çiyini öyrəncəli keşməkeşlərə,
Ömrü əyləncəmi keşməkeşlərə? -
Daha boğulmağın yeri deyildi;
Bu sel dözümündən partlaya bildi,
Bu sel özülündən ayrıla bildi.
Bu sel yuxulara axdı birinci,
Hissə, duyğulara axdı birinci,
Axdı ağllara, cəsarətlərə,
Axdı sinirlərə, əsarətlərə,
Bu seldə yuyuldu münasibətlər...

Bu selin arası kəsilməz daha,
Sədası, ədası əksilməz daha.
Əskilər, kasıbın köçü-külfəti,

Əskilər dünyanın sevgi ülfəti.
Əskilər ədalət istəyənləri,
Damlarda göyərçin fitləyənləri.
"Gəldiyin ünvana, gəldiyin günə

Qayıt" deyənləri, "dön" deyənləri
əskilər,
ancaq...
Ovuclar, çiyinlər birləşə, bəlkə,
Qitələr, iqlimlər birləşə, bəlkə,
Birləşə vicdanın ağrı qütbləri,
Zərrənin, ümmanın qayğı qütbləri -
Dünyanı ən əziz övladı bilə;
Bu axın yerində donub dayana,
Sevgiyə, şəfqətə dönüb dayana...

1982

BELƏCƏ YAŞARAM

Hisslər idrakımı salsə kəməndə,
Bir kövrək sözdən də uşaqlaşaram.
Qalar heyvətimin əli çənəmdə,
Bu gündən, sabahdan uzaqlaşaram.

Yaşaram içimdə neçə ki, varam,
Ayları, illəri birdən ötərəm.
Keçmişə bir xırda qapı açaram,
Sabaha bir böyük qapı örtərəm.

Bir xırda varlığa yerləşə bilsəm,
Yaşaram dünyanın kiçikliyində.
Bir vaxt təbiətlə birləşə bilsəm,
Bitərəm ən gizli çiçəkliyində.

Nəğməsi olaram büllur çeşmənin,
Sözsüz oxuyaram, səssiz axaram.
Dünyaya hər ildə bir bənövşənin
Məhzun gözlərindən baxar, baxaram.

Beləcə qovuşar təbiət mənə,
Beləcə yaşaram təbiətimdə...

1973

MƏNİ GÖZLƏYİR

Ora mənim könlümün quşu qonub, ay ana,
Ora mənim ömrümün huşu qonub, ay ana.
Məndən əvvəl gör neçə qonşu qonub, ay ana.
Çəpəri gələcəkdə, mehvəri gələcəkdə, -
O yer məni gözləyir.

Nə yaşıl bir çəmənlik, nə çiçəkli bir düzdür,
Keçmiş, gələcəyi qərəzsizdir, kinsizdir.
Gediş-gəlişdən uzaq, o yer səssiz, ünsüzdür.
Bomboz bir təpə üstə,
Sonsuz bir təpə üstə -
O yer məni gözləyir.

Qara yellər qoynunda sızlayar qarı kimi,
Üç-dörd ulğun kolunda inləyər sarı simi.
Qarışqası, qargası səpilər darı kimi,
Bir əlcə kiçilibdir,
Boyuma biçilibdir, -
O yer məni gözləyir.

Hardan-hara yol keçdim arzuların köçündə,
Neçə fəsil yaşadım dörd fəsilin içində.
Ümidlərin pucunda, ümidlərin heçində
Son ümidim, pənahım,
Son gümanım, son ahım -
O yer məni gözləyir.

Mən belə deməmişdim mənzil başında axı,
Niyə on səkkiz yaşım belə günahkar baxır?

Onun istəklərini puç eyləyən bir çağ
Atıb getməyə hazır,
Satıb getməyə hazır -
O yer məni gözləyir.

Ay ana, topaq altı ruhun nəşəsidirmi?
Bir de görüm Günəşin nuru düşəsidirmi?
Sənin yanın, ay ana, cənnət guşəsidirmi?!
Ondan qeyri bir yanda
Gözüm yox, tamahım yox,
Bu cüzicə gümanda cüzicə günahım yox...
O yer məni gözləyir.

1980

AXIR BU ÖMRÜN DƏ YERİ...

Qoy cəhənnəm olsun! Bu gəliş - heç nə.
Onu yer üzünə qısqandı ruhu.
Saldı sərtliyinə, dəcəlliyinə,
Quruca adına küsəndi ruhu.

Nə adla gəlmişdi, nə üzlə gedir?!
Nə bilim, neçənci gəlişiydi bu.
Bir dərdli-ələmli cəhizlə gedir,
Kiminlə alış-verişiydi bu?!

Çölündən qəlbinə axan qəm idi,
Yanırdı, bişirdi qəm qazanında.
Gözünü açırdı - dünya qan idi,
Gözünü yumurdu şər qazanırdı.

Bir özgə dil ilə dinirdi deyən,
Onu duymurdular, ona yaddılar.
Dünyanın gözünə damırdı deyən,
Onu gözlərindən silib atdılar.

Dərdə açılmışdı, taybatay idi,
İnsaf qapısından yoldu özünə.
Hamıya paylandı, ürək pay idi,
"Ürəkçətmazlığı" qaldı özünə.

Elə boş-boşuna çırpınır indi,
Hamı tərkləyib, boşdu ürəyi.
Yovuşmur, yapışmır, çırpılır indi,
Yetəni ağrıdır, daşdı ürəyi.

Bu nə gəliş idi, bu nə gedişdi? -
Bir çiyin bu Dünya, biri O Dünya.
Axır bu zülmün də sonu yetişdi,
Axır bu ömrün də yeri - O Dünya.

1999

MÜRACİƏT

Şəklinin gözündə təbəssüm donub,
Ondan öyrənəsən gülməyi bəlkə.
Nə sən - bu dünyanın əvvəli - sonu,
Nə mən - bu inamla dünyaya sərgi.

Yaxşıya, yamana dil verən bizik,
Bizik "var"ın - "yox"un əzabkeşləri.
Dünya matahını vitrinə düzüb,
Udğunma,
hanı bəs səxavət əlin?!

Hər yandan "insana məhəbbət" yağır,
Yağır dəllalların öz mizranları.
Kimə - qulağının tanası ağır,
Kimə - çiyindəki söz nizamları.

Ağrıdan üz-gözü dönüb fələyin,
Harına - mükafat, fağıra - cəfa!
Bugünə "sabahın yolu" deməyin, -
Bugünün dünənə dönməyi də var.

Uranı Quran tək bağrına basan
Ölkələr qıvrılır qəzəb içində.
İnsana məhəbbət, əslinə baxsan,
İnsana nifrətdir təzə biçimdə.

Dünya -
düzümsüzlük məngənəsində
Günəşin, havanın dözümlü üstüdə.

Dünya - ölümsüzlük təntənəsində;
Dünyanın ölümü - gözünün üstə.

İnsandır qırılan - arıt tək, quş tək,
"İnsana məhəbbət" - əsrin göz yaş.
Raketlər udduğun havanı xışdar,
Körpələr tükənər - tanklara qarşı.

Kimin qismətidir kimin cibində,
Kimin çəngəlində kimin tikəsi?!

Kimin ağıllısı - kimin ipində?!

Bilinmir kim kimin bəxtindən əsir.

Şəklinin gözündə təbəssüm donub,
Ondan öyrənəsən gülməyi bəlkə?!

Nə sən - bu dünyanın əvvəli, sonu,
Nə mən bu inamla - dünyaya sərgi.

1987

HEYKƏL ANASI

Qardaşlıq məzarını
ziyarətə gəlmişdi uzaqlardan
bir ana.
Gəlmişdi ki,
bu yaşda, bəlkə sonuncu dəfə
rast ola öz oğlunun
kiçicik nişanına.
Bu şöhrət meydanında
hücümün bir anında
donub qalmış
oğullar gördü ana.
Barmaq hesabı ilə
saydı bu heykəlləri.
On barmaq
on heykəl oldu.
Əsə-əsə getdi qoynuna
ananın
on oğullu əlləri -
on heykəlli əlləri.
On heykəli
ana
bərk-bərk basdı bağrına.
Burda bütün heykəllər
igidlikdə,
qeyrətdə oğluna oxşayırdı...
Ana barmaqhesabı
yenə oğul sayırdı -

yenə heykəl sayırdı.
Gözlərinin rənginə
kədər çökmüşdü onun,
Baxışında elə bil
bir cahan ağlayırdı.
Neçə-neçə ananın
neçə heykəl oğlunu
Ana bir-bir oxşayır,
bir-bir qucaqlayırdı.

1975

DÜNYA HEÇ KİMİN?

Daha başımızın cəncəli çoxdu,
Keçək bu ümiddən, əngəli çoxdu.
Bu yemin bıçağı, çəngəli çoxdu.
Nə sənin, nə mənim,
kimindi dünya?

Əli təsbehlinin qəlbində nə var?
Gözləri yaşlının dərdində nə var?
Sülhündə nə gördük, hərbində nə var?
Şeytanın, iblisin, cinindi dünya.

Ömür-gün əzabı hələlik imiş,
Azadlıq – ağalıq-köhlək imiş.
İnsafı, mürvəti dəlilik imiş,
Qəzəbin, nifrətin, kinindi dünya...

2001

Qaçıb gəldim təngənəfəs,
Çatınca qalmadı həvəs.
İlahi, dünya bir qəfəs,
Aç qapını, çıxım gedim.

Ömür yol üstdə, yaş bitib,
Onda gedəydim kaş itib.
Yolum üstdə bir daş bitib,
Bəlkə vurub yıxım gedim.

Allahım, niyə tələsib,
Dolaşdırdın bu kələfi?
Aç üzünün xoş tərəfin,
Bircə dəfə baxım gedim.

1999

XƏBƏRSİZ

O kimdir, tələsib gedir?
Ömründən yel əsib gedir.
Ardınca tələsi gedir,
Gedir gözündən xəbərsiz.

Çalxanır, nehrə kimidir,
Qəlbi boş səhra kimidir.
O qərib çöhrə kimindir? -
Yanır üzündən xəbərsiz.

Basdı çirkab su dünyanı,
Sal ləyənə, yu dünyanı.
Çalır-çapır bu dünyanı
Biri yüzündən xəbərsiz.

1992

DƏYİŞİB

Hər şeyin tamı dəyişib,
Dadı dəyişib hər şeyin.
Dəyişib, hamı dəyişib,
Adı dəyişib hər şeyin.

Mollaların paradına
Əsgərlər farağat qalıb.
Növbə çatmır...
Yaradana
Əzrayıl özü mat qalıb.

Nə hərbəllik, nə çərçilik?!
Dünyada iş-güc azalıb.
Qəmin kəm, ay nökrəçilik,
Çiçəklənir qul bazarı.

Əsrimizin zurnasında
Şux pərilər, qart kişilər.
Qarnı dizindən aşağı, -
Artır kvadrat kişilər.

Bu gün dünənindən baha,
"Elə" gedir, "belə" gəlir.
Bəzi ömürlər də daha
Axırdan əvvələ gəlir.

Körpələşib
naz-qoz edir
Yetmişində kama çatan.

Əllisini arsız edir
Qartımış ilhama çatan.

Məmə deyən, pəpə yeyən
Əldə qılinc, baxta çapır.
Dağ uduzub, təpə öyən
Tac götürür, taxta çapır.

Zəhməti urvatsız edib
Bir kələyə pul qazanan.
Məsləkini adsız edib
Əcnəbidən çul qazanan.

Hər şeyin tamı dəyişib,
Dadı dəyişib hər şeyin.
Əh, elə hamı dəyişib,
Adı dəyişib hər şeyin.

2000

BU DÜNYA

Heç bilmədim necə keçdi dolandı,
Ayı, ili baş-gözümə ələndi.
Kimdən sordum, - məndən sonra gələndi, -
Gündən-günə uşaqlaşır bu dünya.

Taleyimdə yaxşılığı bir azdı,
Öz atamdan, öz anamdan mirasdı.
Hara baxsan, gözdə qalan murazdı,
Nisgillərlə qucaqlaşır bu dünya.

Sülhü düşür, hərbi düşür gözümdən,
Arıdammır, xəlbir düşür gözümdən.
Elə hər şey bir-bir düşür gözümdən,
Elə məndən uzaqlaşır bu dünya.

2000

Hara dönsən, şər atlıdır,
Xeyir piyada, ləhləyir.
Gətirməzlik qaçaraqdı,
Uğurumuz iməkləyir.

Yediyimiz haqq çörəyi,
And içməyə yığ çörəyi.
Biz torpağın yağ-çörəyi,
Bizi zaman dürməkləyir.

2002

ŞƏHİD MƏZARLARI

Şəhid məzarları... Güllər təzə-tər,
Yaralar hələ də qan verir burda.
Hələ də üzünü cırır dərd, kədər,
Hələ də çiçəklər can verir burda.

Şəhid məzarları qəbristan deyil,
Fəryadın saçını yolduğu yerdir.
Şəhid məzarları gülüstan deyil,
Qanın çiçəklərə dolduğu yerdir.

Qurğuşun qəbrimi, igid qəbrimi?
Hərə sinəsində qatili yatır.
Şəhid məzarları qısıb səbrini,
Səbrində "ey dili-qafil" yatır.

"Ey dili-qafil"ın qurbanı səf-səf,
Oğullar - baş daşı, qızlar - baş daşı.
Analar, bacılar -ağrıya hədəf,
Ağrılar içində sızlar baş daşı.

İgidlər geyibmi məzar daşını?
Farağat düzümü əmr gözləyir.
Qitədən-qitəyə qəzəb daşınır,
Dünya da növbəti qəmi gözləyir.

Burda ayrı düşüb yaşıdaşlarından,
Vaxt elə günündə, ayında yatır.
Qəzəb yumruğudur baş daşları da,
Şəhidlər bir əli bayırda yatır.

2001

BİR QARIŞ YERİN BEŞ BƏND ŞERİ

Baş aparən, daş aparən hamı burdadır,
Sümükləri çilik-çilik, xırda-xırdadır.
İstəkləri bayırdadı, özü gordadır,
Kimə dostmuş, kimə düşmən? Belədi Dünya.

Çox üyüdüb nəfsilə daş kəsənləri,
Qəzəbinə, hiddətinə iş kəsənləri.
Ölkə-ölkə qan axıdıb, baş kəsənləri
Bircə qarış topağına bələdi Dünya.

Dişdən-dişə, daşdan-daşa dəyib "Yer" adı,
Şeşi-beşi öz yerində, yenə zər atır.
Tarixini poza-poza özü yaradır, -
Mənəmliyə, mənimliyə tələdi Dünya.

Dirisinin, ölüsünün sərgisi sayda,
Toyu-sayda, yası sayda, hərbişi-sayda.
Hörgüləri, körpüləri, kərpici sayda, -
Tülənməyən, tükənməyən qaladı Dünya.

Apokalipsis - vaxtdan-vaxta coşan qəzəbi,
Hayla gəlir, vayla gedir dərdi, əzabı.
Uduzan pərt, qazanan pərt, udan əsəbi,
Gündən-günə öz başına bələdi Dünya.

2001

ƏFQANISTAN

Bu torpaq - ilan yuvası,
Bu torpaq yalan yuvası.
Talan yuvası bu torpaq,
Nalan yuvası - bu torpaq.
İlk bombada doğulan
Oğlu keçdi iyirmini,
Ordu keçdi iyirmini.
Vurdu keçdi iyirmini
Bu yurdun qan-qadası.
Körpələrinin gözündə
Böyüdü "Əfqan" nidası.
Yuxusuna bomba düşən,
Qorxusunu bomba eşən
Qoca, qarı, gənc, cavan
Bir-birinə "doşman".
Ətəkləri küləkdən yox,
Partlayış dalğasından
yellənən,
Ayağı yer tutan kimi
Silaha sarılıb
Döyüşə yollanan,
Ayağında çəkələk,
Başında çalma
Qonşuya keçirmiş kimi
Ölüm-dirim vuruşuna gedən,
Qızla yox,
Ölümlə görüşə gedən əfqan.

Özündən sonra qalası
Torpağa yiyə çıxmaz,
Sərvət yolunda
Allaha nərdivan qoymaz,
Göyə çıxmaz.
Dünyada heç nə bacarmaz
Döyüşdən qeyri,
Heç nəyin fərqinə varmaz
Vuruşdan qeyri.
Niyə döyüşür,
Kimlə vuruşur -
Bilmək də istəməz.
Bir torpağın bətnindən
Doğulan doşmandılar.
Özləri bir ağır daş olub
Bəxtlərinə düşəndilər.
Əfqan -
Dünən qan,
Bu gün qan,
Sabah qan.
Qərb Şərqə həsrət,
Şərq Qərbə zərbə.
Hünərləri qəribə,
Zəfərləri qəribə.
Bu azmış,
Əsil MÜHARİBƏ, -
Div və Cırtan...

2001

DƏLİ ƏBİL

Anası Əbili evləndirmir -
Deyir - yaşın azdır,
Uşaqsan hələ.
Əbil isə
Neçə illərdi bilir ki,
nə az, nə çox - 22 yaşı var;
uşaq-zad deyil.
Uşaqlar tez-tez soruşur
yaşını -
O da deyir - "iyirmi iki".
Bu "iyirmi iki"
Əbilin başında yer eləyib,
Yaşında yer eləyib.
Uşaqlar da hey soruşur.
Əbil deyəndə ki,
"iyirmi iki" -
dəcəllər
Əbilin yaşını
daşa basırlar,
ağlını daşa basırlar.
Əbilin qulaqları
uzanıb-uzanıb özü çatır
uşaqların atdığı daşlara.
Əbil
Ağzı ilə eşidir uşaqları.
Gözləri ilə söyür
uşaqları.

Əbilin ağzı ilə
söyüş söyür uşaqlar da.
Əbilin əllərilə
döyüb Əbili
göndərirlər anasının üstünə
uşaqlar...
Böyükələr onun yaşını yox,
halını soruşur.
Hərdən də
"Toya haçan gəlirik?" deyirlər.
Əbil sevincək cavab verir:
"Dünən".
Böyükələr ürəkdən gülürlər
Əbilin toyuna.
Uşaqlarsa
Əbilin boyunu,
yaşını,
ağlını daşa basırlar.

1980

ÜMİDLƏR İNAMLAR

*«Xəbər-ətərsiz yoxa çıxmış
2500-dən yuxarı Çili
vətənpərvərlərinin taleyi
bu günə kimi naməlum
qalmışdır.»*
Qəzetlərdən

Həsət analara həsət ünvanlar
gizli gəlibdir.
Qadağa ümidlər, qadağa inamlar
gizli gəlibdir.
Hardan işarıbdır bu işıq ucu, -
Analar, bacılar tələsik qucub,
qoynunda gizləyib -
görən olmasın.
Gündüzü dolaşib guya xəbərsiz,
gecə əzizləyib -
görən olmasın.
Yatıb, səksəkəli yuxular görüb.
Qalxıb, səksəkəli qorxular görüb.
Güllə qabağında daşa dönməyi,
Oğul sorağında, ər sorağında,
Qardaş sorağında quşa dönməyi
Analar, bacılar hardan öyrənib?!
Qarılar, qocalar hardan öyrənib?
Harda keçilibdir bu inam dərsi?
Səpin yer üzünə
bitsin, göyərsin.

Həsət olanlara həsət ünvanlar
gizli gəlibdir;
"Burdayam!" gəlibdir,
"Gözlə" gəlibdir -
gizli gəlibdir.

1979

SƏSSİZ DUYĞULAR

Səssiz duyğuları yetimlik sardı,
Bir kimsə çağırıb ana olmadı.
Səssiz duyğularda yatan imkanı
Oyadan olmadı, anan olmadı.
Sarala-sarala qaldı ümidi,
Sozala-sozala qaldı ümidi.
Bir güman təsəlli yaxın düşmədi,
Səssiz duyğulara yağış düşmədi.

Səssizlik içində batdı qulağı,
Batdı bulaqların zümzüməsi tək.
Az qala ömrünü ötdü sorağı -
Dinib danışmadı bir cümləsi də.
Bitmədi, bitmədi bir qamışı da,
Tutmadı, tutmadı bircə dəni də,
Bircə pişiyin də, bir camışın da,
Bircə sərçənin də, bir dəvənin də
Ömründən payına alqış düşmədi,
Səssiz duyğulara yağış düşmədi.

Harda sınaşmış bu yollar belə?!
Harda sənəşmiş bu yollar belə?!
Bu mahnılar belə, bu səslər belə,
Bu şerlər belə, bu sözlər belə
Səssiz duyğulardan istilənmədi.
Yandı bu duyğular tüstülənmədən.

İtdi bu duyğular
səssiz-səmirsiz,

İtdi ağrısından, iztirabından
Bircə xatirəyə naxış düşmədi.
Batdı daşlığında, quraqlığında,
Səssiz duyğulara yağış düşmədi.

1979

ÖLÜM

Mənim də ömrümün ulduzu uçdu,
Mən də bu dünyadan köçəsi oldum.
Qapıbir qonşuya keçirmiş kimi,
Durub o Dünyaya keçəsi oldum.

Əlimdən kim idi tutan, bilmədim,
Gözümü kim idi örtən, bilmədim.
Hardan gəlib çıxdı atam, bilmədim,
Kim idi alnımdan öpən, bilmədim.

Eləcə bilmədim o yorğan nəydi,
İstiydi, soyuqdu, yumşaqdı, sərtidi.
Çöküb quylandığım bu yorğan nəydi,
Niyə gözlərimdə qaranlıq artdı?!

Nə idi bu səs-küy, ağıydı, nəydi,
Nəydi bu səsləri çəkib aparan?
Məndən yuxarıda dağ idi, nəydi,
Niyə salınmışdım bu dar hasara?

Yeri-göyü tutan bu paylanma nə?
Bu quylanan məndim, ya mən deyildim?
Ağrım yox, acım yox, bu əylənmə nə?
Nə yatıb qalmışam, axı eyibdi.

Dikəlim, ya Allah! Bu daş hayandan?
Başım az qalmışdı parçalana ki...
Bu sorğu, bu sual, yaddaş hayandan?
Huşum özümdədi, bəs canımdakı?!

Bu nə kimsəsizlik, bu nə qərıblıq?
Bu göyde, bu yerdə nə gəzırem mən?
Nıyə nazılmişəm, bu nə zərıflıq?
Tüləm, ya pambığam? Yox, hüzürəm mən.

Bu da mənım evım, bu da qohımlar,
O gözüyaşlılar, bu kədərllilər.
Barışa bilmirlər deyən yoxımla,
Tanışlar, bılışlər nə qədərđilər.

Gözümə baxırlar, mənı görən yox,
Toxunub keçirlər, duymurlar, niyə?
Bir "xoşgəldın" deyən, salam verən yox,
Nıyə kəsılır bu qoyunlar, niyə?

Qabqacaq, çaqqaçıq... Gələn... Və gedən,
Məyus pıçılıtlar, dərdəqalmalar.
Sükunət... Qəm-kədər; buzlayır adam.
Təəssüflənmələr, isti kəlmələr.

Daha mənı görən, mənı duyan yox,
Daha mənım burda nə əcəlim var?!
Dinib-danışdıran, məhəl qoyan yox,
Daha deyən də yox "bu gecəlik qal".

Deyəsən mən ruham, ya bir yuxuyam,
Gedim, bu talelə barışıb gedim.
Çəkilm göylərə, buluda, suya,
Küləyə, havaya qarışım, gedim...

2002

ÖLMƏZLƏR, YAXUD 37-57.

Getdilər-
yollar gedər-gəlməzə,
yollar məlamət...
"Gedəsiz səlamət"
deyən oldumu?

Getdilər -
Otuz yeddidə...
ürəklərin sözü
ürəkdə qaldı.
"Qayıdın səlamət"
dəyən oldumu?

Getdilər -
izləri küləklə qaldı,
izlərə "əmanət"
deyən oldumu?
Bir xatakar əllə
qara daş olub
tulazlandılar
yeddi dəryadan
o yana.
Sağlıqlarında
döndülər
qorxulu nağıla,
qorxulu dastana.

Getdilər
qəflətən -

arzularından,
ümidlərindən
uzaqlaşmadan

Getdilər
səbrlə,
inamlarıyla
vidalaşmadan.

Kimi başa vurduğu ömrün
artığıyla getdi,
Kimi gəncliyinin yar-yarağıyla.
Ürəklərində nə xəyanət vardı,
nə kin...

Qurbanı idilər bir səhvin.
Bir xalqın başının
ucalığıydı onlar -
Xalqın ucalığını
üzdülər bədənindən.
Bir xalqın cavanlığı,
qocalığıydı onlar -
sürdülər vətənindən.

Kimi oğul,
Kimi nəvə gözləyirdi...
Kül altında
qor vardısı -
gözləyirdi.
Yollar bu gözlərə
qan olub sağıldı.
Nəvə intizarı da,

oğul intizarı da
çəkilməz dağ oldu.
Ən böyük dağ -
bir parça kağızla,
bir qırıq qələm,
ən böyük dağ -
"yazmamaq" oldu.
Neçə-neçə əsərində
məzlumları kama yetirib,
zalımlara qan qusduran,
acları doyuzduran
bir çınqı istiyə,
bir loxma çörəyə
möhtac idi...
Soyuq qırmanc idi.
Şaxta qırmanc idi...
Bir papiros kötüyündə
neçəsi sumürüdü
dərdini içinə.
Ümidləri -
öləziyə çırağ;
az qalardı keçinə...

Getmişdilər;
Sönməmişdi
yandırdıqları
odlar, ocaqlar.

Getmişdilər -
kim deyərdi ki,

qayıdacaqlar?
20 illik səfərdən
döndülər geri...
Fəqət
20 ilin arxasında
qalmışdı
ömürləri:
Kim necə getmişdisə;
cavanı
cavan idi,
qocası qoca.

Kim gedəndə
nə yaradıb qoymuşdu -
qayıtdı onunlaca.
Yazdıqlarından artıq
yaza bilməmişdilər.
Ölməyə getmişdilər,
Ölə bilməmişdilər.

1974

BƏLKƏ MƏN DƏ...

Bardaş qurub oturmuşam Şimal qütbündə,
Ulduzlara birər-birər tilov atıram.
Qarmağıma Mars da düşüb, Ayı bürcü də,
Bəlkə mən də tora düşmüş bir meteoram,
Ulduzlara tilov atır, tilov atıram.

Yığışmışıq al Günəşin, ocaq başına,
Sığınmışıq istisinə, dəcəlləşmişik.
Zaman-zaman gündüzləşmiş, gecələşmişik.
Bəlkə birdən kimsə çata nağıl yaşına,
Nağıl deyər, nağıl ola, çox ağ olmaya,
Kainatın yaşı qədər ixtiyar ola,
İnsanlığın yaşı qədər uşaq olmaya.

Bəlkə bizdən kimsə çata səmadaşına,
Qardaşlaşa, sərhədləri göydən itirər,
Orbitləri sarğı deyib yerə gətirər.
Arazları bir qurtuma çəkər başına,
Topqarışıq, tankqarışıq, raketqarışıq
Orduları verər idman komandasına.
Tanklar start meydanına çıxanda sına,
Raketlərin sayrısına kimsə baxmaya...

Bardaş qurub oturmuşam Yer kürəsində,
Ulduzlara birər-birər tilov atıram.
Bəlkə mən də tora düşmüş bir meteoram.

1975

ZAMAN ÖZÜ ÖPƏSİYMİŞ
ONUN ƏLİNDƏN...

H. Cavidə

O ki, orda bir ağappaq
qar düzündəydi.
O ki, orda bir ağappaq
qütb düzündəydi.
İnsanların üzü yaman
dönmüşdü onda,
Ünvanların izi yaman
dönmüşdü onda.
Açılmamış kələfçəydi -
susmuşdu sirlər.

Öz-özündən,
Söz-bezindən küsmüşdü sirlər.
Bu torpağı zaman onda
qılıqlamışdı,
O zəkanı ünvanına
qaytarmaq üçün
Yaddaşında bir ehtiyat
yol saxlamışdı.

Haradasa,
O zamanın gələcəyində
bir sanballı,
bir sanılı il gözləyirdi.

Bir bucağı göynəyirdi
ana torpağın,
O bucaqda
bənövşələr köynəyi
ana torpağın.

O bucaqda
nərgizləri gözləyirdi
ana torpağın.
O bucaqda göynəyirdi
bir heykəl yeri.
O sevgini öz xalqına
qaytarmaq üçün
tarix özü əlyeriydi,
Vətən - əl yeri.

1985

BİZ KİMİNİK?

Böyüyün içində
kiçiyi də öldürmək
kimdən qalıb, canım?
Bu yadigar dünyanın
daşına, torpağına,
otuna, yarpağına,
küçəsinə, bacasına tıxanıb
nə vaxtadək hıqqanım?
Üzüsulu sözlərim
qayıdıb qara-qara üstümə hürəndə,
üzüquyulu əzablarımın
üz-gözündə cırmaq yeri görəndə
qoşa qapaz dünyanı
başma endirməyim
neyləyim, canım?
Neçə yol, neçə yol
ruhumu özümdən ayırıb
qoydum yol ayrıcında, -
çix get dedim,
yaşa o tərifi dünyanda.
Öz müsibətlərinlə
ömrün boğazına tıxandığın yetər.
Nə qədər ki, gec deyil,
bir qarış topaqla
ölçərəm boyumu mən də.
Bir ovuc torpaqla
Örtərəm üstümü mən də.

Çıx get, dedim, ruhuma.
Getdi, qayıtdı.
Niyə, nə üçün, kim bilə?
Biz özümüzün deyilik,
ruhlarımız.
Onlar bilər niyə qayıdırlar
üstümüzə, canım.
Onlar bilər
niyə bizi özümüzdən ayırır,
qaragünlüyümüzdən,
yarıcanlığımızdan ayırır
bir adəm oğlu adəmə,
vətənə,
doğulduğumuz evə,
boyumuzu barmaq-barmaq
ölçdüyümüz divara,
həyət-bacaya,
qapı-bacaya bağlayırlar, canım.
Biz özümüzün deyilik.

1993

ŞİMŞƏK ÖMRÜ

Hüseyn Ərəblinskiyə

Elə o da hamı tək
ömrüylə doğuldu.
Ömrünün sonundakı
ölümüylə doğuldu.
İnsanlar axdı, gəldi,
ünvanlar axdı gəldi
ömrünün hər gününə.
Onun səhnə ömrünə
hücum çəkən də oldu,
çiçək səpən də oldu.

Ömrü
belə keçirib,
ölümünə yetirdi.
Kürəyinə zillənən
tapançanın tək gözü
neçə kərə onu tapdı, itirdi.
Onunla
ölüm arasına
gah faytonlar düşürdü,
gah da yollar düşürdü.
Onu tin də pusurdu,
onu din də pusurdu:
Ölüm qaralamışdı -
yaşayırdı ömrünü.

Kürəyində -
tapağanın gözünün
zilləndiyi yerdəcə
daşıyırdı ölümünü...
Ömrü qırılıb qaldı
səhnədə -
ünvanında
yarımçıq şimşək kimi.
Ölümünün əlindən
aldı şöhrəti onu -
sənətkara verilən
bir dəstə çiçək kimi.

1973

ZAMAN ƏSGƏRLƏRİ

Əli cibində gəzən
Zaman əsgərləri,
Zamanınız qəzaya uğradı,
Əliniz - qolunuzun sapandında,
Dünya həzinliklə dolu,
Dünya həlimliklə dolu,
atam oğlu,
anam oğlu,
o bacının, o qardaşın
andında - heykəliniz,
ağrıdan qışqırınca əliniz
çırpın üzünüzə gülən dünəni.
Bu günün atında zamanı çapmağa nə var?! -
İnsanlığa doğru - İrəli!..
Haqq diləyənlərin bir əli
tırtılların altında,
bir əli
dünyanın pəncərəsini açmaqda, -
çırpın dünəni,
anam balası, çırpın...
Sür-sümük xırçıltısına
öyrəncəli dünya;
dəsmal götürüb ağlayası deyil
bu tırtıllı küçələrə.
Küçələrdə fəryad edən gecələrə
güllə yağışı
yağdığı gündən

hiçqırığı qırılıb
içinə düşənlərin
qışqırıqla dolub günləri.
Əli cibində gəzən
zaman əsgərləri,
zamanınınız qəzaya uğradı,
İnsanlığa doğru -
İrəli!..

1989

ÇİLİ İLİN DÖRD FƏSLİNDƏ

Yarpaq kimi töküldü
Çili dənizlərinə
ömrün yarpaq əlində
alışanlar, sönənlər.
Üz-gözünə taleyin tüpürdüyü
zənənlər...
Bu qadının bəxtində
quduzluğun damğası
ömür sürüb, gün görüb, -
Çili torpaqlarının
qara qətran rənginə
Günahsızlıq hönkürüb,
qismətsizlik hönkürüb.
Çili nağıllarında
taleyinə üz-gözü
qələm çəkdi bir qızın.
Çili ağrılarında
qanunlar qan-qırmızı.
Yağlarını Çili
harda doğdu-törədi?!
Yağınlarını Çili
harda açdı pilədi?!
Qan sağılmış gözüne
Çili sobalarının.
Çili silahlarının
özü qənim özünə.
Düşüb ömrün dizinə

Çilinin mərd əlləri.
Çilinin sərt illəri
qəzəb çeynər, dərd udar,
Bir şülək sahildir o, -
Qəzəbə dar, dərdə dar.

1974

FUDZİ

*Fudzi düzgün konus formalı
vulkandır. Yaponiyada ən
uca, ən gözəl dağdır.*

Ram olmuş bir nadinci
uyudur bətnində o.
Zirvəsindən başlayan
quyudur təxtində o.
O, yapon gözəlidir,
o, yapon anaadır.
Müqəddəslik ünvanı,
sədaqət ünvanıdır.
Gecəsi zəvvarlıdır,
gündüzü zəvvarlıdır,
Varlısı "dılənçidir",
dılənçisi "varlıdır".
Alverə gedən də var,
pərəstişə gedən də.
Zövqünü güdən də var,
iştahını güdən də.
Zirvəsinə and içir
əyrisi də, düzü də.
Bu andamı düşübdür
Fudzinin "yüz üzü də"?
Od ürəkli gözəldir -
soyuyur təxtində o.
Ram olmuş bir nadinci
qoruyur bətnində o.

1977

MÜHARİBƏ

İş gününün sonundan uzanan
yorğun-arğın növbələr
ümidi başlarına çəkib,
gözləyirlər
yoxdan var olacaq anı.
Yoxdan var olacaq tövbələri
gözləyirlər
yorğun-arğın növbələr...
... Göbələk artımında
bir cazibə varmış;

Artdı
göbələk-papaq kişilər,
göbələk-iştah ölkələr.
Göbələk artımında
bir cazibə varmış;
hamını qanun şişində
qızarmağa həvəsləndirdi.
Papağı günə yanmış
illərin
ağzını sulandırdı...
Papağı günə yanmış illərin
çuxası,
patavası,
nizəsi,
dəbliqəsi,
atı, eşşəyi

qart-qart qayaların,
qara-qara torpaqların
altından
tüstülənməyə başladı.

Papağı günə yanmış
illərin
buz bağlamış canı
istilənməyə başladı.
İstilənə-istilənə
hirsilənməyə başladı
həmin illər.
Başladı hirsini
gələcəyə püskürməyə.
Göbələk artımında
bir çazibə varmış ...
Daha iş gününün sonu
yoxuydu.
Daha yorğun-argın növbələr
yoxuydu.
Yoxuydu
baş tutulası ümid də...
Yer kürresi
göbələk tutmuşdu
başına...

1984

CƏNABLAR

Təcavüzkarlara

Çəmənləri bircə-bircə axtarın,
Bircə-bircə arıtlayın yolları.
Çiçəkləri açılmamış qoparın,
Açılmamış
lal cləyin dilləri.

Açılmamış
bombalayın yolları,
Salınmamış
körpülərə od vurun.
Qovuşmamış
zəncirləyin qolları,
Doğulmamış
körpələri boğdurun.

Doğulmamış
çağaları qul görün -
işçiləri yoxalmasın bu yerin.
Qadınları
gəlinlikdən dul görün -
kişiləri çoxalmasın bu yerin.
İgidləri arzusundan saldırın,
Gözəlliyə həsrət qoyun qızları.
Üfüqləri sərhəd deyib qaldırın,
Lülələri sərhəd deyib qaldırın.

Genişliyə həsrət qoyun gözləri,
Bütövlüyə həsrət qoyun gözləri.
Amma yenə, cənablar,
Sizdən gizli doğulacaq körpələr,
Sizdən gizli salınacaq körpülər.

1975

MÜNDƏRİCAT

Cavabsız suallar.....	3
ÖMÜRDƏN KEÇƏN BAHAR.....	6
Onda.....	7
Vəzə geriyə dönərmiş.....	9
Qızlar.....	11
Ürəyim sənə doğru.....	14
Ayrılıq.....	16
Sənin telefon nömrən.....	17
Lirik şer.....	19
Yaddaş.....	21
Dünya böyükdür.....	24
Duyğular.....	25
Görüş.....	27
Gəl ömrümə.....	28
Canım sevgi.....	29
Canım sevgi, köçün olum.....	30
Sonuncu söhbət.....	31
Sən belə deyilsənmiş.....	33
Və sonra.....	35
Bahar fəslidir.....	37
Bu güllər.....	38
Bu qız.....	40
Əlim işığın əlində.....	42
Mirvari yetirən qız.....	43
Dənizçilər.....	45
Salam sənə, ay işığı.....	47

Payız.....	49
İşıqlı yuxular.....	50
İndi.....	51
Bu yollar geriye qayıdan deyil.....	53
Şeirli çırağın qara qulları.....	55
Əllərim, əllərin.....	56
Ad günü.....	58
Ümid heykəli.....	59
O gün.....	61
Bir dəfə.....	62
Bir yağış, bir ümid.....	63
O sevirsə.....	64
Nəğmə.....	65
Həvəs.....	66
Yoluma bahar düşüb.....	68
A qızlar.....	69
Qələbə sevinci.....	70
Görüş.....	71
Sənin ad günün.....	73
Mən ki... ..	74
Sənə.....	75
Damla.....	76
Bir arzusunun kəməndiyəm.....	77
Bu yollarda.....	78
Sözlərindən ümid daşan qız.....	79
Yetkinlik yaşı.....	81
Özbək qızı.....	82
Kəndimizin qızları.....	83

Ay inadım, nə yaxşı ki...	85
Bu uşaq ayaq açır.....	86
Oxşayım tellərini.....	87
Həyat eşqi.....	89
Kürəyimi günəşə söykəyib.....	90
Sənə köynək tikirəm.....	91
Mənim.....	92
Lövha.....	93
Nə gözəldir.....	94
Tövsiyə.....	95
Bənövşə.....	97
Fikirlərim cəm olmadı.....	98
Durna qatarlandı.....	99
Dilində bir sözlü qıfıl.....	100
Paraşütçülər.....	101
Əlində.....	103
Kimi arayıb axtarım?.....	104
Bir qərib ümmana düşüb.....	105
Tüfəng səsi.....	106
Səni dağ bilmişdim... ..	109
Belə dost... ..	110
Nə gündüzdü, nə gecə.....	111
Mən də o gözəl dünyanın.....	112
Mövqe.....	113
Yaza doğru.....	114
Xəyalpərəst.....	116
Neyləyəydi mələk qarı.....	117
Çələng.....	118

Qarı.....	122
Ovçu macəralarından.....	123
Burda bir dəli-dolu var.....	124
Dünəndən bugünə.....	125
Mini poeziya.....	127
Əməkçi gəncliyə.....	129
Bu bağçanın.....	131
Bu məhəbbət bəlkə də... ..	132
Gəlin.....	134
Bayatı bölgüsündə.....	135
Neyniyim.....	136
Zübeydə nənə.....	137
Mığmığa.....	139
Xatirələrdən fraqmentlər.....	140
Çatacaq səsin.....	142
İki şəh damlası.....	144
Səslə məni.....	145
GÖZÜMÜZDƏN BAXAN VƏTƏN.....	146
Vətən.....	147
Sizdə dağlar.....	148
Qobustan havaları.....	150
Azıx mağarası.....	151
Qobustan.....	154
Qala harayı.....	155
İçərişəhər.....	156
Bu yerdə.....	158
Gəlmişəm.....	159
Əsrin o tayı, bu tayı.....	161

Yurd yeri.....	162
Sahillərin həsrəti.....	164
Danışan qayalar.....	166
Bura uzun ömürlülər ölkəsi.....	168
Kəndimizdə.....	170
Qayıtsam o yerlərə.....	173
Bu gün Daşkənd.....	176
Düzlərin.....	177
Azman qala.....	179
Ay işığı - süd kimi.....	180
Bir qarış ucalıq.....	183
Yaralı bayraq.....	184
Əlim ona yetənmiş.....	185
Mənzərə.....	187
Günəşin ünvanı.....	188
Özbəkistan torpağı.....	190
Kəndimizin dastanı.....	192
Ata yurdum.....	194
Kənd axşamları.....	196
Aylı gecə.....	198
Fövqəladə vəziyyət.....	199
Dost cibinə girən əli.....	201
Bu yaz xəbərləri.....	204
Qanlı şənbə.....	206
Haray.....	208
Qurban sənə.....	209
Fikrim məni güllələyir.....	210
Lal qayalar, sal daşlar.....	212

Qismət.....	213
Azadlıq əsgəri.....	215
Bu yerdə.....	217
Atəşgah.....	218
Qurtarın.....	220
Ağı.....	222
«Yad» ölkə.....	224
Deyə.....	225
Kündələdi zaman bizi.....	227
Hirslən, Allah eşqinə.....	228
Əmr eləyir komandır.....	230
«Qanlı Şənbə» şerləri.....	231
Xaçmaz.....	233
Laçın.....	235
Bu türbənin tövbəsi yox.....	236
Bütün ümidlərin yolu.....	237
Emiqrant.....	238
Gəldim elimə qarışam.....	239
Burda həvəs gördüm.....	240
Obası - yad, elatı - yad.....	242
Bazar - evimin içində.....	243
Qoynundan yağışı daşan.....	244
Qurban gedərəm.....	245
Gün düşdü üzümüzə.....	246
Niyə.....	247
Aç bağlanmış gözlərimi.....	249
«Xəbərlər» bülleteni.....	252
Köylü qızı Gülarə.....	254

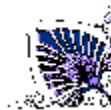

Qələmindən alışanlar.....	256
Xocalı.....	258
Kim yamadı?.....	259
Hələ bilinməyir.....	261
Harınlayıb bu çəlçəpər.....	263
Bağa baxan, bağda nə var?.....	264
Bu vətən üçün.....	265
Millətin.....	267
Mübarək.....	269
Kənddə qış.....	270
Xatın.....	271
«Qız hörüyü» şlaləsi.....	273
İntiqam qışqırsın yumruqlarınız.....	275
Pirbəhyə dağı.....	277
Qızbənövşə.....	278
Salam, amazonkalar.....	279
Kəndimiz.....	281
İlk bahar.....	282
Mənim körpəliyimdən.....	283
Azərbaycan od içində.....	284
Bəlkə qayıtmazdım... ..	286
YAŞIN SAĞ OLSUN, DÜNYA.....	287
Dünyam.....	288
Narahat dünyam mənim.....	290
Ömürlük.....	292
Azadlıq yollarında.....	293
Bu dünyanın sabahları var imiş.....	295
Hayandan sızır bu işıq.....	296

A dünya.....	298
Mən dünyanın ağrısına ünvanam.....	299
Azadlıq, sahil quşu, müharibə.....	301
Səhrada tufan.....	303
Sən deyən ünvanlar.....	305
Yaşın sağ olsun, dünya.....	307
Yeddi ümid anası.....	309
İtki.....	311
Dilənçi.....	313
İnsan.....	315
Ölüm mələyi.....	316
Dünyanın.....	318
Cavan bir pəncərə.....	319
Dözümün heykəli.....	321
Dönüb qayıtmaram.....	323
Bir gecədə itən şəhər.....	324
Əsgər gedir.....	326
Qarşıda sərhədlər.....	330
Ağrıya açılan qol.....	332
Müharibə.....	334
Köç.....	336
Seçmək olmayır.....	337
Dağlar dilə gəldi.....	339
Bir mən ünvanlı sevdanın.....	342
Bu taleyin baltasına.....	343
Həyat ölümə qolboyun.....	344
Dənlədim haqqı dən kimi.....	345
Yolum.....	346

Biz yazdıq sizdən ötürü.....	347
Qəm harayçım, dərd əlacım.....	348
Çıxar quyudan səbrini.....	349
Səbrimiz alıb çiyninə.....	350
Yox sənə.....	351
Öldüsü qaldıdan betər.....	352
Quzu.....	353
Bu günü də başımdan.....	354
Çıxdım ömür yoluna.....	355
Yol gözləmək asan deyil.....	356
Dünya əzabım boyudu.....	357
Ölümü ondan qoparın.....	358
Bu sükut.....	359
Yıxıldı dərd zirvəsindən.....	360
Daha nəyə sevinək.....	361
Qocalıb.....	362
Daha bu dünyanı.....	363
Dünyanın.....	365
Tarazlayıb tərəzini.....	367
Yaxşıdır.....	368
Bir az da.....	369
Dur, sənə qurban olum.....	371
Bir yuxuya yozulmadıq.....	372
Tale.....	373
Bu axın, bu sel.....	374
Beləcə yaşaram.....	376
Məni gözləyir.....	377
Axır bu ömrün də yeri.....	379